AGENCJA NIERUCHOMOŚCI ROLNYCH

RAPORT

z działalności
Agencji Nieruchomości Rolnych
na Zasobie Własności Rolnej Skarbu Państwa
w 2015 roku

Warszawa, 2016 rok

Spis treści

		str.
	Wstęp	1
	Działalność Agencji Nieruchomości Rolnych w 2015 roku - streszczenie	7
I.	Rozdysponowanie nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa	7
II.	Gospodarka finansowa	12
III.	Spółki hodowlane Agencji	15
IV.	Pozostałe zagadnienia	15
	Działalność Agencji Nieruchomości Rolnych od początku funkcjonowania do końca 2015 roku	17
1.	Przejmowanie mienia do Zasobu	17
2.	Zagospodarowanie mienia Zasobu	21
2.1.	Przetargi ograniczone i nieograniczone	23
2.2.	Sprzedaż	26
2.3.	Inne formy trwałego rozdysponowania mienia Zasobu	36
2.4.	Dzierżawa	42
2.5.	Grunty pozostające w Zasobie WRSP i ich rozdysponowanie	53
2.6.	Nadzór właścicielski nad spółkami hodowlanymi Agencji	52
3.	Inne zagadnienia związane z zagospodarowaniem mienia Zasobu	61
3.1.	Zarząd i wieczyste użytkowanie	61
3.2.	Mieszkania i infrastruktura mieszkaniowa	61
3.3.	Grunty do rozdysponowania	64
3.4.	Nadzór właścicielski nad mieniem Zasobu	66
4.	Gospodarka finansowa	68
4.1.	Wpływy i wydatki związane z gospodarowaniem mieniem Zasobu	69
4.2.	Dochody i wydatki Agencji	70
4.3.	Windykacja należności Agencji z tytułu umów dzierżawy i sprzedaży mienia Zasobu WRSP	70
4.4.	Bezzwrotna pomoc finansowa dla środowisk popegeerowskich	75
5.	Działania Agencji na rzecz aktywizacji zawodowej bezrobotnych – kontynuacja umów zawartych przed dniem 5 maja 2004 r.	77
6.	Zagadnienia organizacyjne	78
6.1.	Zatrudnienie	78

str.

6.2.	Zarządzenia wydane w 2015 roku przez Prezesa ANR	79
6.3.	Prace z dokumentacją archiwalną	81
6.4.	Działania związane z informatyzacją Agencji	82
6.5.	Portal internetowy ANR – www.anr.gov.pl	82
6.6	Polityka informacyjna ANR	83
6.7.	Działania promocyjne ANR	85
6.8.	Współpraca ANR z zagranicą	86
6.9	Ochrona pracy	90
7.	Kontrole Agencji Nieruchomości Rolnych. Audyt Wewnętrzny	92
7.1.	Kontrole przeprowadzone przez Biuro Prezesa Agencji Nieruchomości Rolnych w 2015 roku	92
7.2.	Kontrole NIK przeprowadzone w Biurze Prezesa Agencji Nieruchomości Rolnych w 2015 roku	93
7.3.	Audyt Wewnętrzny ANR	94
8.	Niektóre ograniczenia w działaniu Agencji Nieruchomości Rolnych	99
	Załączniki	
1.	Działalność hodowlana w spółkach ANR w 2015 roku	102
2.	Wykaz hodowlanych spółek z o.o. z udziałem ANR	113
3.	Aneks tabelaryczny – spis tabel	116

Wstęp

Agencja Nieruchomości Rolnych (ANR) jest państwową osobą prawną, której Skarb Państwa powierzył wykonywanie prawa własności i innych praw rzeczowych w odniesieniu do mienia państwowego w rolnictwie. Agencja działa na podstawie ustawy z 19 października 1991 r. *o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa* (Dz. U. z 2015 r. poz. 1014, z późn. zm.), zwana dalej *ugnrSP* i nadanego jej statutu. Agencja Nieruchomości Rolnych jest następcą prawnym Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa.

Niniejszy *Raport z działalności Agencji Nieruchomości Rolnych na Zasobie Własności Rolnej Skarbu Państwa w 2015 roku,* zwany dalej *Raportem,* jest sprawozdaniem z wykonania przez Agencję zadań w zakresie gospodarowania mieniem Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa (określanym dalej, jako Zasób), zawartych w w/w ustawie, a także w innych przepisach i dokumentach, wyznaczających kierunki i zakres działania Agencji na rzecz prywatyzacji mienia rolnego Skarbu Państwa oraz realizacji założeń polityki społeczno-gospodarczej państwa, zwłaszcza na rzecz wsi, rolnictwa i gospodarki żywnościowej. Zadania, które realizuje Agencja, dotyczą między innymi:

- tworzenia oraz poprawy struktury obszarowej gospodarstw rodzinnych,
- tworzenia warunków sprzyjających racjonalnemu wykorzystaniu potencjału produkcyjnego Zasobu,
- restrukturyzacji oraz prywatyzacji mienia Skarbu Państwa użytkowanego na cele rolne,
- obrotu nieruchomościami i innymi składnikami majątku Skarbu Państwa użytkowanymi na cele rolne.

Agencja realizuje również szereg zadań określonych w innych przepisach, zwłaszcza w ustawie z dnia 11 kwietnia 2003 r. *o kształtowaniu ustroju rolnego* (Dz. U. z 2012 r. poz. 803) zwanej dalej *ukur*. Najważniejsze cele wymienione w tej ustawie to:

- poprawa struktury obszarowej gospodarstw rolnych,
- przeciwdziałanie nadmiernej koncentracji nieruchomości rolnych,

– zapewnienie prowadzenia działalności rolniczej w gospodarstwach rolnych przez osoby o odpowiednich kwalifikacjach[1].

Ponadto Agencja wykonuje lub współuczestniczy w wykonywaniu zadań wynikających m.in. z przepisów o stosunku państwa do kościołów i związków wyznaniowych, o ubezpieczeniu społecznym rolników, o ochronie środowiska i ochronie przyrody, przepisów o lasach, przepisów prawa wodnego itp.

Zgodnie z *ugnrSP* [2] do dnia 30 czerwca 2000 r. Agencja przejmowała do Zasobu - bez względu na to, w czyim władaniu znajdowały się - nieruchomości rolne Skarbu Państwa, lasy nie wydzielone geodezyjnie, wchodzące w skład tych nieruchomości, a także inne nieruchomości i składniki mienia pozostałe po likwidacji państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej oraz ich zjednoczeń i zrzeszeń. Nieruchomości nie przekazane do Zasobu ostatecznymi decyzjami w tym terminie stały się z mocy prawa własnością gmin, na terenie których były położone.

Do Zasobu wchodzą także w dalszym ciągu nieruchomości rolne przejmowane na rzecz Skarbu Państwa na podstawie przepisów szczególnych i nabywane na własność Skarbu Państwa przez państwowe jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, a także nabywane przez Agencję w trybie *ukur* i *ugnrSP*.

Do 31 grudnia 2015 r. Agencja rozdysponowała trwale 3 333 tys. ha, tj. **70,3%** gruntów przejętych do Zasobu. Na nieruchomościach pozostałych w Zasobie przekształcenia strukturalne i własnościowe są kontynuowane, m.in. poprzez:

– sprzedaż w przetargach oraz na zasadach pierwszeństwa w nabyciu,
– wtórną restrukturyzację, a następnie dalsze rozdysponowanie, zwłaszcza dużych nieruchomości powracających z dzierżawy, w związku z wygasaniem lub rozwiązaniem umów lub poprzez wyłączanie z trwających umów dzierżawy

[1] Ustawą z dnia 5 września 2008 r. *o zmianie niektórych ustaw w związku z wejściem w życie Protokołu do Umowy między Wspólnotą Europejską i jej Państwami Członkowskimi, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej strony, w sprawie swobodnego przepływu osób* do dowodów potwierdzających posiadanie kwalifikacji rolniczych zaliczono także odpowiednie dokumenty wydane przez właściwe organy lub instytucje państw członkowskich Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) oraz Konfederacji Szwajcarskiej (*Dz. U. z 2008 r. Nr 180, poz. 1112).*

[2] Art. 13 *ugnrSP.*

części gruntów do odrębnego zagospodarowania przez innych użytkowników, głównie rolników indywidualnych.

Poprawie struktury obszarowej, a zwłaszcza tworzeniu warunków dla powiększania części już istniejących gospodarstw rodzinnych, sprzyjają także uregulowania określone w *ukur* oraz stosowanie przez Agencję przetargów ograniczonych. Przetargi ograniczone organizowane są przede wszystkim dla rolników indywidualnych powiększających gospodarstwa rodzinne. Od początku obowiązywania tego uprawnienia (tj. od połowy czerwca 1999 r.) rozstrzygnięto przetargi ograniczone dla rolników na zakup **221,1 tys. ha** oraz na dzierżawę **261,4 tys. ha**.

Rozdysponowanie większości mienia Zasobu w różnych formach powoduje, że istotnym zadaniem jest nadzór właścicielski sprawowany przez Agencję. Jednym z głównych celów nadzoru jest zapewnienie prawidłowego wykorzystywania majątku Skarbu Państwa przez jego użytkowników, w tym także zgodności sposobu jego użytkowania z zapisami zawartymi w umowach, jak też z wymogami wynikającymi z przepisów szczególnych. Nadzór właścicielski nad sposobem wykorzystywania mienia Zasobu przekazanego użytkownikom Agencja sprawuje poprzez wszystkie swoje komórki organizacyjne, zwłaszcza przez oddziały terenowe i ich filie.

Pomimo zmniejszającej się liczby obiektów budowlanych pozostających w Zasobie, w 2015 roku Agencja nadal przeznaczała środki finansowe na ich remonty, konserwację oraz na modernizację.

W 2015 roku miały miejsce następujące zmiany w przepisach dotyczących funkcjonowania Agencji Nieruchomości Rolnych:

1. Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. **o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020** (Dz. U. z dnia 13 marca 2015 r.).

Art. 61. W ustawie z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (Dz. U. z 2012 r. poz. 1187, z 2013 r. poz. 155 oraz z 2014 r. poz. 1133) w art. 24 w ust. 5 pkt 3 otrzymuje brzmienie:
"3) osobom bezrobotnym bez prawa do zasiłku, które przez okres co najmniej 5 lat były pracownikami państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej - nieruchomości rolne o powierzchni do 2 hektarów - na cele związane z zalesianiem, o którym mowa w przepisach ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. poz. 349).".
Czego dotyczy zmiana: zmiana ma charakter porządkowy. W wersji wcześniejszej o zalesianiu mówiły przepisy ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. Nr 64, poz. 427, z późn. zm.).

2. Ustawa z dnia 25 czerwca 2015 r. **o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz niektórych innych ustaw** (Dz. U. z dnia 28 lipca 2015 r. poz. 1045).
Art. 26. W ustawie z dnia 30 października 2002 r. o podatku leśnym (Dz. U. z 2013r. poz. 465) wprowadza się następujące zmiany:
1) w art. 2 w ust. 2 oraz w art. 6 w ust. 5 wyrazy "Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa" zastępuje się wyrazami "Agencji Nieruchomości Rolnych";
Czego dotyczy zmiana: zmiana ma charakter porządkowy.

3. Obwieszczeniem Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 czerwca 2015 r. ogłoszony został jednolity tekst ustawy z dnia 19 marca 1991 r. **o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa** (Dz. U. z 2015 r. poz. 1014).
Czego dotyczy zmiana: Ogłoszenie tekstu jednolitego nie powoduje zmiany treści normatywnej aktu.
Obowiązywanie: Tekst jednolity został opublikowany **22 lipca 2015 r.**

4. Ustawa z dnia 9 października 2015 r. **o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw** (Dz. U. z dnia 9 listopada 2015 r pozycja 1830).

Art. 9. w ustawie z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (Dz. U. z 2015 r. poz. 1014 i 1433) w art. 30 ust. 4c otrzymuje brzmienie:

"4c. Jeżeli nabywca nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków nie zapłacił w terminie, o którym mowa w ust. 4b, na rzecz Agencji, określonej w umowie kwoty, o którą została obniżona cena sprzedaży tej nieruchomości, Agencji przysługują odsetki ustawowe za opóźnienie za okres liczony od pierwszego dnia po upływie terminu zapłaty do dnia zapłaty.".

Co się zmienia: Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r., poz. 1830)

Czego dotyczy zmiana: Ustawa nowelizująca ma na celu zapewnienie zgodności ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (Dz. U. poz. 403) z przepisami dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/7/UE z dnia 16 lutego 2011 r. w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych (Dz. Urz. UE L 48 z 23.02.2011, str. 1), a także ujednolicenie i uproszczenie systemu naliczania odsetek w całym obrocie cywilnoprawnym. Wprowadzenie zmian w ustawie Kodeks cywilny spowodowało konieczność zmiany regulacji kilkudziesięciu innych ustaw, głównie w zakresie mającym je dostosować do zmienianego zakresu nomenklatury przyjętej w Kodeksie cywilnym. Dotyczy to przede wszystkim ujednolicenia nomenklatury poprzez wprowadzenie sformułowania „odsetek ustawowych za opóźnienie". Zmiany wprowadzane w tym zakresie są więc konsekwencją zmian wprowadzonych w ustawie o terminach zapłaty w transakcjach handlowych oraz ustawie Kodeks cywilny. Jeżeli nabywca nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków nie zapłacił w terminie na rzecz Agencji Nieruchomości Rolnych, określonej w umowie kwoty, o którą została obniżona cena sprzedaży tej

nieruchomości, Agencji przysługują odsetki ustawowe za opóźnienie za okres liczony od pierwszego dnia po upływie terminu zapłaty do dnia zapłaty.
Obowiązywanie: Zmiana obowiązuje od **1 stycznia 2016** r.

Zawarte w Raporcie dane statystyczne obrazują działalność statutową Agencji na Zasobie w 2015 roku na tle wyników osiągniętych w latach wcześniejszych[3]. Dane ilustrujące stany ewidencyjne wg jednostek organizacyjnych Agencji „do końca roku 2015" dotyczą struktury organizacyjnej ANR, właściwej na dzień 31 grudnia 2015 roku.[4]

Z uwagi na to, że statystyczne dane źródłowe dotyczące większości informacji o stanie i obrotach gruntów ewidencjonowane są w jednostkach terenowych Agencji z dokładnością do 1 m^2, a ich przetwarzania (i zaokrąglanie do pełnych hektarów) dokonuje się w Biurze Prezesa techniką elektroniczną, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem".

[3] Zmiany w Zasobie, wynikające z procesów gospodarowania oraz systematyczna weryfikacja danych ewidencyjnych, jak również przyjęta metoda wprowadzania zapisów korygujących dotyczących zapisów wcześniejszych do „stanów końcowych" (a nie do danych bieżących) powoduje, że stany podane na koniec okresu sprawozdawczego (np. roku 2015) są sumą stanu na koniec poprzedniego okresu i realizacji w okresie bieżącym oraz salda zapisów korygujących dokonanych w tym okresie.

[4] Z uwagi na funkcjonujące bazy danych również w filiach oddziałów terenowych, a także z uwagi na realizację przez filie większości celów i zadań dotyczących gospodarowania Zasobem, właściwych dla oddziałów terenowych - w *Raporcie* prezentowane są także dane w układzie oddziałów i filii - stosownie do ustalonego dla nich terytorialnego zasięgu działania.

Działalność Agencji Nieruchomości Rolnych w 2015 roku - streszczenie

I. Rozdysponowanie nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa

1. Przejmowanie mienia do Zasobu w trybie *ukur*

Ukur jest obecnie podstawowym tytułem do nabywania nieruchomości rolnych do Zasobu. **W 2015 roku do Agencji wpłynęło 3,8 tys. umów obejmujących 110 tys. ha** (w 2014 roku - 2,5 tys. umów na 64,4 tys. ha). Z tej liczby Agencja zadeklarowała nabycie 10 nieruchomości i w związku z tym złożyła stosowne oświadczenia dotyczące 1 265 ha, o łącznej wartości 32,9 mln zł. **Protokółami zdawczo-odbiorczymi przejęto w 2015 roku 1 291 ha.**

Od początku realizowania przepisów *ukur*, tj. od 16 lipca 2003 r. do końca grudnia 2015 roku do Agencji wpłynęło 643,8 tys. umów przenoszących własność nieruchomości rolnych o łącznej powierzchni około 1 249,3 tys. ha. Agencja złożyła deklaracje nabycia w 629 przypadkach, które dotyczyły powierzchni 16,7 tys. ha. Protokółami zdawczo-odbiorczymi przejęto 12,6 tys. ha.

2. Przetargi ograniczone i nieograniczone

W 2015 roku przeprowadzono 61,6 tys. przetargów, w tym 54,2 tys. przetargów na sprzedaż i 7,4 tys. przetargów na dzierżawę. W przetargach tych zaoferowano do nabycia 83,9 tys. ha oraz do dzierżawy 42,1 tys. ha. **Rozstrzygnięto 13,5 tys. przetargów na sprzedaż 30,9 tys. ha oraz 5,8 tys. przetargów na dzierżawę 37,9 tys. ha.**

Od początku działalności Agencji odbyło się 1 307,6 tys. przetargów, w tym:

- 943,4 tys. przetargów na sprzedaż na powierzchnię 3,7 mln ha, z czego rozstrzygnięto 318,8 tys. przetargów na powierzchnię 1,6 mln ha,
- 364,2 tys. przetargów na dzierżawę gruntów o powierzchni 7,3 mln ha, z czego rozstrzygnięto 304,6 tys. przetargów, na których wydzierżawiono 4,4 mln ha[5].

[5] Część gruntów była oferowana i wystawiana do przetargów więcej niż jeden raz.

W 2015 roku Agencja zorganizowała 2 777 przetargów ograniczonych na sprzedaż 24,6 tys. ha (z czego 2 772 przetargów dla rolników zamierzających powiększyć gospodarstwo rodzinne) **i 1 643 przetargi na dzierżawę 22,9 tys. ha** (wszystkie przetargi zorganizowano dla rolników zamierzających powiększyć gospodarstwo rodzinne). **Rozstrzygnięto 1 590 przetargów na sprzedaż 14,5 tys. ha i 1 391 przetargów na dzierżawę 21,6 tys. ha**.

Łącznie – od połowy 1999 do końca 2015 roku – w ponad 27,7 tys. przetargów ograniczonych Agencja zaoferowała do sprzedaży 312,7 tys. ha oraz w 14,6 tys. przetargów ograniczonych – 305,6 tys. ha do dzierżawy. **Rozstrzygnięto 17,4 tys. przetargów na sprzedaż 221,1 tys. ha** (w tym 228,9 tys. ha dla rolników zamierzających powiększyć gospodarstwo rodzinne) oraz **12,9 tys. przetargów na dzierżawę 261,4 tys. ha** (w tym 225,8 tys. ha dla rolników zamierzających powiększyć gospodarstwo rodzinne).

3. Sprzedaż – powierzchnia i ceny

W 2015 roku zrealizowana sprzedaż nieruchomości Zasobu wyniosła 76,7 tys. ha. Zawarto 11,1 tys. umów sprzedaży (bez transakcji obejmujących grunty pod budynkami, również mieszkalnymi, wyodrębnionymi obiektami, wodami, służące do wydobywania kopalin, a także grunty nierolne).

Od początku swego działania Agencja sprzedała z Zasobu nieruchomości o powierzchni **2 685,7 tys. ha gruntów,** tj. 56,7% powierzchni przejętej do Zasobu.

Uprawnionym podmiotom w trybie pierwszeństwa w nabyciu sprzedano 43,1 tys. ha, z czego 35,4 tys. ha dzierżawcom.

W transakcjach sprzedaży gruntów rolnych uzyskano **średnią cenę za 1 ha w wysokości 29 546 zł**. Wzrost cen w 2015 roku porównując z 2014 rokiem wyniósł 15% (w 2014 roku - 25 592 zł/ha). Od 2004 roku średnie roczne ceny uzyskiwane przez Agencję za grunty rolne miały wyraźną tendencję rosnącą. Dotyczyło to wszystkich grup obszarowych i regionów kraju.

4. Sprzedaż nieruchomości „zabużanom"

Osoby z tzw. „uprawnieniami zabużańskimi"[6] mogą uczestniczyć na równi z innymi podmiotami w organizowanych przez Agencję przetargach na sprzedaż nieruchomości Zasobu.

W 2015 roku „zabużanie" uczestniczyli w 8 przetargach, w których nabyli grunty o powierzchni 33,6 ha.

Do końca 2015 roku „zabużanie" kupili z Zasobu 5,5 tys. ha za łączną kwotę 80,3 mln zł, z czego „uprawnieniami" zapłacili 74,7 mln zł (około 93%).

5. Fundusz Rekompensacyjny

Niezależnie od sprzedaży nieruchomości Zasobu „zabużanom", Agencja zobowiązana jest przeznaczać na *Fundusz Rekompensacyjny* (utworzony w celu wypłaty „zabużanom" rekompensat w postaci pieniężnej) wpływy ze sprzedaży w trybie przetargowym nieruchomości Zasobu o powierzchni co najmniej 400 tys. ha. Ich wartość szacować można, przy uwzględnieniu aktualnych cen gruntów rolnych, na nie mniej niż 6 mld zł. Sposób naliczania zobowiązania Agencji oraz wnoszenia wpłat na ten Fundusz określił Minister Skarbu Państwa i Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w drodze rozporządzenia. **W 2015 roku do Funduszu Rekompensacyjnego została przekazana kwota 744,7 mln zł.**

Łącznie od 2006 roku do końca 2015 roku Agencja zasiliła Fundusz Rekompensacyjny kwotą **4 163 mln zł.**

6. Inne formy trwałego rozdysponowania nieruchomości Zasobu

Poza sprzedażą, od początku działalności, Agencja trwale rozdysponowała nieruchomości Zasobu o powierzchni 647,3 tys. ha, w tym **11,7 tys. ha w 2015 roku.** Głównymi kierunkami tego rozdysponowania było przekazanie:

- jednostkom samorządu terytorialnego 57 tys. ha **(w 2015 roku – 940 ha),**
- lasom państwowym – 153,9 tys. ha **(w 2015 roku – 225 ha),**

[6] Na podstawie ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o realizacji prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2014 r., poz. 1090).

- kościelnym osobom prawnym – 88,8 tys. ha **(w 2015 roku – 1,06 tys. ha),**
- regionalnym zarządom gospodarki wodnej i marszałkom województw – 226,4 tys. ha **(w 2015 roku – 7,3 tys. ha),**
- parkom narodowym, spółdzielniom mieszkaniowym, Polskiej Akademii Nauk, Izbom Rolniczym i Krajowej Radzie Izb Rolniczych, państwowym szkołom wyższym, państwowym jednostkom badawczo-rozwojowym, fundacjom i organizacjom pożytku publicznego, na własność dożywotnim użytkownikom – łącznie 61,2 tys. ha **(w 2015 roku – 1,5 tys. ha),**
- jako aporty do spółek prawa handlowego 24,07 tys. ha **(w 2015 roku - 46 ha),**
- rozdysponowanie w innych formach (przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności, rozdysponowanie w trybie przepisów o scalaniu i wymianie gruntów, przekazanie na rzecz zniesienia współwłasności, itp.) – łącznie 35,8 tys. ha, w tym **w 2015 roku – 627 ha.**

7. Dzierżawa

W 2015 roku Agencja wydzierżawiła z Zasobu 37,3 tys. ha, na podstawie 5,1 tys. zawartych umów.

Dzierżawcami nieruchomości są zarówno osoby fizyczne, jak i prawne. Od początku działalności do końca 2015 roku osoby fizyczne zawarły z Agencją (narastająco) 98% ogólnej liczby umów dzierżawy, umowy te obejmowały 62% wydzierżawionej powierzchni. Dzierżawcy, będący osobami fizycznymi dzierżawili najczęściej nieruchomości o małych obszarach, zwłaszcza do 1 ha (45% liczby umów zawartych przez osoby fizyczne). Osoby prawne natomiast częściej dzierżawiły nieruchomości duże, zwłaszcza w przedziale 100 - 500 ha (22% liczby umów zawartych przez te osoby).

Według stanu na 31 grudnia 2015 r. w dzierżawie znajdowały się nieruchomości Zasobu o powierzchni 1 023,9 tys. ha, tj. o 65,5 tys. ha mniej, niż wynosiła powierzchnia będąca w dzierżawie na koniec grudnia 2014 roku.

W 2015 roku z dzierżawy „powróciło" 99 tys. ha. Grunty te były najczęściej przedmiotem sprzedaży, nieodpłatnego przekazania lub są przygotowywane do rozdy-

sponowania. Wiąże się to przede wszystkim z realizacją sprzedaży w ramach prawa pierwszeństwa w nabyciu przysługującego dzierżawcy, wygasaniem umów dzierżawy, w związku z upływem terminów, na jakie zostały zawarte, a także z rozwiązywaniem umów i wyłączaniem części nieruchomości z trwających umów dzierżawy.

Na podstawie ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 233, poz. 1382), Agencja zaproponowała dzierżawcom użytkującym grunty Zasobu o powierzchni ponad 428,5714 ha użytków rolnych wyłączenie 30% dzierżawionej powierzchni UR. Agencja wysłała 1 085 zawiadomień proponując wyłączenie 135 753 ha. Dzierżawcy wyrazili zgodę na wyłączenie 77 453 ha. W stosunku do 410 umów na powierzchnię 58 351 ha dzierżawcy odrzucili zaproponowane warunki wyłączenia gruntów.

8. Czynsz dzierżawny

Czynsze dzierżawne za grunty rolne Zasobu mimo wahań wynikających przeważnie z indywidualnych cech dzierżawionych nieruchomości (jakość gruntów, rozłóg, lokalizacja itp.), a także czynników koniunkturalnych oraz mimo różnic w lokalnym popycie na dzierżawę, oscylowały przez początkowe lata działania Agencji wokół równowartości 2 dt pszenicy rocznie za 1 ha. W umowach dzierżawy zawieranych od 2003 roku poziom czynszu za grunty rolne zaczął systematycznie wzrastać.

Przeciętny czynsz dzierżawny dla umów zawartych w 2015 roku, w równowartości pszenicy, oferowany przez dzierżawców za grunty rolne wynosił 11,5 dt za 1 ha. Przeciętny czynsz za grunty rolne (bez czynszu za budynki i budowle) dla wszystkich trwających umów dzierżawy na koniec 2015 roku stanowił **równowartość 4,2 dt pszenicy za 1 ha.**

9. Grunty do rozdysponowania

Na koniec 2015 roku ogólna powierzchnia gruntów pozostających w Zasobie wynosiła **1 406,4 tys. ha, w tym około 249,7 tys. ha pozostawało do rozdysponowania.** Dokonywana w jednostkach terenowych Agencji szacunkowa ocena przydatności tych gruntów do różnych celów wskazuje, że większość – ok. 171,1 tys.

ha (ok. 68%) może być sprzedana lub wydzierżawiona kontrahentom Agencji na cele związane z produkcją rolną z tym, że większość z tych gruntów jest o niskiej przydatności rolniczej i znacznym rozdrobnieniu. Kolejne 47,3 tys. ha (około 19%) określono jako kwalifikujące się do wykorzystania w celach nierolniczych – zwłaszcza pod zalesienia i budownictwo, a także na cele rekreacji i związane z ochroną przyrody Do rozdysponowania są także grunty określane jako „pozostałe", dla których nie zdefiniowano możliwych kierunków ewentualnego wykorzystania, a których jest około 31,4 tys. ha. Ocenia się, że znaczna część tych gruntów charakteryzuje się dużym rozdrobnieniem oraz innymi niekorzystnymi cechami (np. nieuregulowane stosunki wodne, zakamienione, położone na skarpach, urwiskach, między wałami przeciwpowodziowymi, itp.).

Kierunki rozdysponowania nieruchomości Zasobu - wg stanu na 31 grudnia 2015 r.

	tys. ha
Pozostaje w Zasobie – razem:	**1 406,4**
w tym:	
- w dzierżawie	1 023,9
- w trwałym zarządzie	20,2
- w wieczystym użytkowaniu	52,3
- w innych formach rozdysponowania „nietrwałego" (dożywotnie użytkowanie, bezumowne użytkowanie itp.)	15,2
- „obce grunty w Zasobie" (grunty, które z mocy prawa przeszły w gestię innych podmiotów, lecz pozostają w ewidencji Zasobu, do czasu ich protokólarnego przekazania tym podmiotom)	45
Pozostaje do rozdysponowania:	**249,7**

II. Gospodarka finansowa

1. Wpływy z gospodarowania mieniem Zasobu (tab. A.21) wyniosły **2 954 539 tys. zł.** Główną pozycję stanowiły wpływy ze sprzedaży mienia Zasobu, które wyniosły 2 509 691 tys. zł (tj. 85% wpływów z gospodarowania mieniem Zasobu) i wpływy z odpłatnego korzystania z mienia Zasobu, które wyniosły 398 677 tys. zł, (tj. 13% wpływów ogółem). Wpływy z odsetek od środków na rachunkach bankowych wyniosły 14 778 tys. zł. Pozostałymi wpływami były wpływy z oprocentowania pożyczek oraz wpływy z innych źródeł (np. odsetki za zwłokę

w zakresie wpływów z rozdysponowania mienia Zasobu, wadia przepadające na rzecz Agencji)

2. Wydatki związane z gospodarowaniem mieniem Zasobu (tab. A.22) wyniosły łącznie **2 400 045 tys. zł**, z czego:

- **1 829 459 tys. zł** – przekazy zewnętrzne w 2015 roku, które stanowiły 76% wydatków ogółem, na które złożyły się:
  - **1 084 747 tys. zł - zrealizowany w 2015 roku przekaz do budżetu państwa** (z tego 579 747 tys. zł jest różnicą między wysokością zobowiązania wobec budżetu ustaloną za 2014 rok, a kwotą odprowadzonych zaliczek za ten rok; 505 000 tys. zł są to zaliczkowe wpłaty do budżetu tytułem rozliczenia za 2015 rok),
  - **744 712 tys. zł** - środki, które Agencja przekazała do Funduszu Rekompensacyjnego (w styczniu 2016 roku przekazana została kolejna płatność za IV kwartał 2015 roku w wysokości 60 700 tys. zł). Łącznie od 2006 roku do końca 2015 roku Agencja zasiliła Fundusz Rekompensacyjny kwotą **4 163 249 tys. zł;**
- **265 800 tys. zł** – wydatki na koszty funkcjonowania Agencji (11% wydatków ogółem);
- **304 786 tys. zł** - wydatki związane z działalnością Agencji w zakresie gospodarowania mieniem Zasobu (13% ogółu wydatków). Były to m.in. wydatki na inwestycje i remonty mienia Zasobu, bezzwrotną pomoc finansową dla gmin i spółdzielni mieszkaniowych na budowę, remonty oraz przebudowę budynków i lokali, obiektów infrastruktury technicznej oraz innego majątku przekazanego przez Agencję bez uprzedniego doprowadzenia do należytego stanu technicznego, wydatki związane z rozdysponowaniem mienia.

3. Windykacja należności Agencji z tytułu rozdysponowania mienia Zasobu

Należności z tytułu umów dzierżawy i sprzedaży, których termin płatności zapadał w roku 2015 wynosiły 4 051 924 tys. zł. Na podstawie art. 700 k.c. obniżono płatności z tytułu czynszu dzierżawnego o kwotę 2 429 tys. zł, co stanowiło 0,06% należności ogółem. Dzierżawcy i nabywcy mienia Zasobu zobowiązani byli

do spłaty należności w kwocie 4 049 495 tys. zł, z czego 2 807 146 tys. zł (70,00% należności ogółem) stanowiły należności bieżące, a pozostałą kwotę tj. 1 242 349 tys. zł (30,00% należności ogółem) – należności zaległe, których termin płatności przypadał w poprzednich okresach i które nie zostały uregulowane. **Łącznie w 2015 roku uregulowano należności Agencji w kwocie 2 800 229 tys. zł,** co stanowiło 69,15% należności wymagalnych ogółem

W stosunku do części należności wymagalnych w 2015 roku podjęto następujące działania :

- odroczono płatność należności w kwocie 32 277 tys. zł (0,80%),
- rozłożono na raty należności w kwocie 15 636 tys. zł (0,39%),
- umorzono należności w kwocie 3 127 tys. zł (0,08%).

4. Bezzwrotna pomoc finansowa

Program pomocy środowiskom popegeerowskim realizowany jest przez Agencję od 2009 roku poprzez udzielanie bezzwrotnej pomocy finansowej gminom, spółdzielniom mieszkaniowym oraz od dnia 19.11.2010 r. jednostkom państwowym i komunalnym, przejmującym urządzenia, obiekty i sieci w trybie art. 24 ust. 6 *ugnrSP*, prowadzącym działalność w tym zakresie. Celem programu jest doprowadzenie przekazanych beneficjentom przez Agencję obiektów do stanu technicznego, umożliwiającego ich sprawną eksploatację. **W 2015 roku oddziały terenowe i filie ANR przekazały środki w łącznej kwocie 38 348,5 tys. zł** (33 597,7 tys. zł na pomoc gminom, 4 750,9 tys. zł na pomoc spółdzielniom mieszkaniowym).

Bezzwrotna pomoc finansowa udzielana jest również przez Agencję Nieruchomości Rolnych w ramach realizacji zadań określonych w § 7 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej Agencji Nieruchomości Rolnych oraz gospodarki finansowej Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa (Dz. U. z 2009 r. Nr 52, poz. 427, z późn. zm.), tj. na działalność wydawniczą, prowadzenie badań naukowych, organizację szkoleń, konferencji, seminariów i konkursów w zakresie zadań, o których mowa w art. 6 *ugnrSP*. **W 2015 roku Biuro Prezesa i oddziały terenowe ANR przekazały z tego tytułu środki w łącznej kwocie 1 173,1 tys. zł.**

III. Spółki hodowlane Agencji

Według stanu na 31 grudnia 2015 roku Agencja Nieruchomości Rolnych wykonywała prawo własności w stosunku do 42 spółek hodowli roślin uprawnych oraz hodowli zwierząt gospodarskich o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej. Łączna nominalna wartość udziałów w spółkach zgodnie z KRS wyniosła 642 672,8 tys. zł.

Łączny majątek spółek w 2015 roku zgodnie z informacją sprawozdawczą GUS F-01 wyniósł 2 008 004,6 tys. zł i wzrósł o 0,4% w stosunku do roku ubiegłego, z tego majątek trwały wzrósł o 2,8% do kwoty 1 302 281,9 tys. zł, a majątek obrotowy spadł o 3,8% - do wartości 705 722,8 tys. zł. Jednocześnie łączna wartość zobowiązań wraz z rezerwami i rozliczeniami spadła w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego o 5% do wartości 271 642,0 tys. zł, z tego zobowiązania długoterminowe spadły o 7,8%, do kwoty 43 251,7 tys. zł, a zobowiązania krótkoterminowe o 2,8% do poziomu 164 870,2 tys. zł (w tym kredyty krótkoterminowe wzrosły w stosunku do roku poprzedniego o 13,1% i wyniosły 46 822,8 tys. zł).

Według stanu na koniec 2015 roku spółki dysponowały powierzchnią własną wynoszącą 4,8 tys. ha oraz dzierżawiły grunty o powierzchni ok. 108,6 tys. ha.

IV. Pozostałe zagadnienia

1. **Do końca 2015 roku Agencja przejęła do Zasobu 337,3 tys.** mieszkań. W 2015 roku, przede wszystkim z ujawnienia w wyniku przeprowadzonych inwentaryzacji, podziału lokali i korekty stanów ewidencyjnych, wprowadzono do ewidencji 83 mieszkania. Od początku działalności Agencji sprzedano **307,3 tys. mieszkań** (91% przejętych), **z tego 470 w 2015 roku**.

Od początku działalności Agencja trwale rozdysponowała 17,9 tys. mieszkań, w tym 1 760 mieszkań wniosła aportami do spółek oraz zlikwidowała 4,3 tys. mieszkań. **Na koniec 2015 roku w Zasobie pozostało 7,7 tys. mieszkań** (tj. 2,3 % mieszkań przejętych).

2. Zgodnie z obowiązującymi przepisami[7] nieruchomości Zasobu mogą także nabywać cudzoziemcy, po uzyskaniu stosownych zezwoleń. **W 2015 roku cudzoziemcy kupili 38 ha na podstawie 9 umów,** były to w większości grunty nierolne.

Od początku działalności do końca 2015 roku **cudzoziemcy kupili z Zasobu 1 963,5 ha** (tj. około 0,1% wszystkich sprzedanych gruntów), na podstawie 294 umów.

Niezmiennie od kilku lat głównymi (pod względem liczby zawartych umów) nabywcami gruntów Zasobu są inwestorzy niemieccy, holenderscy i duńscy, a nieruchomości nabywane przez cudzoziemców znajdują się głównie na terenie województw: warmińsko-mazurskiego, śląskiego, dolnośląskiego, zachodniopomorskiego i opolskiego.

Również podmioty polskie z udziałem kapitału zagranicznego, nie będące cudzoziemcami, mogą nabywać nieruchomości Zasobu. Według szacunków do końca grudnia 2015 roku podmioty te kupiły z Zasobu nieruchomości o powierzchni około 65,4 tys. ha, tj. około 2,4% wszystkich sprzedanych przez Agencję gruntów, z czego w 2015 roku – 3,4 tys. ha na podstawie 30 zawartych umów.

3. Relatywnie niewielką grupę dzierżawców stanowią podmioty z udziałem kapitału zagranicznego. Szacuje się, że **na koniec grudnia 2015 roku** w dzierżawie przez cudzoziemców znajdowało się ok. 73,5 tys. ha, a w dzierżawie przez podmioty z udziałem kapitału zagranicznego, nie będące cudzoziemcami ok. 33 tys. ha. Wśród dzierżawców będących cudzoziemcami dominują (pod względem liczby zawartych umów) inwestorzy niemieccy, duńscy, holenderscy, i francuscy – 71%, a według powierzchni – podmioty brytyjskie, niemieckie, duńskie i holenderskie (około 58 tys. ha, tj. blisko 79% powierzchni pozostającej w dzierżawie cudzoziemców).

4. Plan finansowy Agencji na 2015 rok zakładał przeciętne zatrudnienie (w przeliczeniu na pełne etaty) w Biurze Prezesa i oddziałach terenowych ANR w wysokości 1 900 etatów. Rzeczywiste zatrudnienie było niższe o 90 etatów i wyniosło 1 810 etatów.

[7] Ustawa z dnia 24 marca 1920 r. *o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców.* (Dz. U. z 2004 r. Nr 167, poz. 1758, z późn. zm.).

Działalność Agencji Nieruchomości Rolnych od początku funkcjonowania do końca 2015 roku

1. Przejmowanie mienia do Zasobu

Agencja zakończyła przejmowanie większości mienia pochodzącego z byłych ppgr w połowie lat 90-tych. W latach następnych przejmowane były do Zasobu jedynie niewielkie powierzchnie – przeważnie lasy, grunty leśne i zadrzewione nie wydzielone geodezyjnie oraz sporadycznie inne grunty przejmowane aneksami do wcześniejszych protokółów zdawczo-odbiorczych. Przejmowane były też grunty z Państwowego Funduszu Ziemi oraz inne grunty rolne Skarbu Państwa. Nieruchomości rolne Skarbu Państwa nieprzekazane do Zasobu ostatecznymi decyzjami do dnia 30 czerwca 2000 r. z mocy prawa przeszły na własność jednostek samorządu terytorialnego[8]. Do końca 2015 roku Agencja nabywała do Zasobu grunty głównie w trybie przepisów ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego, o ubezpieczeniu społecznym rolników, a także grunty pochodzące z pierwokupów realizowanych w trybie *ugnrSP*.

Od początku działalności Agencja przejęła ze wszystkich źródeł do Zasobu **4 739 tys. ha** (tab. A.1), w tym głównie z byłych państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej (ppgr) – **3 762,1 tys. ha** (80%).

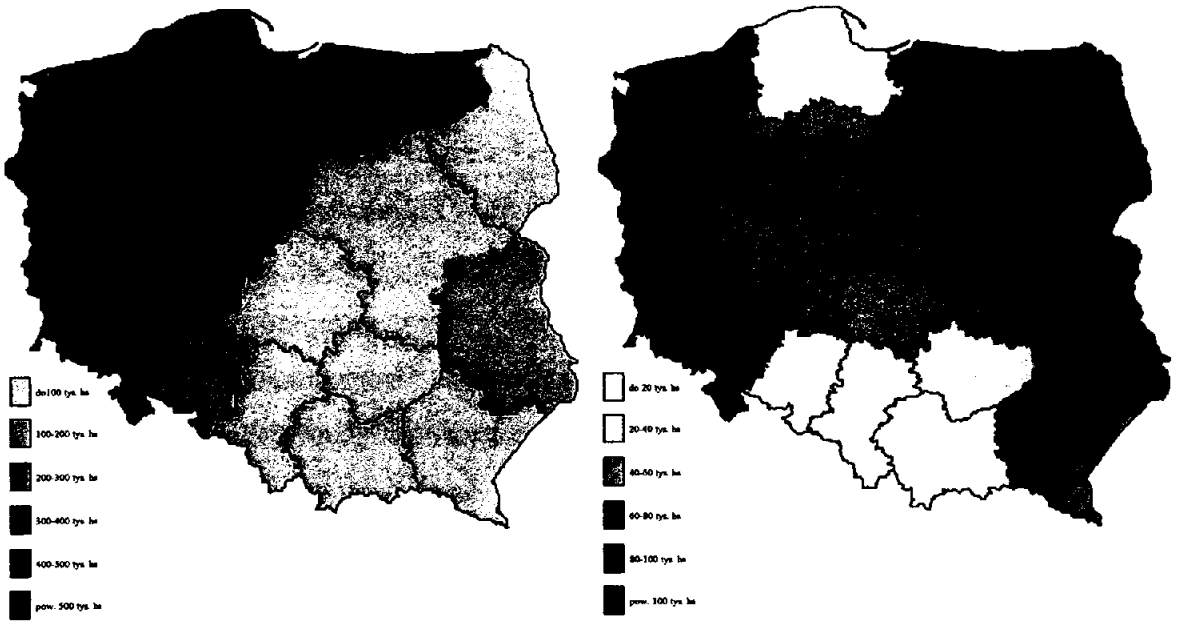
W 2015 roku saldo gruntów w wyniku przejęcia przez Agencję do Zasobu, zmian geodezyjnych (w tym nowych pomiarów) i korekt **zwiększyło się o 59 ha.**

[8] Por. np. art. 60 ustawy z 13 października 1998 r. *„Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną"* (Dz. U. z 1998 r. Nr 133, poz. 872 z późn. zm.).

Grunty Skarbu Państwa przejęte do Zasobu

stan na 31 grudnia 2015 r.

z ppgr **z PFZ i pozostałych tytułów**

Przejęte do Zasobu nieruchomości (głównie za sprawą uwarunkowań lokalizacyjnych byłych ppgr z uwagi na ich przeważającą powierzchnię) położone są przede wszystkim w rejonach północnej i zachodniej Polski. Ma to swoje konsekwencje również w obecnej lokalizacji Zasobu, gdyż na terenie 6 województw (warmińsko-mazurskiego, pomorskiego, zachodniopomorskiego, lubuskiego, wielkopolskiego i dolnośląskiego) nadal znajduje się w Zasobie 1,04 mln ha gruntów (74%). Takie położenie zasobów państwowej ziemi rolnej w znacznym stopniu ogranicza możliwości Agencji w zakresie poprawy struktury obszarowej rolnictwa indywidualnego w centralnych, południowych i wschodnich rejonach kraju.

Warto zaznaczyć, że *ukur*, która stanowiła do końca 2015 roku podstawowy tytuł nabywania nieruchomości rolnych do Zasobu, zmodyfikowała dotychczasową „prywatyzacyjną misję" Agencji, stwarzając możliwość wykorzystania ziemi pochodzącej z obrotu prywatnego do wspierania pozytywnych przemian strukturalnych (prawo pierwokupu, wykupu) w rolnictwie. Istota tej ustawy sprowadza się do preferowania nabywania nieruchomości rolnych przez osoby o odpowiednich kwalifika-

cjach, prowadzące gospodarstwa rodzinne, o czym świadczy m.in. to, że ustawodawca zrezygnował z ingerencji państwa w takie transakcje. Natomiast transakcje sprzedaży nieruchomości rolnych innym osobom, poza obrotem w kręgu najbliższej rodziny, objęte są kontrolą państwa, której wykonawcą jest Agencja Nieruchomości Rolnych.

W wyniku nowelizacji ustawy z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego od 8 lipca 2010 r. do Agencji napływały do rozpatrzenia umowy przeniesienia własności nieruchomości rolnych o powierzchni 5 ha i więcej. Do czasu nowelizacji ustawy nadzór ANR obejmował wszystkie umowy, niezależnie od powierzchni nieruchomości. Omawiana zmiana uprościła obrót nieruchomościami rolnymi i pozwala Agencji skoncentrować się na nieruchomościach o większym areale.

W 2015 roku do Agencji wpłynęło 3,8 tys. umów przenoszących własność nieruchomości rolnych obejmujących 110 tys. ha, w stosunku do których przysługiwało jej prawo pierwokupu lub wykupu (w 2014 roku - 2,5 tys. umów na 64,4 tys. ha). Z tej liczby Agencja zadeklarowała nabycie 10 nieruchomości i w związku z tym złożyła stosowne oświadczenia dotyczące 1 265 ha, o łącznej wartości 32,9 mln zł. **Protokółami zdawczo-odbiorczymi przejęto w 2015 roku 1 291 ha.**

W tym kontekście należy podkreślić, że złożenie przez Agencję notarialnego oświadczenia o nabyciu nieruchomości w trybie *ukur* nie jest równoznaczne z faktycznym przejęciem nieruchomości do Zasobu. W odniesieniu do części nieruchomości zbywający odmawiają wydania nieruchomości Agencji lub kwestionują jej prawo do nabycia, niejednokrotnie dochodząc swych racji na drodze postępowania sądowego. Wydłuża to proces faktycznego przejmowania nieruchomości i opóźnia możliwość dysponowania nimi przez Agencję. Spory sądowe dotyczą także m.in. poniesionych przez zbywającego nakładów, wartości produkcji w toku, ujawnionych obciążeń (np. umową dzierżawy).

W okresie od początku wykonywania *ukur*, tj. od 16 lipca 2003 roku do końca grudnia 2015 roku do Agencji wpłynęło 643,8 tys. umów przenoszących własność nieruchomości rolnych o łącznym obszarze około 1 249,3 tys. ha. Więk-

szość umów wpływających do Agencji dotyczyło nieruchomości o niewielkiej powierzchni, które nie miały znaczenia z punktu widzenia realizacji ustawy.
Agencja złożyła deklaracje nabycia w 629 przypadkach, które dotyczyły powierzchni 16,7 tys. ha. **Protokółami zdawczo-odbiorczymi przejęto 12,6 tys. ha.**

Nabywane nieruchomości w ramach *ukur* rozdysponowywane są głównie w trybie przetargów ograniczonych na sprzedaż dla rolników powiększających gospodarstwa rodzinne. **Według stanu na koniec 2015 roku z przejętej protokolarnie powierzchni 12,6 tys. ha nieruchomości, 9,8 tys. ha zostało trwale rozdysponowane.** W dzierżawie pozostawało 1 tys. ha. Co do pozostałej powierzchni (ok. 1,8 tys. ha), to większość była w trakcie przygotowania do rozdysponowania (prace geodezyjno-gruntowe, dokonywanie wycen, zakładanie ksiąg wieczystych) lub była w trakcie procedur przetargowych

W poprzednich latach Agencja pozyskiwała stosunkowo niewielkie powierzchnie gruntów w trybie art. 29 ust. 4 i 5 *ugnrSP*, gdzie zastosowano prawo pierwokupu na rzecz Skarbu Państwa przy odsprzedaży nieruchomości przez nabywcę w okresie 5 lat od jej nabycia od Agencji, a także prawa odkupu (na podstawie *ugnrSP* lub k.c.) – również w okresie 5 lat, licząc od dnia nabycia od Agencji.
Łącznie Agencja złożyła notarialne oświadczenia woli skorzystania z prawa pierwokupu i odkupu:

- **w 2015 roku w stosunku do 29,67 ha**,
- od początku działalności do końca 2015 roku w stosunku do 2 382,65 ha.

Poza gruntami do Zasobu przejęto także, pochodzący z byłych ppgr i innych podmiotów, majątek trwały i obrotowy o wartości księgowej netto **8,6 mld zł**, oraz blisko **2,0 mld zł** zobowiązań byłych ppgr, w tym zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek w kwocie 887,4 mln zł[9]. W wyniku prowadzonych przez Agencję działań na rzecz restrukturyzacji zobowiązań, w tym zwłaszcza w trybie bankowych postę-

[9] Stan na dzień przejmowania protokołami zdawczo-odbiorczymi.

powań ugodowych, **przejęty dług został w całości uregulowany do końca 2000 roku.**

W rzeczowej strukturze przejętego majątku trwałego dominują budynki i budowle. Obok budynków gospodarczych, służących bezpośrednio produkcji rolniczej, Agencja przejęła także 337,3 tys. mieszkań, wraz z towarzyszącą infrastrukturą (kotłownie, hydrofornie, oczyszczalnie ścieków itp.), jak również obiekty przemysłu rolno-przetwórczego, handlowe i usługowe, w tym m.in.[10]: 849 gorzelni, 6 winiarni, 3 browary, 269 masarni i rzeźni, 898 suszarni zbóż i zielonek, 717 mieszalni pasz, 31 młynów i kaszarni, 75 chłodni, a także 415 sklepów, 147 hoteli, zajazdów, restauracji i barów, 672 obiekty o charakterze socjalnym, kulturalnym i sportowym. Przejęto także 2 136 zabytkowych zespołów dworskich i pałacowo-parkowych[11] (tab. A.17).

2. Zagospodarowanie mienia Zasobu

Przejęte do Zasobu nieruchomości, zwłaszcza nieruchomości pochodzące z większych obszarowo gospodarstw (zakładów, folwarków) pegeerowskich, przed ich dalszym rozdysponowaniem Agencja poddawała restrukturyzacji. Jej istotą było wydzielenie mniejszych jednostek gospodarczych, nie tylko zdolnych do samodzielnego, racjonalnego funkcjonowania, ale także „dopasowanych" do możliwości organizacyjnych i finansowych nowych użytkowników. Z uwagi na występujące pod wieloma względami zróżnicowanie ppgr (powierzchnia, rozłóg, ukierunkowanie produkcyjne, sposób organizacji gospodarstw itp.), dla każdego przedsiębiorstwa był opracowywany indywidualny program restrukturyzacji. W programach tych uwzględniano także potrzebę przygotowania możliwie szerokiej i zróżnicowanej oferty nieruchomości, w tym również niewielkich powierzchni, które choć same nie tworzą gospodarstwa, mogłyby słu-

[10] Według stanów wymienionych w protokółach zdawczo-odbiorczych.

[11] W Zasobie dokonuje się weryfikacji przejętych obiektów, a w miarę potrzeby - zmiany ich kwalifikacji, przeznaczenia lub funkcji, ewentualnie likwidacji. Co do przejętych zespołów dworskich i pałacowo-parkowych, to podlegają one przeglądom przy udziale wojewódzkich służb konserwacji zabytków, w wyniku których weryfikowany jest m.in. status i zakres rzeczowy obiektów tworzących „zespół", jak również wprowadzane są do ewidencji nowe zespoły dworskie i pałacowo-parkowe, uznane już w Zasobie przez służbę ochrony zabytków za obiekty zabytkowe.

żyć poprawie struktury obszarowej już istniejących, okolicznych gospodarstw indywidualnych.

Dodatkowym efektem restrukturyzacji gospodarstw pegeerowskich było to, że wyodrębniono i wydzielono wspomniany wcześniej majątek o charakterze „nieprodukcyjnym", zwłaszcza budynki mieszkalne wraz z towarzyszącą im infrastrukturą oraz obiekty służące działalności socjalnej (kulturalnej, oświatowej), obiekty sklepowe, hotelowe, zespoły dworskie i pałacowo-parkowe itp. Państwowe gospodarstwa rolne w całym okresie swego istnienia spełniały szereg funkcji, także o charakterze społecznym czy nawet kulturalnym i często w świadomości pracowników i okolicznych mieszkańców funkcjonowały jako ośrodki wielokierunkowo aktywizujące lokalną społeczność. PGR-y prowadziły też działalność gospodarczą, inną niż rolnicza, np. handlową, usługową lub wytwórczą, nierzadko w tematycznie odległych branżach. Wydzielenie składników mienia nie związanego z produkcją rolniczą, a zwłaszcza mienia „społeczno-socjalnego", nie tylko odciążyło finansowo „część gospodarczą", ale było jednym z koniecznych warunków przygotowania tych nieruchomości do prywatyzacji. Równocześnie wyodrębnione obiekty najczęściej stanowiły przedmiot odrębnych transakcji trwałego rozdysponowania lub umów czasowego użytkowania (głównie dzierżawy). Zasób mieszkaniowy był trwale rozdysponowywany w osobnym trybie, przede wszystkim był sprzedawany dotychczasowym najemcom lub przekazywany nieodpłatnie uprawnionym podmiotom (gminom, spółdzielniom mieszkaniowym).

W stosunku do gospodarstw zajmujących się hodowlą roślin i zwierząt programy restrukturyzacji brały pod uwagę ocenę stopnia przydatności i potrzeby utrzymania tej działalności. W wyniku dokonanego przeglądu część ośrodków hodowlanych zlikwidowano, natomiast dla tych, które okazały się niezbędne dla rozwoju polskiej hodowli, ponownie określono zadania hodowlane (stosownie do aktualnych i przewidywanych potrzeb rolnictwa) oraz dostosowano powierzchnię i inny majątek do powierzonych zadań.

Pierwszy etap restrukturyzacji przejętego mienia Agencja zakończyła w latach 90 -tych. Był to proces trudny, ale stosunkowo krótkotrwały. Natomiast znacznie bardziej długotrwałym procesem jest wykonywana obecnie tzw. wtórna restrukturyzacja.

Dotyczy ona nieruchomości pozostających wprawdzie w Zasobie, ale w przeważającym stopniu rozdysponowanych w różnych formach czasowego zagospodarowania, nierzadko na podstawie wieloletnich umów – zwłaszcza umów dzierżawy. Siłą rzeczy restrukturyzacja takich nieruchomości musi być rozłożona w czasie. W tych przypadkach Agencja korzysta z prawa do wyłączania gruntów z większych obszarowo dzierżaw (zwłaszcza powyżej 300 ha) i przeznacza je do odrębnego zagospodarowania, przede wszystkim na potrzeby rolników indywidualnych powiększających gospodarstwa rodzinne. Ten etap restrukturyzacji polega także na dalszym racjonalizowaniu powierzchni gospodarstw spółek hodowlanych oraz przygotowywaniu kolejnych nieruchomości do prywatyzacji.

Agencja zagospodarowuje nieruchomości i inne mienie Zasobu w różnych formach przewidzianych przepisami prawa. Rozdysponowanie w sposób trwały, polegające na przeniesieniu prawa własności, obejmuje przede wszystkim sprzedaż, nieodpłatne przekazanie uprawnionym podmiotom oraz wniesienie aportem do spółek prawa handlowego. Nieruchomości pozostające w Zasobie zagospodarowywane są poprzez formy nietrwałego rozdysponowania, zwłaszcza dzierżawę. Część nieruchomości, które nie mogły być rozdysponowane również w tej formie (np. z powodu czasowego braku zainteresowania nimi, mimo podejmowanych prób ich rozdysponowania), a także nieruchomości stanowiące zorganizowane gospodarstwa, które „powracały" z dzierżawy, do czasu kolejnego rozdysponowania Agencja przekazywała okresowo w administrowanie. Stosunkowo niewielkie powierzchnie pozostawały w takich formach rozdysponowania, jak zarząd i wieczyste użytkowanie.

2.1 Przetargi ograniczone i nieograniczone

Sprzedaż i dzierżawa nieruchomości Zasobu realizowane są w trybie przetargów publicznych, organizowanych zgodnie z uregulowaniami określonymi w *ugnrSP* oraz w przepisach wykonawczych, wydanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi[12] [13].

[12] Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi: (1) z dnia 30 kwietnia 2012 r. *w sprawie szczegółowego trybu sprzedaży nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa i ich części składowych, warun-*

Od początku działalności Agencji odbyło się **1 307,6 tys. przetargów,** w tym:

- 943,4 tys. przetargów na sprzedaż na powierzchnię 3,7 mln ha, z czego rozstrzygnięto 318,8 tys. przetargów na powierzchnię 1,6 mln ha,
- 364,2 tys. przetargów na dzierżawę gruntów o powierzchni 7,3 mln ha, z czego rozstrzygnięto 304,6 tys. przetargów, na których wydzierżawiono 4,4 mln ha[14].

Skuteczność przetargów na sprzedaż mierzona liczbą przetargów rozstrzygniętych w relacji do przetargów odbytych wynosiła w przypadku sprzedaży 34%, a w przypadku dzierżawy 84 %.

W 2015 roku przeprowadzono 61,6 tys. przetargów, w tym 54,2 tys. przetargów na sprzedaż i 7,4 tys. przetargów na dzierżawę. W przetargach tych zaoferowano do nabycia 83,9 tys. ha oraz do dzierżawy 42,1 tys. ha.

Rozstrzygnięto 13,5 tys. przetargów na sprzedaż 30,9 tys. ha oraz 5,8 tys. przetargów na dzierżawę 37,9 tys. ha[15] (tab. A.2).

W 2015 roku skuteczność przetargów na sprzedaż (ograniczonych i nieograniczonych), mierzona liczbą przetargów rozstrzygniętych do przetargów odbytych wyniosła 25% (w 2014 roku 25%), zaś skuteczność przetargów mierzona powierzchnią rozstrzygniętych przetargów do zaoferowanej powierzchni do sprzedaży wyniosła 37% (w 2014 roku 40%).

Ustawa z dnia 6 maja 1999 r. *o zmianie ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa* (Dz. U. Nr 49, poz. 484) zainicjowała, a następnie *ukur,* dały możliwość Agencji do aktywnego kształtowania zmian struktury agrarnej, poprzez nadanie jej prawa organizowania przetargów ograniczonych, w których uczest-

ków obniżenia ceny sprzedaży nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków oraz stawek szacunkowych gruntów (Dz. U. poz. 540).

[13] Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 stycznia 2009 r. *w sprawie szczegółowego trybu przeprowadzania przetargów na dzierżawę nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa* (Dz. U. z 2013 r. poz. 1142).

[14] Część gruntów była oferowana i wystawiana do przetargów więcej niż jeden raz.

[15] Należy zwrócić uwagę, że od momentu ogłoszenia przetargu do jego przeprowadzenia, a następnie do czasu zawarcia umowy, upływa pewien okres – w szczególnych okolicznościach nawet kilku miesięcy. W rezultacie zdarza się – zwłaszcza na przełomie roku - że w innym okresie sprawozdawczym przeprowadza się przetarg, a w innym zawierana jest umowa. Dotyczy to zarówno przetargów nieograniczonych, jak i ograniczonych i odnosi się do transakcji zarówno sprzedaży, jak i dzierżawy. Ponadto, samo rozstrzygnięcie przetargu (tj. wyłonienie potencjalnego nabywcy lub dzierżawcy) nie gwarantuje zawarcia stosownej umowy, gdyż niekiedy, mimo wygrania przetargu kontrahent nie przystępuje do zawarcia umowy.

niczyć mogą osoby wskazane w tej ustawie. Najliczniejszą grupą, dla której Agencja organizuje przetargi ograniczone są rolnicy zamierzający powiększyć gospodarstwo rodzinne[16].

Łącznie – od połowy 1999 do końca 2015 roku – w ponad 27,7 tys. przetargów ograniczonych Agencja zaoferowała do sprzedaży 312,7 tys. ha oraz w 14,6 tys. przetargów ograniczonych – 305,6 tys. ha do dzierżawy. **Rozstrzygnięto 17,4 tys. przetargów na sprzedaż 221,1 tys. ha** (w tym 228,9 tys. ha dla rolników zamierzających powiększyć gospodarstwo rodzinne) oraz **12,9 tys. przetargów na dzierżawę 261,4 tys. ha** (w tym 225,8 tys. ha dla rolników zamierzających powiększyć gospodarstwo rodzinne).

W 2015 roku Agencja zorganizowała 2 777 przetargów ograniczonych na sprzedaż 24,6 tys. ha (z czego 2 772 przetargów dla rolników zamierzających powiększyć gospodarstwo rodzinne) **i 1 643 przetargi na dzierżawę 22,9 tys. ha** (wszystkie przetargi zorganizowano dla rolników zamierzających powiększyć gospodarstwo rodzinne). **Rozstrzygnięto 1 590 przetargów na sprzedaż 14,5 tys. ha** (z czego 1 586 przetargów na rzecz rolników powiększających gospodarstwo rodzinne). Powierzchnia sprzedana w przetargach ograniczonych stanowiła 47% gruntów sprzedanych w przetargach ogółem w 2015 roku. **Rozstrzygnięto 1 391 przetargów na dzierżawę 21,6 tys. ha,** (wszystkie na rzecz rolników powiększających gospodarstwo rodzinne) (tab. A.3).

Skuteczność przetargów ograniczonych na sprzedaż mierzona liczbą przetargów rozstrzygniętych do przetargów odbytych wyniosła 57%, zaś skuteczność przetargów mierzona powierzchnią rozstrzygniętych przetargów do zaoferowanej powierzchni do sprzedaży wyniosła 59%. Analogiczny wskaźnik dla przetargów ograniczonych na dzierżawę wyniósł 85% i 94%. Średnia powierzchnia nieruchomości sprzedanych w przetargach ograniczonych wyniosła 9,1 ha i była o 2,9 ha niższa od średniej powierzchni wszystkich nieruchomości rolnych sprzedanych w trybie przetargowym i bezprzetargowym w 2015 roku.

[16] *ukur* wprowadziła definicję *gospodarstwa rodzinnego*; zgodnie z tą definicją jednym z kryteriów uznania gospodarstwa za *gospodarstwo rodzinne* jest jego powierzchnia użytków rolnych, która nie może przekraczać 300 ha UR.

2.2 Sprzedaż

Sprzedaż nieruchomości Zasobu jest główną formą ich trwałego rozdysponowania.

Od początku działania do końca 2015 roku Agencja sprzedała **2 685,7 tys. ha gruntów**, tj. 56,7% powierzchni przejętej do Zasobu, w tym 2 588,5 tys. ha gruntów bez transakcji obejmujących grunty pod budynkami, również mieszkalnymi, wyodrębnionymi obiektami, grunty o specyficznym charakterze (np. ze złożami kopalin, pod wodami, itd.), a także grunty nierolne.

W 2015 roku zrealizowana sprzedaż nieruchomości Zasobu wyniosła 76,7 tys. ha (tab. A.4). Z tej powierzchni uprawnionym podmiotom sprzedano bez przetargu 43,1 tys. ha (głównie dzierżawcom 35,4 tys. ha) - w ramach przysługującego im prawa pierwszeństwa w nabyciu, a 33,6 tys. ha sprzedano w trybie przetargowym.

Sprzedaż gruntów z Zasobu w latach 1992-2015

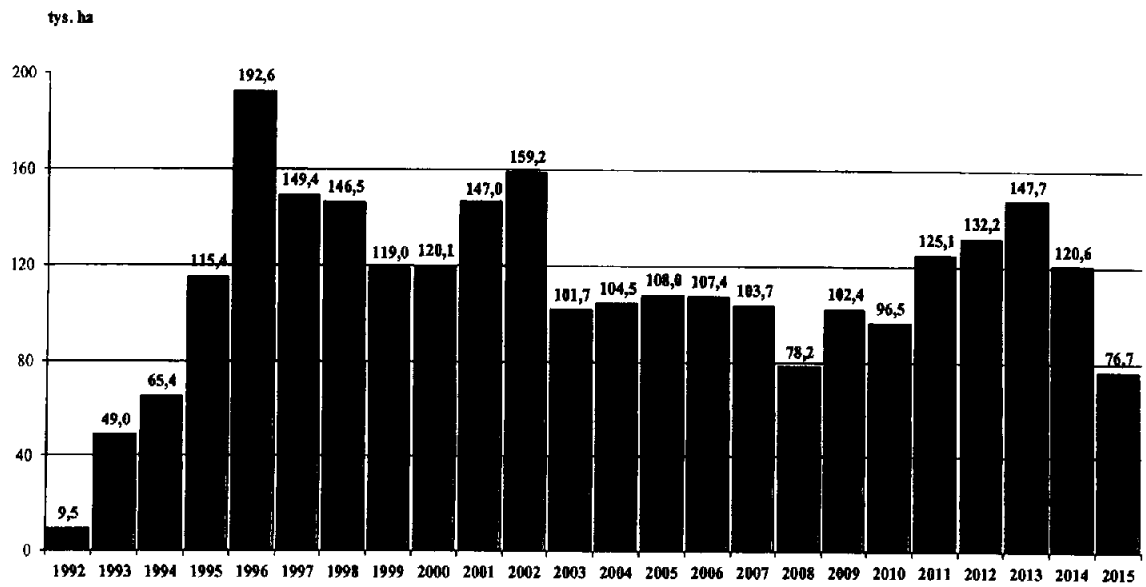
Rok	Powierzchnia sprzedana - tys. ha	Dynamika sprzedaży rok poprz. = 100
1992	9,5	100
1993	49,0	516
1994	65,4	133
1995	115,4	176
1996	192,6	167
1997	149,4	78
1998	146,5	98
1999	119,0	81
2000	120,1	101
2001	147,0	122
2002	159,2	108
2003	101,7	64
2004	104,5	103
2005	108,3	104
2006	107,4	99
2007	103,7	97
2008	78,2	75
2009	102,4	131
2010	96,5	94
2011	125,1	130
2012	132,2	106
2013	147,7	112
2014	120,6	82
2015	76,7	63,5

Na niepełne wykonanie planu sprzedaży miało wpływ między innymi wstrzymanie sprzedaży i wstrzymanie realizacji przetargów przez MRiRW w drugiej połowie listopada 2015 roku, w wyniku czego zrealizowano jedynie część transakcji na sprzedaż i dzierżawę nieruchomości Zasobu.

Kolejnymi przyczynami niepełnego wykonania planu rzeczowego były m.in.: odstąpienie od przeprowadzenia przetargów na wnioski Izb Rolniczych, niska skuteczność przetargów, wydłużenie procedury sprzedaży w związku z zaistniałymi wątpliwościami co do poprawności sporządzonych operatów szacunkowych i kierowanie ich celem zaopiniowania przez organizacje zawodowe rzeczoznawców majątkowych.

Analiza dynamiki sprzedaży wskazuje, że wynik sprzedaży zrealizowany w 2015 roku był niższy niż w 2014 roku o 36,5%. W 2015 roku sytuacja dochodowa w rolnictwie była mniej korzystna niż w 2014 roku. Według nieostatecznych danych GUS wskaźnik tzw. „nożyc cen" w rolnictwie[17] wyniósł 97,3.*

Sprzedaż gruntów Zasobu WRSP w latach 1992 - 2015

[17] Wskaźnik relacji cen produktów rolnych sprzedawanych, do cen towarów i usług nabywanych na cele bieżącej produkcji rolniczej i inwestycje.

Podobnie jak w latach ubiegłych, w strukturze obszarowej gruntów sprzedanych w 2015 roku (tab. I i II) dominują - pod względem liczby zawartych umów - nieruchomości mniejsze obszarowo. Na ogólną liczbę 11,1 tys. zawartych umów sprzedaży (bez transakcji obejmujących grunty pod budynkami, również mieszkalnymi, wyodrębnionymi obiektami, wodami, służące do wydobywania kopalin itp., a także grunty nierolne[18]), 5,2 tys. umów (46,9%) stanowią umowy zawarte na zakup do 1 ha gruntów, a 4,2 tys. umów (38,2%) zawarto na zakup gruntów w przedziale od 1 do 10 ha. Na grunty o powierzchni od 10 do 100 ha zawarto 1,5 tys. umów (13,9%), a na sprzedaż nieruchomości o powierzchni przekraczającej 100 ha zawarto 101 umów (0,9%). W 2015 roku przeciętna powierzchnia sprzedanych nieruchomości na 1 umowę wyniosła 6,8 ha, w tym w grupach obszarowych do 100 ha – 4,9 ha, a powyżej 100 ha – 213 ha.

W całym okresie działania Agencji, na ogólną liczbę 303 tys. umów sprzedaży zawartych do końca grudnia 2015 roku (również bez transakcji obejmujących grunty pod budynkami, także mieszkalnymi, wyodrębnionymi obiektami, wodami, służącymi do wydobywania kopalin itp. jak też grunty nierolne), blisko połowa (135,7 tys. umów – 44,8%) dotyczy nieruchomości do 1 ha, a kolejne 119,5 tys. umów (39,4%) zawarto na sprzedaż gruntów w przedziale od 1 do 10 ha. Na grunty o powierzchni od 10 do 100 ha zawarto 44,5 tys. umów (14,7%), a na sprzedaż nieruchomości o powierzchni przekraczającej 100 ha zawarto 3,3 tys. umów (1,1%).

Nabywcami nieruchomości Zasobu są zarówno osoby fizyczne, jak i prawne. Struktura udziału obu tych grup nabywców (tab. I i II) wskazuje, że w całym okresie działania Agencji osoby prawne stanowią około 3% ogółu nabywców (liczby zawar-

* Dla gospodarstw indywidualnych.

[18] Agencja monitoruje zmiany cen i czynszów płaconych za grunty rolne przez kontrahentów Agencji – nabywców i dzierżawców nieruchomości Zasobu. Z tego względu z obserwacji wyłączono transakcje dotyczące gruntów zabudowanych lub o specyficznym charakterze (np. pod wodami, samodzielnymi obiektami, służące do wydobywania kopalin itd.), a także gruntów nierolnych. Nie uwzględniono także transakcji charakteryzujących się ekstremalnymi cenami lub czynszami. W rezultacie obserwacja dotyczy około 96% gruntów sprzedanych i 97% gruntów wydzierżawionych. Monitorowanie obejmuje dane na moment zawarcia umowy, co oznacza, że nie wyłączono z niego umów anulowanych lub rozwiązanych, a w części dotyczącej dzierżawy nie uwzględniono także zmiany obszaru dzierżaw aneksami do wcześniej zawartych umów. Należy również zwrócić uwagę, że uzyskiwane w przetargach ceny transakcyjne gruntów rolnych Zasobu oraz poziomy czynszów w grupach obszarowych wynikają w pewnym stopniu z czynnika koniunktury oraz lokalnych różnic w popycie na zakup lub dzierżawę.

tych umów) oraz, że są one zainteresowane nieruchomościami większymi obszarowo. W 2015 roku przeciętna powierzchnia nieruchomości sprzedanych na 1 umowę osobom prawnym wyniosła około 38 ha (56,4 ha – w 2014 roku), a osobom fizycznym – około 5,8 ha (7,8 ha - w 2014 roku).

Tabela I

Powierzchnia gruntów sprzedanych z Zasobu WRSP* wg grup obszarowych**

Wyszczególnienie	do 31.12.2015 r.			w 2015 r.		
	razem	z tego		razem	z tego	
		osoby fizyczne	osoby prawne		osoby fizyczne	osoby prawne
Grupa obszarowa w ha						
do 1,00	57 761	56 896	865	2 100	2 058	42
1,01 - 1,99	68 326	67 149	1 177	2 346	2 308	38
2,00 - 4,99	145 770	142 116	3 654	5 050	4 953	97
5,00 - 9,99	180 744	174 510	6 234	6 658	6 466	192
10,00 - 19,99	287 876	273 520	14 356	11 751	11 156	595
20,00 - 49,99	689 943	620 624	69 319	18 963	16 965	1 998
50,00 - 99,99	217 533	185 751	31 782	7 167	5 588	1 579
100,00-499,99	692 399	465 507	226 892	20 497	11 896	8 601
100,00 - 299,99	x	x	x	12 665	7 434	5 231
300,00 - 499,99	x	x	x	7 832	4 462	3 370
500,00 - 999,99	187 484	89 437	98 047	1 044	513	531
1000,00 i więcej	60 639	16 622	44 017	-	-	-
RAZEM	**2 588 475**	**2 092 132**	**496 343**	**75 576**	**61 903**	**13 673**
w tym do 99,99	1 647 953	1 520 566	127 387	54 036	49 494	4 541
100,00 i więcej	940 521	571 566	368 956	21 540	12 408	9 132

Tabela II

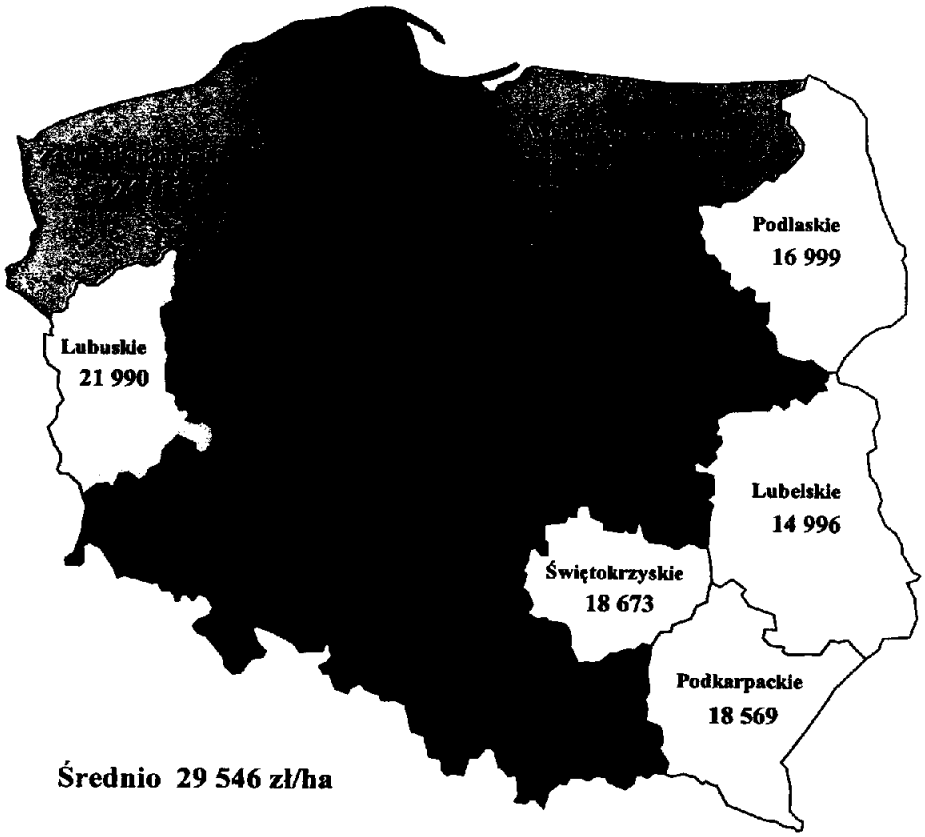
Liczba umów zawartych na sprzedaż gruntów z Zasobu WRSP* wg grup obszarowych**

Wyszczególnienie	do 31.12.2015 r.			w 2015 r.		
	razem	z tego		razem	z tego	
		osoby fizyczne	osoby prawne		osoby fizyczne	osoby prawne
Grupa obszarowa w ha						
do 1,00	135 723	133 745	1 978	5 196	5 085	111
1,01 - 1,99	48 073	47 253	820	1 668	1 641	27
2,00 - 4,99	45 958	44 846	1 112	1 627	1 597	30
5,00 - 9,99	25 474	24 598	876	933	906	27
10,00 - 19,99	20 322	19 342	980	822	781	41
20,00 - 49,99	21 100	19 165	1 935	626	566	60
50,00 - 99,99	3 070	2 639	431	97	76	21
100,00-499,99	2 963	2 115	848	99	58	41
100,00 - 299,99	x	x	x	79	47	32
300,00 - 499,99	x	x	x	20	11	9
500,00 - 999,99	295	143	152	2	1	1
1000,00 i więcej	37	12	25	-	-	-
RAZEM	**303 015**	**293 858**	**9 157**	**11 070**	**10 711**	**359**
w tym do 99,99	299 720	291 588	8 132	10 969	10 652	317
100,00 i więcej	3 295	2 270	1 025	101	59	42

*Bez transakcji obejmujących grunty pod budynkami, również mieszkalnymi, wyodrębnionymi obiektami, grunty o specyficznym charakterze (np. ze złożami kopalin, pod wodami, itd.), a także grunty nierolne.

**W roku 2004 wprowadzono dodatkowe przedziały obszarowe 100,00-299,99 ha i 300,00-499,99 ha w związku z ustanowieniem obszaru gospodarstwa rodzinnego na 300 ha.

Średnie ceny sprzedaży gruntów rolnych uzyskane w 2015 roku w poszczególnych województwach

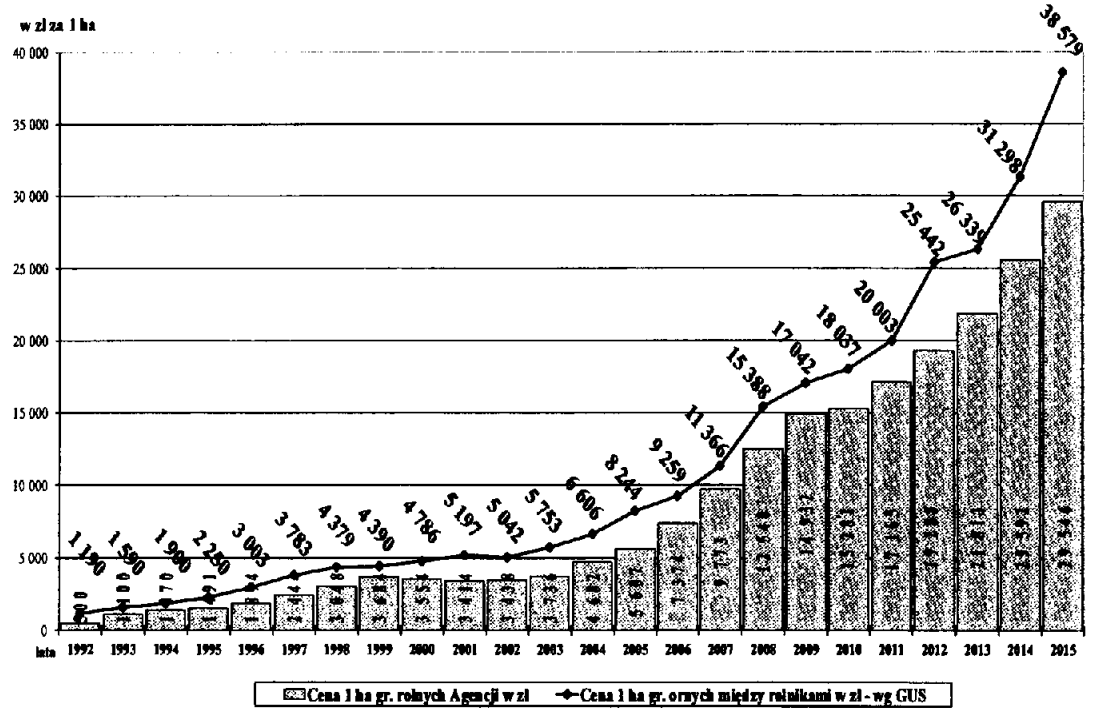
Najwyższe średnie ceny za 1 ha uzyskano w województwach kujawsko-pomorskim, wielkopolskim, łódzkim i opolskim, a najniższe ceny osiągnięto w województwie lubelskim i podlaskim.

W transakcjach sprzedaży gruntów rolnych zawartych przez Agencję w 2015 roku uzyskano za 1 ha średnią cenę w wysokości **29 546 zł,** (tab. A.7). Od 2004 roku średnie roczne ceny uzyskiwane przez Agencję za grunty rolne miały wyraźną tendencję rosnącą. Dotyczyło to wszystkich grup obszarowych i regionów kraju. Wzrost cen w 2015 roku porównując z 2014 rokiem wyniósł 15%.

Tendencje wzrostowe ceny gruntów rolnych występują także w obrocie prywatnym. Jak wynika z informacji GUS, przeciętne ceny gruntów ornych - średnio w kraju - wynosiły w 2015 roku od 26 957 tys. zł za 1 ha gruntów słabych do

51 982 tys. zł za 1 ha gruntów dobrych, przy średniej cenie 38 579 tys. zł za 1 ha. Dla porównania, w 2014 roku średnia cena za grunty orne w obrocie prywatnym wyniosła 31 298 tys. zł za 1 ha. Wzrost cen sprzedaży gruntów ornych w obrocie prywatnym w 2015 roku porównując z 2014 rokiem wyniósł 23%.

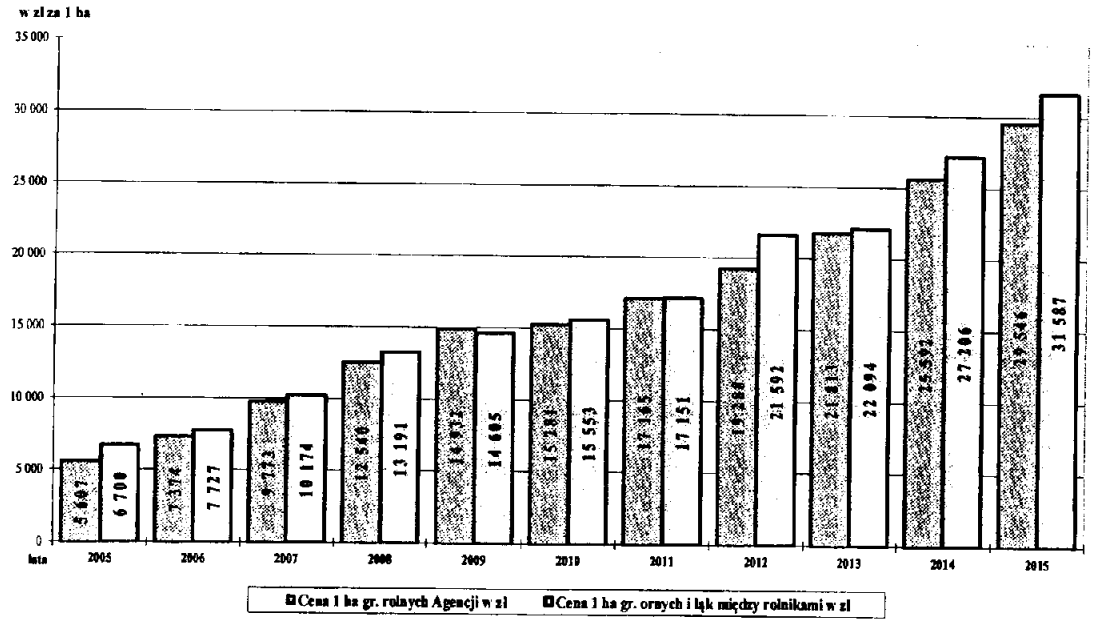
Ceny za grunty rolne uzyskiwane przez ANR i za grunty orne w obrocie prywatnym wg GUS

Porównanie danych GUS i ANR pokazuje się, że średnie ceny gruntów ornych w obrocie prywatnym w latach 1992 – 2005 były wyższe niż średnie ceny gruntów rolnych, uzyskiwane przez ANR o 40 – 50%. Począwszy od 2006 roku różnica ta zmalała i utrzymuje się na poziomie 20 – 30%. Przy analizie powyższych danych należy jednak pamiętać, że w skład średniej ceny gruntów rolnych, uzyskiwanej przez ANR wchodzą ceny gruntów ornych, łąk, pastwisk i nieużytków. Natomiast GUS do 2004 roku podawał dane dotyczące średnich cen tylko gruntów ornych, a od 2005 roku podaje średnie ceny oddzielnie dla gruntów ornych i łąk, co umożliwia porównanie ze sobą zbieżnych danych dotyczących średnich cen gruntów rolnych w obrocie ANR i prywatnym. Z porównania wynika, że średnie ceny gruntów rolnych (tj. łącznie gruntów ornych i łąk) w obrocie prywatnym w latach 2005 – 2015

były wyższe niż średnie ceny gruntów rolnych, uzyskiwane przez ANR o 4 - 6%. W roku 2009 i 2011 zanotowano nawet niższą cenę gruntów rolnych uzyskaną w obrocie prywatnym niż cenę gruntów rolnych uzyskaną przez ANR. Wzrost cen sprzedaży gruntów rolnych w obrocie prywatnym w 2015 roku porównując z 2014 rokiem wyniósł 16%, a więc był zbliżony do wzrostu cen uzyskiwanych przez ANR.

Ceny za grunty rolne uzyskiwane przez ANR i za grunty rolne (gr. orne i łąki) w obrocie prywatnym *

* Dane do powyższego wykresu pochodzą z obliczeń własnych ANR. Wartość średnich cen gruntów rolnych w obrocie prywatnym jest wyliczoną przez ANR średnią arytmetyczną cen gruntów ornych i łąk podawanych przez GUS.

Agencja sprzedawała także obiekty rolno-przemysłowe, usługowe i handlowe oraz zespoły dworskie i pałacowo-parkowe (tab. A.17), jak również jeziora mające charakter wód stojących i stawy. Do końca 2015 roku Agencja sprzedała m.in. 593 gorzelni, winiarni i browarów (71%), 571 suszarni zbóż i zielonek (65%), 368 mieszalni pasz (60%). Sprzedano także 82 obiekty hotelowo-restauracyjne (67%), 303 sklepy (83%), jak również 1 428 zabytkowych zespołów dworskich i pałacowo-parkowych (61%)[19].

[19] Procentowy udział sprzedanych obiektów odnosi się do ich stanu po weryfikacji. Por. przypis do tab. A.17.

W 2015 roku sprzedano 24 nieruchomości wpisane do rejestru zabytków, z obniżeniem ceny sprzedaży.

Z przejętych 273,3 tys. ha gruntów pod jeziorami[20] przekazano na podstawie ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 z późn. zm.) regionalnym zarządom gospodarki wodnej i marszałkom województw 226,5 tys. ha, sprzedano 2,2 tys. ha (dotyczy jezior o wodach stojących). Z powierzchni prawie 48,6 tys. ha przejętych stawów sprzedano 22,3 tys. ha, przekazano nieodpłatnie 7,5 tys. ha, w tym wniesiono aportem 6,3 tys. ha (stawy Milickie), w dzierżawie pozostawało 17,2 tys. ha, zaś w zarządzie i wieczystym użytkowaniu było 2,4 tys. ha.

Równolegle prowadzona jest sprzedaż gruntów o charakterze inwestycyjnym. **W 2015 roku powierzchnia sprzedaży gruntów nierolnych wyniosła 1 100 ha,** dokonano 1 179 transakcji sprzedaży, a średnia cena sprzedaży 1 ha gruntów wyniosła **279,3 tys. zł.** (cena ta została wyliczona na podstawie 1 065 ha, po odrzuceniu transakcji odbiegających znacząco od pozostałych).
Na wyżej wymienioną cenę najbardziej rzutowały transakcje sprzedaży w OT Warszawa, OT Olsztyn, OT Wrocław i OT Opole. Najwięcej gruntów nierolnych w 2015 roku sprzedano w OT Wrocław – 250 ha, OT Poznań – 116 ha, OT Warszawa – 111 ha. Wśród nabywców gruntów nierolnych przeważają osoby fizyczne, które stanowiły blisko 89% nabywców ogółem.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami[21] nieruchomości Zasobu mogą także nabywać cudzoziemcy, po uzyskaniu stosownych zezwoleń. **Od początku działalności do końca 2015 roku cudzoziemcy kupili z Zasobu 1 963,5 ha** (tj. około 0,1% wszystkich sprzedanych gruntów), na podstawie 294 zawartych umów. **W 2015 roku cudzoziemcy kupili 38 ha na podstawie 9 zawartych umów**, były to w większości grunty o charakterze nierolnym. Niezmiennie od kilku lat głównymi (pod względem liczby zawartych umów) nabywcami gruntów Zasobu są inwestorzy niemieccy, holenderscy i duńscy, a nieruchomości nabywane przez cudzoziemców znajdują się głównie na te-

[20] Po uwzględnieniu zmian klasyfikacyjnych wód.
[21] Ustawa z dnia 24 marca 1920 r. *o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców.*

renie województw: warmińsko-mazurskiego, śląskiego, dolnośląskiego, zachodniopomorskiego i opolskiego.

Również podmioty polskie z udziałem kapitału zagranicznego, nie będące cudzoziemcami, mogą nabywać nieruchomości Zasobu. Ponieważ od 1 stycznia 2001 roku nie jest wymagana zgoda organów administracji państwowej na zawarcie umowy sprzedaży nieruchomości Zasobu podmiotom z udziałem zagranicznym, nie będącym cudzoziemcami (jak również dla umów dzierżawy – także przez cudzoziemców), brak jest obecnie możliwości dokładnej identyfikacji tych podmiotów[22]. Można zatem jedynie szacować, że do końca grudnia 2015 roku podmioty te kupiły z Zasobu nieruchomości o powierzchni około 65,4 tys. ha, tj. około 2,4% wszystkich sprzedanych przez Agencję gruntów, z czego w 2015 roku – 3,4 tys. ha na podstawie 30 zawartych umów*.

Szczególną grupę nabywców nieruchomości Zasobu stanowią osoby fizyczne, określane nazwą „zabużanie". Nabywanie nieruchomości Zasobu przez „zabużan" uregulowała ustawa z dnia 8 lipca 2005 r. *o realizacji prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej*, a przed jej wejściem w życie – ustawa z dnia 12 grudnia 2003 roku *o zaliczaniu na poczet ceny sprzedaży albo opłat z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości Skarbu Państwa wartości nieruchomości pozostawionych poza obecnymi granicami państwa polskiego* (Dz. U. z 2004 r. Nr 6, poz. 39, z późn. zm.).

Osoby z uprawnieniami „zabużańskimi" mogą uczestniczyć w organizowanych przez Agencję przetargach na sprzedaż nieruchomości Zasobu (tab. A.8). **W 2015 roku „zabużanie" uczestniczyli w 8 przetargach, w których nabyli grunty o powierzchni 33,6 ha.**

Do końca 2015 roku „zabużanie" kupili z Zasobu 5,5 tys. ha za łączną kwotę 80,3 mln zł, z czego „uprawnieniami" zapłacili 74,7 mln zł (około 93%).

[22] Ustawa z dnia 19 listopada 1999 r. *Prawo działalności gospodarczej* (Dz. U. Nr 101, poz. 1178, z późn. zm.) uchyliła ustawę z dnia 14 czerwca 1991 r. *o spółkach z udziałem zagranicznym* m.in. w części dotyczącej uzyskiwania przez podmioty z udziałem kapitału zagranicznego zgody Ministra Skarbu Państwa na przeniesienie własności lub używanie mienia państwowej osoby prawnej.

* Liczba umów i powierzchnia obejmuje korektę z wcześniejszych okresów.

Niezależnie od sprzedaży nieruchomości Zasobu „zabużanom", Agencja została ustawowo zobowiązana do przeznaczania na *Fundusz Rekompensacyjny* (utworzony w celu wypłaty „zabużanom" rekompensat w postaci pieniężnej) przychodów ze sprzedaży nieruchomości Zasobu w trybie przetargowym o powierzchni **co najmniej 400 tys. ha.** Ich wartość szacowana była na nie mniej niż **6 mld zł.** Sposób naliczania zobowiązania Agencji oraz wnoszenia wpłat na ten Fundusz określił Minister Skarbu Państwa i Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w drodze rozporządzenia[23].

W 2015 roku do Funduszu Rekompensacyjnego została przekazana kwota 744,7 mln zł.

Łącznie od 2006 roku do końca 2015 roku Agencja zasiliła Fundusz Rekompensacyjny kwotą **4 163 mln zł.**

2.3 Inne formy trwałego rozdysponowania mienia Zasobu

UgnrSP, a także inne przepisy upoważniają bądź zobowiązują Agencję do nieodpłatnego przekazywania części gruntów Zasobu uprawnionym podmiotom.

W okresie swego funkcjonowania Agencja przekazała nieodpłatnie jednostkom samorządu terytorialnego z różnych tytułów (głównie gminom) – 57 tys. ha gruntów, Lasom Państwowym – 153,9 tys. ha, kościelnym osobom prawnym różnych wyznań – 88,8 tys. ha, jak również innym uprawnionym podmiotom – 60,9 tys. ha.

[23] Rozporządzenie Ministra Skarbu Państwa z dnia 26 stycznia 2007 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej Agencji Nieruchomości Rolnych oraz gospodarki finansowej Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa (Dz. U. z 2007 r. Nr 24, poz. 159) oraz Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej Agencji Nieruchomości Rolnych

Nieodpłatne przekazanie gruntów z Zasobu	do 31. 12. 2015 r. (w ha)	w tym w 2015 r. (w ha)
– jednostkom samorządu terytorialnego	57 018	940
– Lasom Państwowym	153 903	225
– na rzecz kościelnych osób prawnych	88 815	1 064
– innym uprawnionym podmiotom (parkom narodowym spółdzielniom mieszkaniowym, Polskiej Akademii Nauk, Izbom Rolniczym, Krajowej Radzie Izb Rolniczych, państwowym szkołom wyższym lub państwowym jedn. badawczo-rozwojowym, fundacjom i organizacjom pożytku publicznego, nadanie na własność osobom – dożywotnim użytkownikom, itp.)	61 209	1 453
RAZEM NIEODPŁATNE PRZEKAZANIE GRUNTÓW	**360 945**	**3 682**
Przekazanie gruntów z Zasobu w innych formach		
– grunty pod wodami, przekazane do RZGW lub Marszałka województwa	226 448	7 302
– wniesione, jako aport do Spółek	24 077	46
– rozdysponowane trwale w pozostałych formach	35 823	627
RAZEM PRZEKAZANIE GRUNTÓW W INNYCH FORMACH	**286 348**	**7 975**

Nieodpłatne przekazywanie gruntów Zasobu na rzecz jednostek samorządu terytorialnego (gmin, powiatów, województw) realizowane jest w szczególności na cele związane z inwestycjami infrastrukturalnymi wykonywanymi przez te jednostki w ramach zadań własnych, przy czym Agencja przekazuje gminom także majątek z niezbędnymi gruntami, służący wykonywaniu innej działalności niż gospodarcza (np. parki, przedszkola, świetlice itd.).

Nieruchomości wchodzące w skład Zasobu Agencja może w drodze umowy, nieodpłatnie przekazać na własność jednostce samorządu terytorialnego:

- na cele związane z realizacją inwestycji w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 8 lipca 2010 r. o szczególnych zasadach przygotowania do realizacji inwestycji w zakresie budowli przeciwpowodziowych (Dz. U. Nr 143, poz. 963, z późn. zm.),
- w celu umożliwienia realizacji miejscowego planu odbudowy, o którym mowa w ustawie z dnia 11 sierpnia 2001 r. o szczególnych zasadach odbudowy, re-

oraz gospodarki finansowej Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa (Dz. U. z 2009 r. Nr 52, poz. 427, z późn. zm.).

montów i rozbiórek obiektów budowlanych zniszczonych lub uszkodzonych w wyniku działania żywiołu (Dz. U. Nr 84, poz. 906, z późn. zm.),

- nieruchomości przeznaczone w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego lub studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy na cele związane z realizacją inwestycji infrastrukturalnych służących wykonywaniu zadań własnych w zakresie wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwienia odpadów komunalnych, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, edukacji publicznej, kultury i kultury fizycznej, zakładania i rozszerzania cmentarzy komunalnych albo, jeżeli położony jest na nich cmentarz.

Należy zauważyć, że zapis ustawy dotyczy tylko części zadań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego.

Przejęciu przez jednostki samorządu terytorialnego podlegały nieruchomości z Zasobu w oparciu o przepisy ustawy z dnia 13 października 1998 r. *Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną* (Dz. U. Nr 133, poz. 872, z późn. zm.). W oparciu o art. 60 ww. ustawy mienie Skarbu Państwa będące we władaniu instytucji i państwowych jednostek organizacyjnych przejmowanych z dniem 1 stycznia 1999 r. przez jednostki samorządu terytorialnego (na podstawie tej ustawy oraz tzw. ustawy „kompetencyjnej"[24]) z tym dniem stało się z mocy prawa mieniem właściwych jednostek samorządu terytorialnego. Przepis ten dotyczy także mienia Zasobu będącego w zarządzie państwowych jednostek organizacyjnych, które z dniem 1 stycznia 1999 r. zostały przejęte przez jednostki samorządu terytorialnego (domy opieki społecznej, średnie szkoły rolnicze przejęte przez starostów itd.).

Przekazywanie nieruchomości na rzecz Lasów Państwowych odbywało się z uwzględnieniem przepisów ustawy z dnia 28 września 1991 r. *o lasach* (Dz. U. z 2014 r. poz. 1153) [25] oraz założeń *Krajowego programu zwiększania lesistości*. Lasy

[24] Ustawa z dnia 24 lipca 1998 r. *o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej – w związku z reformą ustrojową państwa* (Dz. U. Nr 106, poz. 668, z późn. zm.).

[25] Ustawa z dnia 26 listopada 2010 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z realizacją ustawy budżetowej (Dz. U. Nr 238, poz. 1578, z późn. zm.) uchyliła art. 24 ust. 4a ugnrSP w brzmieniu: „Agencja może nieod-

przejęte do Zasobu, po ich geodezyjnym wydzieleniu, Agencja przekazywała nieodpłatnie Państwowemu Gospodarstwu Leśnemu - Lasy Państwowe. Grunty wchodzące w skład Zasobu mogły być również przekazane nieodpłatnie Lasom Państwowym - do zalesienia. Przekazanie gruntów wydzielonych geodezyjnie, przeznaczonych do zalesienia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego (albo w decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu), następuje na wniosek Agencji w drodze decyzji starosty. Inne grunty nadające się do zalesienia, ale nie przewidziane na ten cel w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, Agencja mogła także przekazywać nieodpłatnie Lasom Państwowym w drodze umowy.

Od początku działania do końca 2015 roku Agencja przejęła do Zasobu ponad 170 tys. ha lasów, gruntów leśnych i zadrzewionych, w tym około 108 tys. ha lasów. Niezależnie od ich sukcesywnego przekazywania Lasom Państwowym są one rozdysponowywane w takich samych formach jak pozostałe grunty, tj. są sprzedawane, przekazywane w dzierżawę, przekazywane nieodpłatnie innym uprawnionym podmiotom.

Według stanu na koniec 2015 roku w Zasobie nadal pozostawało ok. 28,6 tys. ha lasów, z czego 13,2 tys. ha rozdysponowano nietrwale w formie dzierżawy. Pozostała powierzchnia znajduje się na działkach nierozdysponowanych, rozdrobnionych, położonych w większości w Polsce północno-zachodniej.

Do końca 2015 roku Agencja zgłosiła Lasom Państwowym około 181 tys. ha gruntów do zalesienia, z czego 168 tys. ha objęto przeglądami, w wyniku których zakwalifikowano do przekazania około 134 tys. ha. Faktycznie przekazano protokolarnie około 134,9 tys. ha. Przekazania dotyczą w dużej mierze gruntów klas VI i VIz, położonych na wododziałach i zbiornikach wód podziemnych oraz stanowiących enklawy i półenklawy wśród lasów zarządzanych przez Lasy Państwowe oraz przylegające do takich lasów.

płatnie przekazywać Lasom Państwowym wydzielone geodezyjnie lasy, a także grunty nadające się do zalesienia, inne niż określone w ust. 4. Przekazanie następuje w drodze umowy zawartej między Prezesem Agencji a Dyrektorem Generalnym Lasów Państwowych."

Rozpatrywanie wniosków **kościelnych osób prawnych**[26] o zaspokojenie roszczeń z tytułu utraty własności nieruchomości na rzecz Skarbu Państwa następuje w postępowaniu regulacyjnym. Regulowanie przez Agencję tych roszczeń może polegać na:

- przywróceniu własności upaństwowionych nieruchomości rolnych i nierolnych lub ich części, wówczas, gdy znajdują się one w Zasobie;
- wydzieleniu z Zasobu odpowiednich nieruchomości zamiennych w przypadku braku możliwości przywrócenia utraconej nieruchomości rolnej oraz w razie jednoznacznego stwierdzenia braku możliwości zrealizowania uprawnień kościelnych osób prawnych z mienia innych jednostek niż Agencja, które władają upaństwowionymi nieruchomościami rolnymi.

Niezależnie od możliwości zaspokojenia roszczeń kościelnych osób prawnych w postępowaniach regulacyjnych mogą one także występować o nieodpłatne przyznanie nieruchomości na utworzenie lub powiększenie gospodarstw rolnych albo na cele sprawowania kultu religijnego lub działalności w zakresie charytatywno-opiekuńczym, oświatowo-wychowawczym itp.

Szacuje się, że do zaspokojenia pozostają roszczenia i uprawnienia kościelnych osób prawnych i związków wyznaniowych różnych wyznań, obejmujące powierzchnię około 9,4 tys. ha.

Do końca 2015 roku przekazano z Zasobu kościelnym osobom prawnym łącznie około 88,8 tys. ha, z tego 1 064 ha w 2015 roku. Zdecydowana większość postępowań dotyczyła nieodpłatnych przekazań nieruchomości osobom prawnym Kościoła Katolickiego (ponad 90% przekazanej powierzchni).

Niezależnie od wymienionych głównych tytułów nieodpłatnych przekazań gruntów **Agencja przekazuje nieruchomości Skarbu Państwa innym podmiotom uprawnionym** w trybie *ugnrSP* lub w trybie innych przepisów. Z łącznej powierzchni 61,2 tys. ha największy areał został przekazany parkom narodowym w związku z utworzeniem parku lub zmianą jego granic (około 13,4 tys. ha) oraz na rzecz osób – doży-

[26] Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. *o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej* (Dz. U. z 2013 r., poz. 1169 z późn. zm.).

wotnich użytkowników (około 18 tys. ha). Blisko 9,1 tys. ha przekazano też byłym właścicielom w trybie przywracania własności nieruchomości.

Agencja wniosła w aportach do spółek prawa handlowego 24 tys. ha (w 2015 roku - 46 ha). Do końca 2015 roku przedmiotem wniesienia aportem było również: 148 zabytkowych zespołów dworskich i pałacowo-parkowych, 176 obiektów socjalnych, kulturalnych i sportowych, 66 mieszalni pasz, 50 gorzelni, 1 winiarnia, 40 suszarni zbóż i zielonek (tab. A.17). Do spółek wniesiono także w formie aportów 1 760 mieszkań.

Wykonując zapisy ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. *Prawo wodne* **Agencja przekazuje wody i grunty pokryte wodami**, które z mocy prawa przeszły w trwały zarząd wymienionych w tej ustawie podmiotów. Do końca 2015 roku Agencja przekazała tym podmiotom (regionalnym zarządom gospodarki wodnej i marszałkom województw) 226,4 tys. ha, w tym 7,3 tys. ha w 2015 roku. Wg stanu na koniec grudnia 2015 roku do przekazania pozostawało jeszcze około 45 tys. ha takich gruntów. Tempo przekazywania gruntów pod wodami nie zależy od Agencji, gdyż zgodnie z zapisami ustawy ich przejście stwierdza na wniosek zainteresowanego właściwy starosta.

Z Zasobu trwale rozdysponowano także na pozostałe cele 35,8 tys. ha (przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności, rozdysponowanie w trybie przepisów o scalaniu i wymianie gruntów, zniesienie współwłasności, itp.). W 2015 roku w tej grupie rozdysponowań przekazano z Zasobu 627 ha.

Zgodnie z art. 24 ust. 7a *ugnrSP* Prezes Agencji Nieruchomości Rolnych, na wniosek ministra właściwego do spraw rozwoju wsi w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki, mógł do końca 2010 roku nieodpłatnie, w drodze umowy, przekazać na własność zarządzającemu specjalną strefą ekonomiczną w rozumieniu ustawy z dnia 20 października 1994 r. ***o specjalnych strefach ekonomicznych*** (Dz. U. z 2007 r. Nr 42, poz. 274, z późn. zm.) nieruchomości wchodzące w skład Zasobu, przeznaczone w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego na cele inwestycyjne. W okresie swojego działania Agencja przekazała podmio-

tom zarządzającym specjalnymi strefami ekonomicznymi łącznie prawie 300 ha. Nieodpłatne przekazania pomniejszają wpływy finansowe ANR z tytułu zagospodarowania gruntów Zasobu, służą jednak rozwojowi lokalnych społeczności.

W wyniku wprowadzenia ustawy z dnia 26 listopada 2010 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z realizacją ustawy budżetowej zakończyła się możliwość nieodpłatnego przekazania nieruchomości zarządzającym specjalnymi strefami ekonomicznymi.

Ogółem w wyniku sprzedaży oraz nieodpłatnego przekazania z różnych tytułów uprawnionym podmiotom, **do końca grudnia 2015 roku z Zasobu ubyło 3 333 tys. ha**, tj. 70,3% powierzchni przejętej, w tym **88,4 tys. ha w 2015 roku.**

2.4 Dzierżawa

Głównym kierunkiem nietrwałego rozdysponowania i zagospodarowania nieruchomości Zasobu jest dzierżawa. Na początku funkcjonowania Agencji dzierżawa nieruchomości rolnych cieszyła się dużym zainteresowaniem, gdyż był to dogodny sposób użytkowania znacznych powierzchni, nie wymagający angażowania dużych środków finansowych, jak ma to miejsce przy nabywaniu nieruchomości. Wykupowi podlegały tylko ruchome środki trwałe i majątek obrotowy (głównie produkcja w toku), a płatność była często rozkładana na raty.

W celu zwiększenia oferty gruntów do sprzedaży w trybie przetargowym, przede wszystkim w przetargach ograniczonych dla rolników, w Agencji zostały opracowane wytyczne dotyczące zasad wydzierżawiania i przedłużania umów dzierżaw, zaakceptowane przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. W ich myśl, do dzierżawy kierowane były głównie nieruchomości, które ze względu na występujące uwarunkowania i ograniczenia formalno-prawne, gospodarcze i organizacyjne, nie mogły lub nie powinny być skierowane do sprzedaży. Zgodnie z opracowanymi zasadami umowy te zawierane były na okres do 6 lat, chyba że istniały przesłanki przemawiające za dłuższym okresem dzierżawy (np. nieruchomość wymaga poniesienia znacz-

nych nakładów finansowych, dzierżawca uczestniczy w programach finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, itd.).

Od początku działalności do końca 2015 roku Agencja postawiła do dyspozycji dzierżawców blisko 7,3 mln ha (w tym część gruntów więcej niż jednokrotnie), a wydzierżawiła – narastająco – ponad 4,8 mln ha (również część gruntów więcej niż jednokrotnie), podpisując około 327 tys. umów.

W 2015 roku wydzierżawiono ogółem 37,3 tys. ha na podstawie 5,1 tys. zawartych umów[27].

O ile w całym okresie funkcjonowania Agencji dominowały umowy zawierane na dzierżawę działek rolnych do 1 ha (stanowiły one prawie 44,5% liczby wszystkich umów), to w umowach zawieranych w 2015 roku dzierżawy tak małych nieruchomości stanowiły 37,5% ogólnej liczby zawartych umów (w 2014 roku – 23,6%). W 2015 roku w grupie obszarowej od 1 do 10 ha liczba zawieranych umów dzierżawy była na poziomie 41,7% (45,4% w 2014 roku), a udział umów w grupie obszarowej 10 – 100 ha – wyniósł 20,2% (w 2014 roku 30,4%).

Dzierżawcami nieruchomości są zarówno osoby fizyczne, jak i prawne. Od początku działalności do końca 2015 roku osoby fizyczne zawarły z Agencją (narastająco) 98% ogólnej liczby umów dzierżawy, umowy te obejmowały 62% wydzierżawionej powierzchni (tab. III i IV). Dzierżawcy, będący osobami fizycznymi dzierżawili najczęściej nieruchomości o małych obszarach, zwłaszcza do 1 ha (45% liczby umów zawartych przez osoby fizyczne). Osoby prawne natomiast częściej dzierżawiły nieruchomości duże, zwłaszcza w przedziale 100 - 500 ha (22% liczby umów zawartych przez te osoby).

Niewielką grupę dzierżawców stanowią podmioty z udziałem kapitału zagranicznego. Z uwagi na brak możliwości bieżącego monitorowania zmian w strukturze własności kapitału w spółkach prawa handlowego, dane w tym zakresie mogą mieć jedynie charakter szacunków. Na koniec grudnia 2015 roku w dzierżawie przez cudzoziemców znajdowało się ok. 73,5 tys. ha, a w dzierżawie przez podmioty z udzia-

[27] Bez umów przedłużanych lub przywróconych.

łem kapitału zagranicznego, nie będące cudzoziemcami ok. 33 tys. ha nieruchomości Zasobu. Wśród dzierżawców będących cudzoziemcami dominują (pod względem liczby zawartych umów) inwestorzy niemieccy, duńscy, holenderscy, i francuscy – 71%, a według powierzchni – podmioty brytyjskie, niemieckie, duńskie i holenderskie (około 58 tys. ha, tj. blisko 79% powierzchni pozostającej w dzierżawie cudzoziemców).

Tabela III

Powierzchnia gruntów wydzierżawionych z Zasobu WRSP* wg grup obszarowych**

Wyszczególnienie	do 31.12.2015 r.			w 2015 r.		
	razem	z tego		razem	z tego	
		osoby fizyczne	osoby prawne		osoby fizyczne	osoby prawne
Grupa obszarowa w ha						
do 1,00	72 602	72 319	283	843	821	23
1,01 - 1,99	87 389	86 798	591	1 110	1 072	38
2,00 - 4,99	151 392	149 407	1 985	2 572	2 485	87
5,00 - 9,99	172 776	168 871	3 906	3 972	3 784	188
10,00 - 19,99	254 261	245 646	8 614	8 207	7 983	224
20,00 - 49,99	463 557	433 770	29 787	11 611	11 343	267
50,00 - 99,99	334 601	296 693	37 908	4 671	4 458	213
100,00-499,99	1 319 543	906 133	413 409	4 403	3 174	1 229
100,00 - 299,99	x	x	x	4 403	3 174	1 229
300,00 - 499,99	x	x	x	0	0	0
500,00 - 999,99	976 810	417 536	559 274	0	0	0
1000,00 i więcej	940 203	180 090	760 113	0	0	0
RAZEM	**4 773 133**	**2 957 262**	**1 815 872**	**37 388**	**35 120**	**2 269**
w tym do 99,99	1 536 577	1 453 503	83 075	32 985	31 946	1 040
100,00 i więcej	3 236 556	1 503 759	1 732 797	4 403	3 174	1 229

Tabela IV

Liczba umów zawartych na dzierżawę gruntów z Zasobu WRSP* wg grup obszarowych**

Wyszczególnienie	do 31.12.2015 r.			w 2015 r.		
	razem	z tego		razem	z tego	
		osoby fizyczne	osoby prawne		osoby fizyczne	osoby prawne
Grupa obszarowa w ha						
do 1,00	145 648	145 093	555	1 933	1 882	51
1,01 - 1,99	62 488	62 119	369	784	759	25
2,00 - 4,99	48 929	48 364	565	810	785	25
5,00 - 9,99	24 424	23 885	539	555	529	26
10,00 - 19,99	18 253	17 672	581	583	567	16
20,00 - 49,99	14 978	14 067	911	393	384	9
50,00 - 99,99	4 847	4 320	527	67	64	3
100,00-499,99	5 534	4 059	1 475	30	23	7
100,00 - 299,99	x	x	x	30	23	7
300,00 - 499,99	x	x	x	0	0	0
500,00 - 999,99	1 410	630	780	0	0	0
1000,00 i więcej	561	135	426	0	0	0
RAZEM	**327 072**	**320 344**	**6 728**	**5 155**	**4 993**	**162**
w tym do 99,99	319 567	315 520	4 047	5 125	4 970	155
100,00 i więcej	7 505	4 824	2 681	30	23	7

*Bez transakcji obejmujących grunty pod budynkami, również mieszkalnymi, wyodrębnionymi obiektami, grunty o specyficznym charakterze (np. ze złożami kopalin, pod wodami, itd..), a także grunty nierolne.

**W roku 2004 wprowadzono dodatkowe przedziały obszarowe 100,00-299,99 ha i 300,00-499,99 ha w związku z ustanowieniem obszaru gospodarstwa rodzinnego na 300 ha.

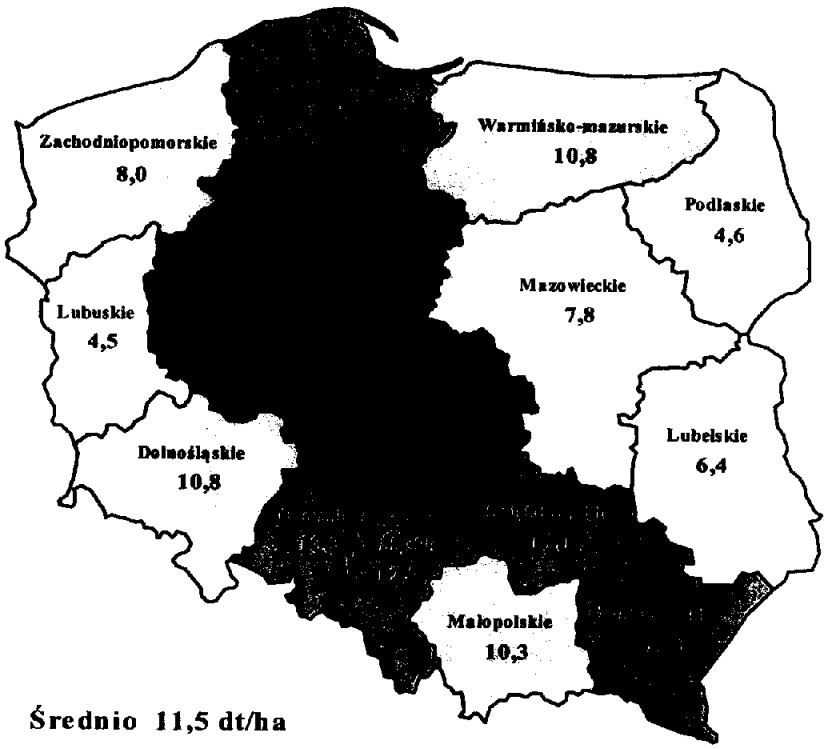
Co do poziomu uzyskiwanych czynszów za grunty rolne to oscylowały one przez początkowe lata działania Agencji wokół równowartości 2 dt pszenicy rocznie za 1 ha, mimo wahań wynikających przeważnie z indywidualnych cech dzierżawionych nieruchomości (jakość gruntów, rozłóg, lokalizacja itp.), a także powodowanych czynnikami koniunkturalnymi oraz mimo różnic w lokalnym popycie na dzierżawę. Natomiast w umowach dzierżawy zawieranych od 2003 roku poziom czynszu za grunty rolne zaczął systematycznie wzrastać.

W 2015 roku przeciętny czynsz w równowartości pszenicy oferowany przez dzierżawców za 1 ha gruntów rolnych wynosił 11,5 dt, podczas gdy w umowach zawieranych w 2014 roku wynosił 11,7 dt, w 2013 roku 9,3 dt, w 2012 roku 8,7 dt, w 2011 roku 8,5 dt, w 2010 roku 7,7 dt, w 2009 roku 5,8 dt, w 2008 roku - 6,9 dt, w 2007 roku - 6,7 dt, w 2006 roku – 4,0 dt, a w latach 2005 i 2004 – odpowiednio 3,8 dt i 3,5 dt.

Przeciętny czynsz za grunty rolne (bez czynszu za części składowe) **dla wszystkich trwających umów dzierżawy** na koniec 2015 roku wyniósł **równowartość 4,2 dt pszenicy**[28].

[28]Od 01.09.2006 r. czynsz dzierżawny za grunty, był ustalany na poziomie średnich czynszów, jakie Agencja uzyskała na przetargach w roku poprzednim. W związku z coraz mniejszą liczbą nowozawieranych umów dzierżawy, pojawiły się trudności w wyliczeniu wiarygodnej wysokości średniego czynszu dla większości powiatów. Dlatego też opracowane zostały nowe zasady ustalania średniego czynszu za grunty, które zaczęły obowiązywać w Agencji od 10.09.2012 r. Opracowane zasady tworzenia bazy czynszów opierają się na założeniu, że czynsz dzierżawny jest powiązany ze średnią ceną sprzedaży gruntów na danym terenie. W myśl nowych zasad, czynsz za 1 ha gruntu ornego, jest ustalany jako równowartość 2,81% średniej ceny 1 ha gruntu w danym powiecie lub gminie. Wysokość czynszu jest uzależniona od rodzaju użytku, klasy gruntu i okręgu podatkowego, w którym położona jest nieruchomość.

Średnia wysokość czynszu uzyskana w 2015 roku w poszczególnych województwach

Najwyższe czynsze w 2015 roku uzyskano w województwie kujawsko – pomorskim, wielkopolskim i łódzkim, natomiast najniższe w województwie lubuskim, podlaskim i lubelskim.

Według stanu na koniec grudnia 2015 roku w dzierżawie znajdowały się nieruchomości Zasobu o powierzchni 1 023,9 tys. ha, (tab. A.12 i A.13), tj. o około 65,5 tys. ha mniej[29] niż wynosiła powierzchnia będąca w dzierżawie na koniec grudnia 2014 roku (1 089,4 tys. ha).

Wśród gruntów pozostających na koniec 2015 roku w dzierżawie znajdowały się m.in. grunty pod stawami rybnymi – 17,2 tys. ha i jeziorami o wodach stojących – 1,8 tys. ha.

[29] Z uwzględnieniem korekty stanów i umów zawartych w 2015 roku.

Tabela V

Powierzchnia gruntów Zasobu WRSP pozostających w dzierżawie wg grup obszarowych, w podziale na osoby fizyczne i prawne wg stanu na 31.12.2015 r.

Wyszczególnienie	wg stanu na 31.12.2015 r.		
	razem	z tego	
		osoby fizyczne	osoby prawne
Grupa obszarowa w ha			
do 1,00	8 810	8 696	114
1,01 - 1,99	12 735	12 519	216
2,00 - 4,99	28 085	27 326	759
5,00 - 9,99	36 738	35 452	1 286
10,00 - 19,99	59 266	56 598	2 668
20,00 - 49,99	115 089	105 189	9 900
50,00 - 99,99	92 424	76 890	15 534
100,00 - 299,99	208 465	124 318	84 147
300,00 - 499,99	166 650	63 765	102 885
500,00 - 999,99	117 366	17 041	100 325
1000,00 i więcej	178 311	3 392	174 919
RAZEM	**1 023 939**	**531 186**	**492 753**
w tym do 99,99	353 147	322 670	30 477
100,00 i więcej	670 792	208 516	462 276

Tabela VI

Liczba umów dzierżawy gruntów Zasobu WRSP pozostających w dzierżawie wg grup obszarowych, w podziale na osoby fizyczne i prawne wg stanu na 31.12.2015 r.

Wyszczególnienie	wg stanu na 31.12.2015 r.		
	razem	z tego	
		osoby fizyczne	osoby prawne
Grupa obszarowa w ha			
do 1,00	18 991	18 714	277
1,01 - 1,99	9 037	8 888	149
2,00 - 4,99	8 916	8 693	223
5,00 - 9,99	5 184	5 002	182
10,00 - 19,99	4 173	3 990	183
20,00 - 49,99	3 730	3 425	305
50,00 - 99,99	1 333	1 118	215
100,00 - 299,99	1 183	730	453
300,00 - 499,99	433	169	264
500,00 - 999,99	168	26	142
1000,00 i więcej	84	3	81
RAZEM	**53 232**	**50 758**	**2 474**
w tym do 99,99	51 364	49 830	1 534
100,00 i więcej	1 868	928	940

Dzierżawcami nieruchomości są zarówno osoby fizyczne, jak i prawne. Wg stanu na koniec 2015 roku liczba umów dzierżawy z osobami fizycznymi wyniosła 50,8 tys. i stanowiła 95% wszystkich umów dzierżawy, których liczba wyniosła 53,2 tys. Natomiast z pozostającej w dzierżawie powierzchni 1 023,9 tys. ha, osoby fizyczne dzierżawiły ponad połowę powierzchni (52%) tj. prawie 531,2 tys. ha. (tab. V i VI).

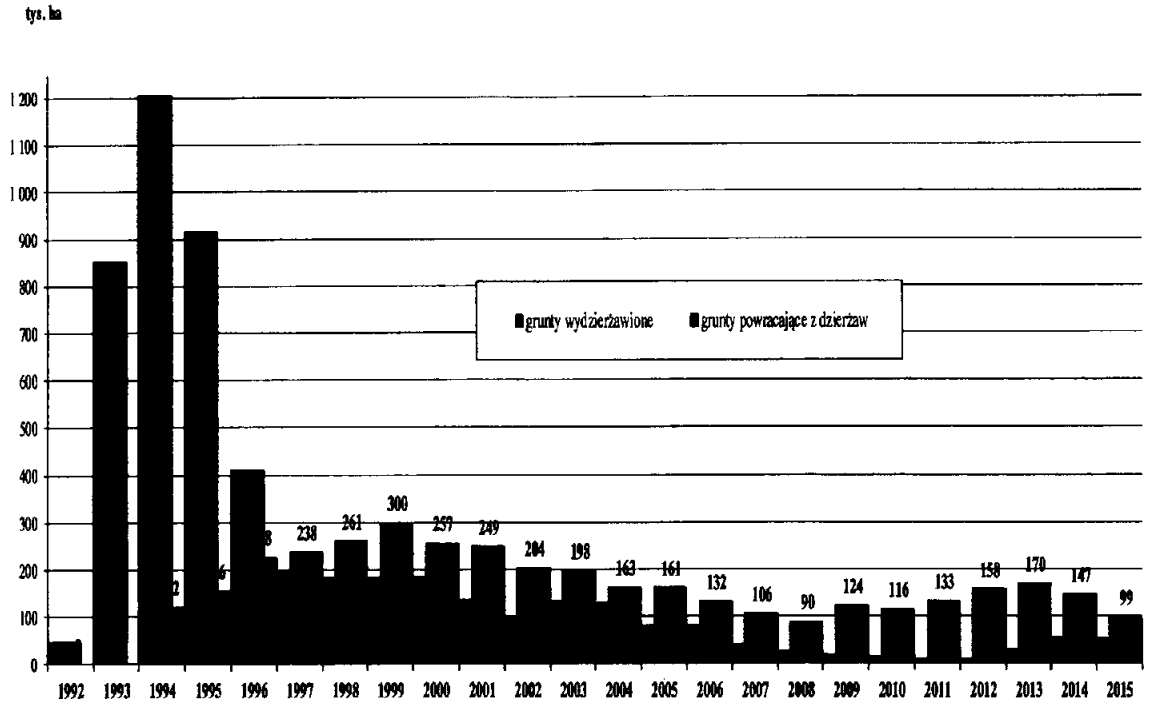
W 2015 roku liczba umów dzierżawy zmniejszyła się o 1,4 tys. w stosunku do umów dzierżawy na koniec 2014 roku, w tym w grupie obszarowej do 10 ha o 1,1 tys. umów, tj. 78%. W latach 2008 – 2015 liczba umów dzierżawy zmniejszyła się o ponad 69 tys. Spadek liczby zawieranych umów dzierżawy nieruchomości był w dużym stopniu inspirowany przez samą Agencję, co było podyktowane przesłankami organizacyjnymi i finansowymi. Obsługa formalna dużej liczby małych dzierżaw angażowała znaczne siły pracowników, a także generowała istotną część kosztów (korespondencja, nadzór właścicielski), co powodowało, że była nieadekwatnie kosztowna w stosunku do uzyskiwanych przychodów z czynszu. W związku z tym Agencja intensyfikowała prace w kierunku zdecydowanego ograniczenia liczby umów na małe powierzchnie (do 5 ha) i przeznaczania takich nieruchomości w pierwszej kolejności do sprzedaży (m.in. dotychczasowym dzierżawcom). Liczba umów dzierżawy niewielkich obszarowo systematycznie malała.

W dzierżawie znajdowały się także obiekty rolno-przemysłowe, usługowe, handlowe i obiekty zabytkowe, w tym m.in. 359 zespołów dworskich i pałacowo-parkowych, 155 gorzelni, 250 suszarni zbóż i zielonek, 166 mieszalni pasz, 55 masarni i rzeźni, 28 obiektów socjalnych, kulturalnych i sportowych oraz inne obiekty (tab. A.17).

Dzierżawa, jako sposób użytkowania czasowego, z założenia posiada cechę rotacji. Wraz z upływem czasu część wcześniej wydzierżawionych nieruchomości wraca do ponownego rozdysponowania. Wiąże się to zarówno z wygasaniem umów dzierżawy w związku z upływem terminów na jakie zostały zawarte, jak również z rozwiązywa-

niem umów[30], a także wyłączaniem części nieruchomości z trwających umów dzierżawy. **W 2015 roku z dzierżawy powróciło 99 tys. ha.**

Dzierżawa gruntów Zasobu WRSP w latach 1992 - 2015

Analiza struktury nieruchomości będących w dzierżawie (tab. A.12 i A.13) wskazuje, że na koniec grudnia 2015 roku około 36% umów „czynnych" (niecałe 19 tys. umów – 8,8 tys. ha) nadal dotyczyło nieruchomości o powierzchni do 1 ha, a około 3,5% liczby wszystkich umów „czynnych" (1,9 tys. umów – 670,8 tys. ha) dotyczyło nieruchomości przekraczających 100 ha.

[30] Pod pojęciem „rozwiązanie umowy" rozumie się także sytuacje, gdy umowy kończą się przed terminem, na skutek skorzystania przez dzierżawcę z pierwszeństwa nabycia.

Struktura obszarowa umów dzierżawy zawartych, zakończonych i aktualnych*

Wyszczególnienie	Wydzierżawiono do 31.12.2015 r.		Wygasło lub rozwiązano** do 31.12.2015 r.		Stan na 31.12.2015 r.	
	liczba umów	powierzchnia	liczba umów	powierzchnia	liczba umów	powierzchnia
do 1,00 ha	145 648	72 602	126 657	63 792	18 991	8 810
1,01-1,99 ha	62 488	87 389	53 451	74 654	9 037	12 735
2,00-4,99 ha	48 929	151 392	40 013	123 307	8 916	28 085
5,00-9,99 ha	24 424	172 776	19 240	136 039	5 184	36 738
10,00-19,99 ha	18 253	254 261	14 080	194 995	4 173	59 266
20,00-49,99 ha	14 978	463 557	11 248	348 468	3 730	115 089
50,00-99,99 ha	4 847	334 601	3 514	242 176	1 333	92 424
100,00-499,99 ha	5 534	1 319 543	3 918	944 428	1 616	375 115
500,00-999,99 ha	1 410	976 810	1 242	859 444	168	117 366
1000,00 i więcej ha	561	940 203	477	761 892	84	178 311
Razem	**327 072**	**4 773 133**	**273 840**	**3 749 194**	**53 232**	**1 023 939**

*) Liczba umów – w szt., powierzchnia – w ha, bez gruntów pod budynkami, również mieszkalnymi, wyodrębnionymi obiektami, gruntów o specyficznym charakterze (np. ze złożami kopalin, pod wodami, itd.), a także gruntów nierolnych. Zestawienie nie obejmuje także przypadków wyłączonych z analiz z uwagi na ekstremalnie wysokie czynsze (vide przypis 23 na str. 16).

**) Łącznie z gruntami wyłączonymi z dzierżawy. Pozycja „wygasło lub rozwiązano" ma charakter wynikowy w grupach obszarowych („wydzierżawiono" minus „stan"). Pozycja „stan" zawiera przesunięcia w grupach, w wyniku wyłączeń lub zmian obszaru aneksami oraz jako skutek zmian geodezyjno-gruntowych.

Największa liczba umów dzierżawy wygasła lub została rozwiązana w grupach obszarowych do 10 ha (87,4% wszystkich umów wygasłych lub rozwiązanych i 73,2% wszystkich umów zawartych), umowy te dotyczyły tylko 10,6% powierzchni. Umowy na dzierżawę relatywnie małych powierzchni często były zawierane na stosunkowo krótkie okresy.

Największe powierzchnie gruntów pochodziły z grup obszarowych powyżej 100 ha – ogółem 68,4% powierzchni (razem z gruntami wyłączanymi z trwających umów). Natomiast na koniec grudnia 2015 roku umowy na dzierżawę nieruchomości do 1 ha obejmowały powierzchnię około 8,8 tys. ha, tj. ok. 0,86% powierzchni Zasobu pozostającej w dzierżawie, zaś umowy na dzierżawę nieruchomości przekraczających 100 ha dotyczyły 671 tys. ha, tj. 65,5% powierzchni aktualnych dzierżaw.

2.4.1 Działania dotyczące realizacji ustawy z dnia 16.09.2011 r. o zmianie *ugnrSP* oraz o zmianie niektórych innych ustaw, w zakresie wyłączeń 30% powierzchni dzierżawionej

Na podstawie przepisów ustawy, uchwalonej przez Sejm 16 września 2011 r., która weszła w życie 3 grudnia 2011 r. Agencja zaproponowała dzierżawcom użytkującym grunty Zasobu o powierzchni ponad 428,5714 ha użytków rolnych, wyłączenie 30% dzierżawionej powierzchni użytków rolnych. Na 1 085 zawiadomień wysłanych przez Agencję, zawierających propozycję wyłączenia 135 753 ha, dzierżawcy wyrazili zgodę na wyłączenie 77 453 ha.

W stosunku do 410 umów na powierzchnię 58 351 ha dzierżawcy odrzucili zaproponowane warunki wyłączenia gruntów. Dzierżawcom tych umów, zgodnie z zapisami ustawy, Agencja nie będzie mogła przedłużyć umowy. Utracili oni także pierwszeństwo w nabyciu dzierżawionych gruntów.

Lp.	Województwo	Umowy dzierżaw, które dotyczą wyłączenia "30%"				Zawiadomienia wysłane do dzierżawców dot. wyłączeń "30%"		Podpisane aneksy do umów dzierżawy dot. wyłączeń "30%"		Umowy dzierżawy, co do których zostały odrzucone zaproponowane warunki	
				w tym							
		liczba umów (szt.)	powierzchnia (ha)	liczba umów o których mowa w art. 5 ust. 1 (szt.)	powierzchnia (ha)	liczba umów (szt.)	powierzchnia (ha)	liczba umów (szt.)	powierzchnia (ha)	liczba umów (szt.)	powierzchnia (ha)
1.	Dolnośląskie	205	69 885	6	302	205	20 154	88	9 188	117	10 965
2.	Kujawsko-pomorskie	54	34 579	0	0	54	10 374	35	7 909	19	2 465
3.	Lubelskie	3	3 082	0	0	3	920	3	920	0	0
4.	Lubuskie	72	27 029	0	0	72	7 850	61	5 949	11	1 916
5.	Łódzkie	6	2 702	0	0	6	834	4	530	2	304
6.	Małopolskie	10	833	0	0	10	229	10	229	0	0
7.	Mazowieckie	4	1 695	0	0	4	507	4	507	0	0
8.	Opolskie	65	40 709	1	4	65	12 209	48	6 021	17	6 189
9.	Podkarpackie	9	1 367	0	0	9	407	9	407	0	0
10.	Podlaskie	6	976	0	0	6	270	6	270	0	0
11.	Pomorskie	106	38 125	0	0	106	11 279	81	8 224	25	3 083
12.	Śląskie	11	4 700	2	27	11	1 410	4	206	7	1 203
13.	Świętokrzyskie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14.	Warmińsko-mazurskie	91	49 774	0	0	91	14 348	65	9 234	26	5 114
15.	Wielkopolskie	141	86 356	0	0	141	25 397	71	11 203	70	14 204
16.	Zachodniopomorskie	302	104 033	3	569	302	29 566	186	18 656	116	12 909
RAZEM		**1 085**	**465 846**	**12**	**902**	**1 085**	**135 753**	**675**	**77 453**	**410**	**58 351**

Grunty, na wyłączenie których dzierżawcy wyrazili zgodę, są systematycznie przejmowane przez Agencję. W stosunku do tych gruntów, których dalsza dzierżawa jest niezbędna do wykonania obowiązków lub zobowiązań wynikających z realizowanych programów pomocowych finansowanych z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich lub Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej – wyłączenie ich z umów dzierżawy następować będzie po wykonaniu tych obowiązków lub zobowiązań, stosownie do art. 4 ust. 12

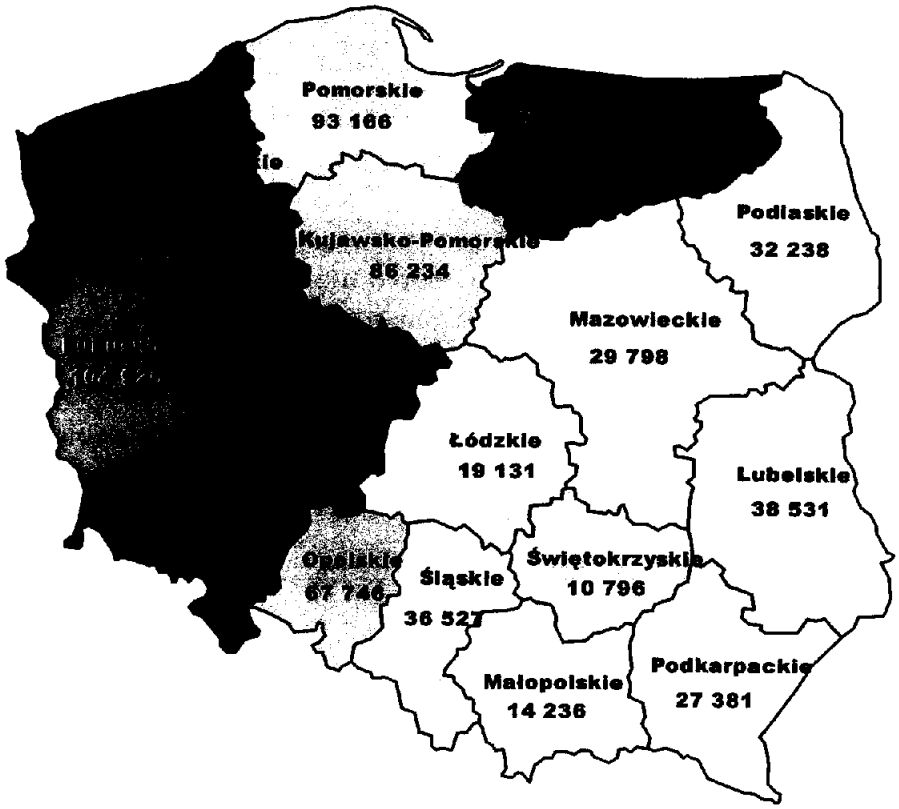
ww. ustawy. Od początku obowiązywania ww. ustawy do końca 2015 roku z umów dzierżaw wyłączono łącznie 61 508 ha.

2.5 Grunty pozostające w Zasobie WRSP i ich rozdysponowanie

Według stanu na 31 grudnia 2015 r. w Zasobie znajdowały się nieruchomości Skarbu Państwa o powierzchni 1 406,4 tys. ha (tab. A.14, A.15).

Grunty pozostające w Zasobie wg stanu na 31.12.2015 r.

1 406 382 ha

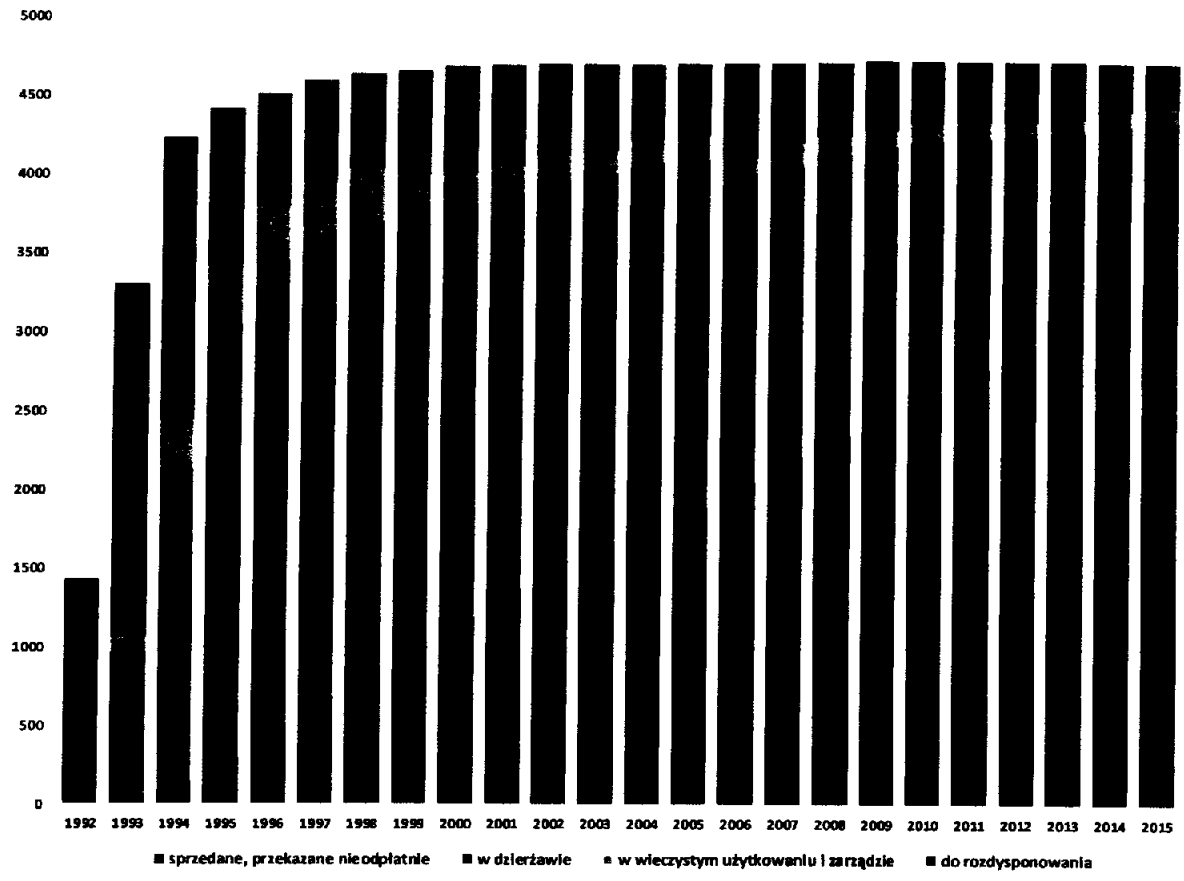
Powierzchnia ta obejmowała także 45 tys. ha gruntów określanych jako „obce grunty w Zasobie" (są to grunty, które z mocy prawa przeszły w zarząd lub na własność innych podmiotów, lecz nie zostały jeszcze protokolarnie przejęte; w tej powierzchni dominują grunty pokryte wodami płynącymi, fizycznie nie przejęte jeszcze z Zasobu przez regionalne zarządy gospodarki wodnej i marszałków województw). Traktując te

grunty jako faktycznie trwale rozdysponowane, ogółem z Zasobu **ubyło 3 378 tys. ha, tj. około 71,3% powierzchni gruntów przejętych.**

Stan zagospodarowania gruntów Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa od początku działalności Agencji do dnia 31 grudnia 2015 r. przedstawia się następująco:

	tys. ha
Grunty przejęte do Zasobu:	**4 739,4**
Rozdysponowano trwale:	**3 333**
w tym:	
- sprzedano	2 685,7
- przekazano, w tym nieodpłatnie	647,3
Pozostaje w Zasobie – razem:	**1 406,4**
w tym:	
- w dzierżawie	1 023,9
- w trwałym zarządzie	20,2
- w wieczystym użytkowaniu	52,3
- w innych formach rozdysponowania „nietrwałego" (dożywotnie użytkowanie, bezumowne użytkowanie itp.)	15,2
Pozostaje do rozdysponowania:	**293,7**
- „obce grunty w Zasobie" (grunty, które z mocy prawa przeszły w gestię innych podmiotów, lecz pozostają w ewidencji Zasobu, do czasu ich protokólarnego przekazania tym podmiotom)	45
[redacted]	[redacted]

Rozdysponowanie gruntów Zasobu WRSP w latach 1992 - 2015

2.6 Nadzór właścicielski nad spółkami hodowlanymi Agencji

Przejmowane do Zasobu WRSP nieruchomości po byłych PPGR, przed objęciem ich procesami prywatyzacji, podlegały daleko idącej restrukturyzacji m.in. w celu wyodrębnienia z nich jednostek gospodarczych zajmujących się działalnością hodowlaną. W części tych jednostek zlikwidowano działalność hodowlaną i przeznaczono je do prywatyzacji. Natomiast na majątku tych gospodarstw, w których prowadzona działalność hodowlana została uznana przez Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej[31] za szczególnie ważną dla postępu biologicznego w całym rolnictwie oraz w tych gospodarstwach, które charakteryzowały się dużym i trudno podzielnym majątkiem (gdzie podział mógłby prowadzić do spadku efektywności ekonomicznej – np. gospodarstw rybackich, szklarniowych itp.), tworzone były **jednoosobowe spółki Agencji Własno-**

ści Rolnej Skarbu Państwa (obecnie Agencji Nieruchomości Rolnych). Łącznie Agencja utworzyła 150 jednoosobowych spółek, w tym 104 spółki, specjalizujące się w hodowli roślin (38) lub zwierząt (66) oraz 3 spółki związane z treningiem koni[32]. Pozostałe (tzw. „komercyjne") spółki Agencji (43) zajmowały się działalnością produkcyjną, w tym rolniczą, w zakresie przetwórstwa rolnego, handlu i usług.

Zgodnie z ustawą z dnia 20 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy *o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa*[33] akcje i udziały w spółkach nabyte przez Agencję, jako mienie Skarbu Państwa oraz pozostałe po likwidacji państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej, zostały przekazane ministrowi właściwemu do spraw Skarbu Państwa. Jednocześnie Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi określił w drodze rozporządzenia wykaz spółek hodowli roślin uprawnych oraz hodowli zwierząt gospodarskich **„o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej"**, których prawa z akcji lub udziałów wykonywać będzie Agencja, biorąc pod uwagę strategiczne znaczenie tych spółek w pracach na rzecz postępu biologicznego w rolnictwie. Zbycie udziałów w tych spółkach wymaga zgody Rady Ministrów.

Według stanu na 31 grudnia 2015 roku Agencja Nieruchomości Rolnych wykonywała prawo własności w stosunku do 42 spółek hodowli roślin uprawnych oraz hodowli zwierząt gospodarskich o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej.

Według stanu na koniec 2015 roku spółki dysponowały powierzchnią własną wynoszącą 4,8 tys. ha oraz dzierżawiły grunty o powierzchni ok. 108,6 tys. ha. Łączna nominalna wartość udziałów w spółkach zgodnie z KRS wyniosła 642 672,8 tys. zł.

Łączny majątek spółek w 2015 roku zgodnie z informacją sprawozdawczą GUS F-01 wyniósł 2 008 004,6 tys. zł i wzrósł o 0,4% w stosunku do roku ubiegłego, z tego majątek trwały wzrósł o 2,8% do kwoty 1 302 281,9 tys. zł, a majątek obrotowy spadł o 3,8% - do wartości 705 722,8 tys. zł. Jednocześnie łączna wartość zobowiązań wraz z rezerwami i rozliczeniami spadła w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego o 5% do wartości 271 642,0 tys. zł, z tego zobowiązania długoterminowe spadły o 7,8%, do kwoty 43 251,7 tys. zł, a zobowiązania krótkotermino-

[31] Obecnie – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

[32] Były to: Tory Wyścigów Konnych (w Warszawie), Centrum Wyszkolenia Jeździeckiego - Hipodrom Wola (w Poznaniu) i Hipodrom Sopot (w Sopocie).

[33] Dz. U. Nr 6, z 2003 r, poz. 64. (ustawa weszła w życie z dniem 6 lutego 2003 r. z późn. zm).

we o 2,8% do poziomu 164 870,2 tys. zł (w tym kredyty krótkoterminowe wzrosły w stosunku do roku poprzedniego o 13,1% i wyniosły 46 822,8 tys. zł).

Łączny wynik finansowy netto wg GUS F-01 za 2015 rok osiągnął wartość 38 339,7 tys. zł i był niższy od ubiegłorocznego o 63,2%. Na odnotowany rezultat miał wpływ zysk netto odnotowany w 37 spółkach w wysokości 41 819,0 tys. zł i strata netto zaewidencjonowana w 5 przedsiębiorstwach w kwocie (-) 3 479,3 tys. zł. W badanym okresie suma przychodów osiągnęła wartość 1 098 681,7 tys. zł, natomiast suma kosztów wyniosła 1 060 342,0 tys. zł.

Spółki Agencji odgrywają wiodącą rolę w kreowaniu i upowszechnianiu postępu biologicznego w polskim rolnictwie, który jest obecnie uważany za najważniejszy czynnik oddziałujący na wzrost efektywności rolniczej, zarówno z punktu widzenia wzrostu ilości, jak i jakości produktów rolnych. Spółki ANR dysponują cennym materiałem genetycznym roślin i zwierząt gospodarskich. Stanowi on bazę dla osiąganego postępu biologicznego, który w postaci nowych odmian roślin oraz kolejnych pokoleń zwierząt hodowlanych jest dostępny dla krajowego rolnictwa. Szczegółowe informacje o działalności hodowlanej w Spółkach ANR w 2015 roku znajdują się w Załączniku nr 1, natomiast wykaz hodowlanych spółek ANR zamieszczono w Załączniku nr 2.

Hodowla roślin

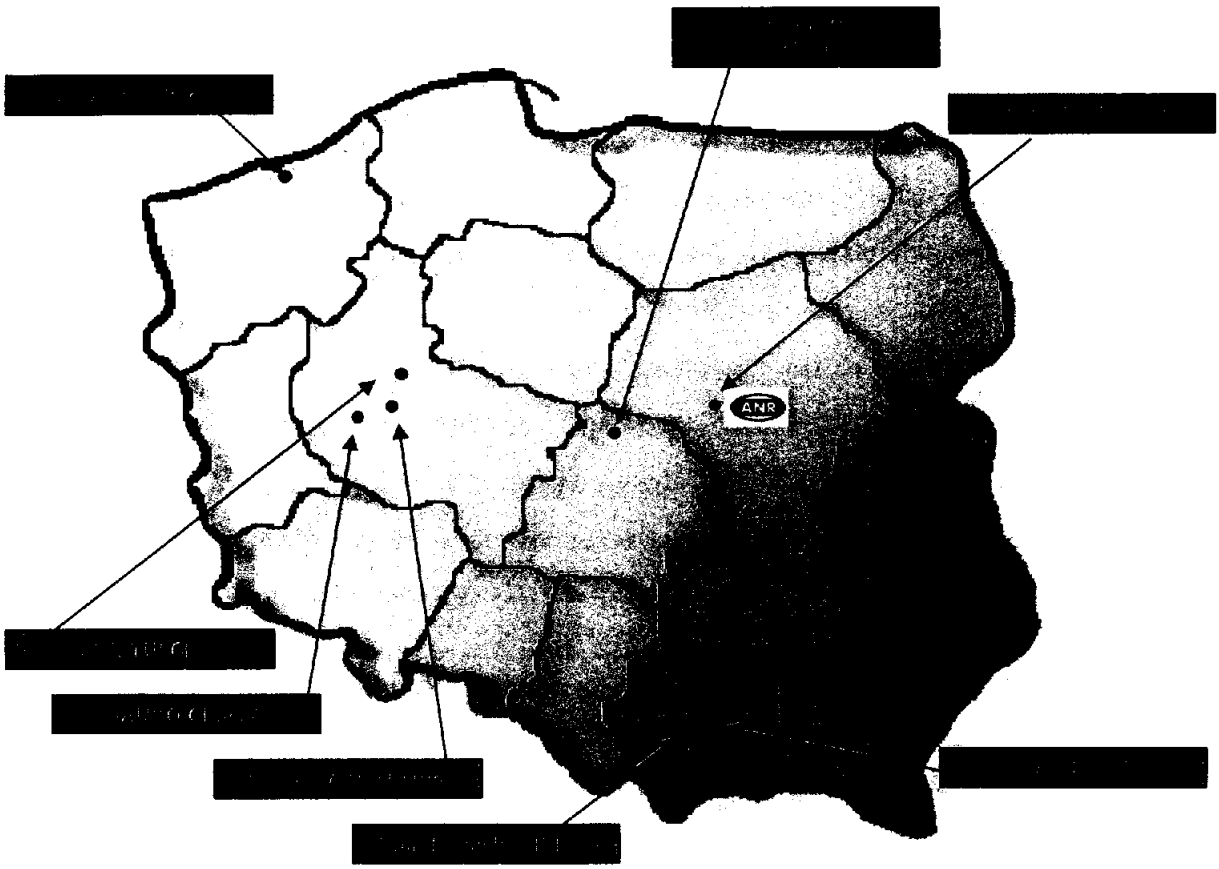
Porównanie danych analitycznego rachunku zysków i strat w spółkach hodowli roślin w badanym IV kwartale 2015 roku w stosunku do analogicznego okresu 2014 roku pozwoliło ustalić zmiany wyniku finansowego w poszczególnych podmiotach.

Wynik finansowy netto (na podstawie danych F-01) spółek hodowli roślin ANR za IV kwartał 2015 roku wykazał zysk na poziomie (+) 18 848,6 tys. zł i spadł o 28,9% w stosunku do odnotowanego w analogicznym okresie roku poprzedniego (+) 26 507,0 tys. zł.

W przedstawianej grupie 8 spółek hodowli roślin zysk netto odnotowało 7 spółek, natomiast jedna – Krakowska HiNO „POLAN" wygenerowała stratę netto w kwocie (-) 73,6 tys. zł.

Przychody ogółem w grupie spółek hodowli roślin wyniosły 378 272,7 tys. zł, natomiast koszty ogółem osiągnęły poziom 359 424,1 tys. zł.

Spółki zajmujące się hodowlą roślin

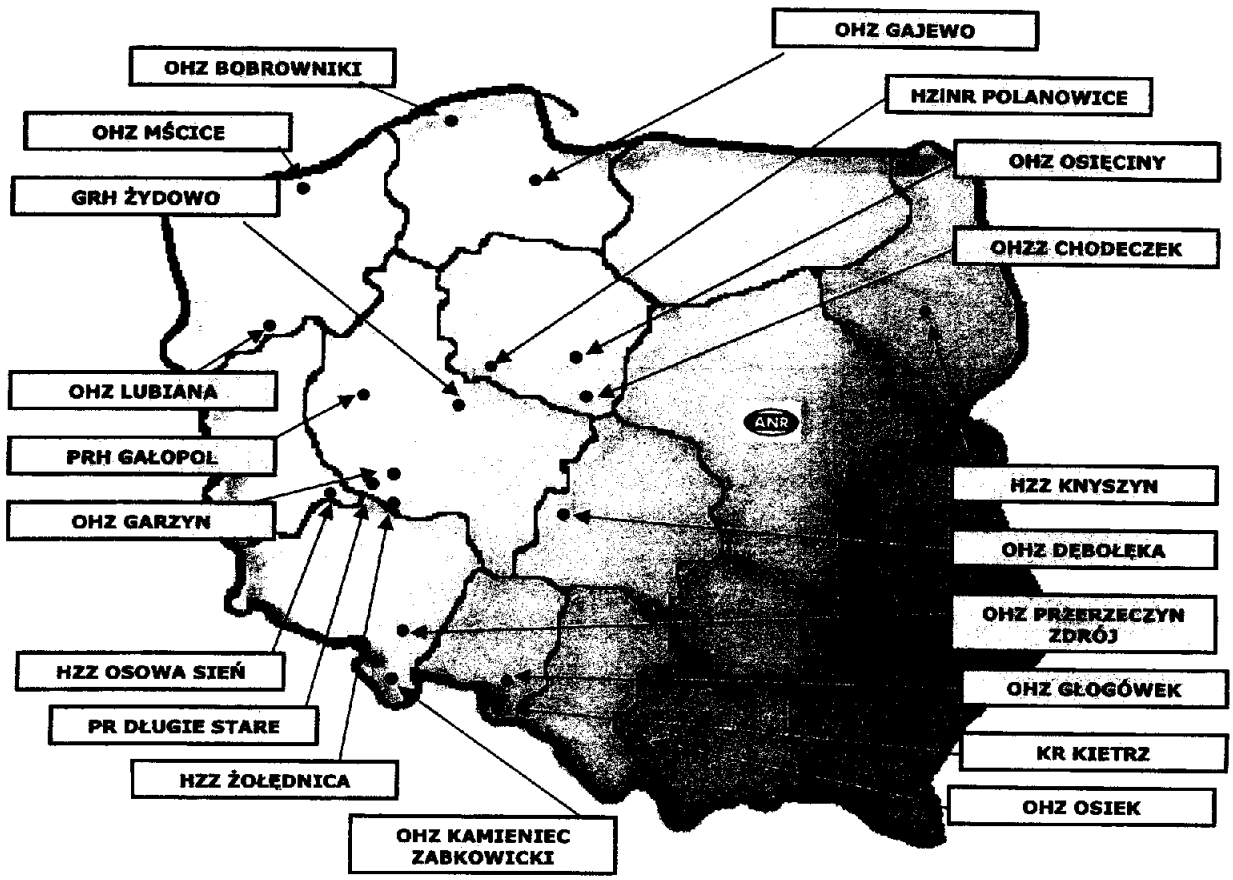

Hodowla Zwierząt

Analizując wyniki IV kwartału 2015 roku w grupie 20 spółek hodowli zwierząt zysk ze sprzedaży wygenerowała 1 spółka (OHZ Gajewo Sp. z o.o.) natomiast w roku poprzednim były to 4 spółki. Łączny wynik finansowy netto wyniósł (+) 12 173,4 tys. zł i był niższy od ubiegłorocznego o 82,1%. W tej grupie spółek zysk netto został wypracowany w 18 przedsiębiorstwach w kwocie (+) 14 862,0 tys. zł, natomiast strata netto o wartości (-) 2 688,6 tys. zł. została odnotowana w 2 spółkach.

Przychody ogółem w grupie spółek hodowli zwierząt gospodarskich w 2015 roku wyniosły 505 064,3 tys. zł, natomiast koszty ogółem osiągnęły poziom 492 891,0 tys. zł.

Spółki zajmujące się hodowlą zwierząt gospodarskich

Stadniny Koni i Stada Ogierów

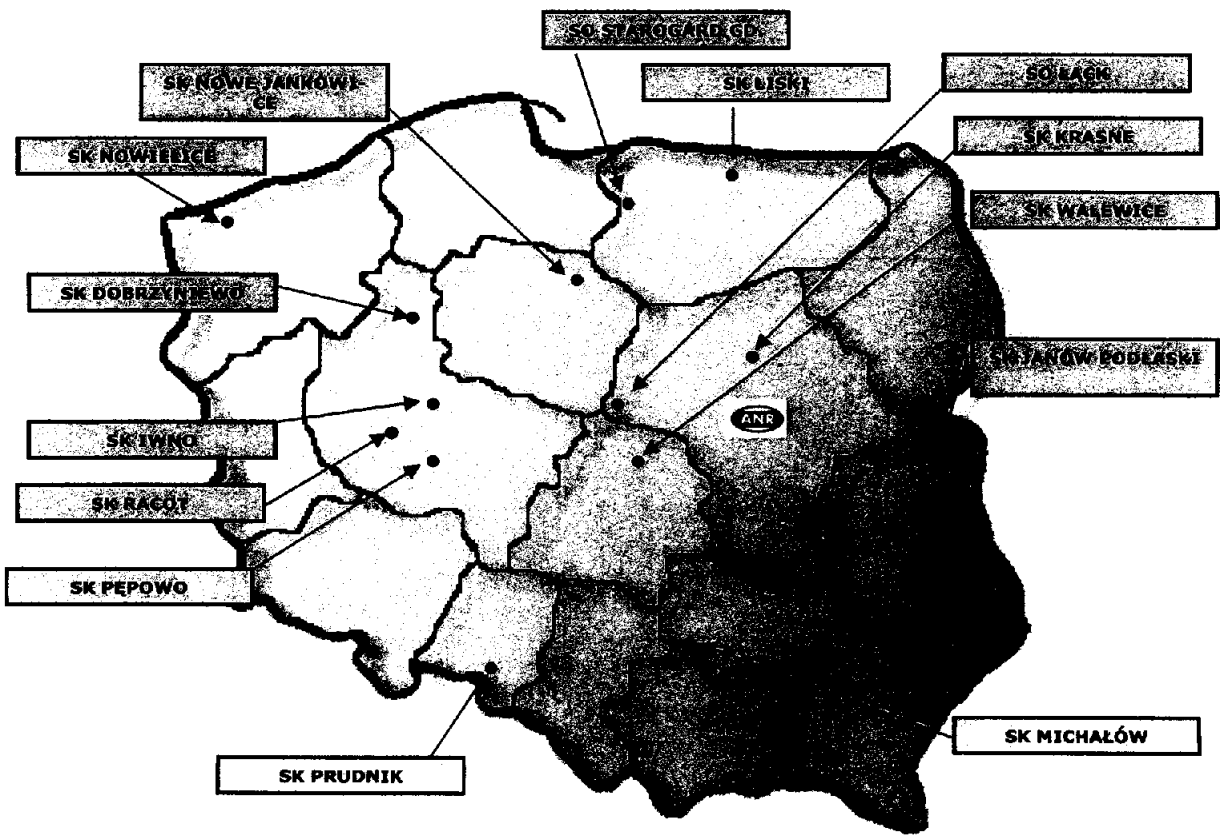
Prowadząc wstępną analizę porównawczą w sektorze spółek hodowli koni należy zauważyć, że uzyskany w 2015 roku łączny wynik finansowy netto na poziomie (+) 7 317,8 tys. zł jest o 25,1% niższy od uzyskanego w poprzednim roku (+) 9 766,4 tys. zł.

Zysk netto zaewidencjonowano w 12 firmach w łącznej kwocie (+) 8 034,8 tys. zł, a strata o łącznej wartości (-) 717,0 tys. zł. została odnotowana w 2 przedsiębiorstwach.

Należy nadmienić, że w roku obrachunkowym 2015 doszło do połączenia w trybie inkorporacji 2 spółek hodowli koni. Stadnina Koni Golejewko Sp. z o.o. została przyłączona do Stadniny Koni Iwno Sp. z o.o.

Przychody ogółem w grupie spółek hodowli koni wyniosły 215 344,7 tys. zł, natomiast koszty ogółem osiągnęły poziom 208 026,9 tys. zł.

Spółki zajmujące się hodowlą koni

3. Inne zagadnienia związane z zagospodarowaniem mienia Zasobu

3.1 Zarząd i wieczyste użytkowanie

Formami użytkowania mienia Skarbu Państwa są: **zarząd** (trwały zarząd) **i wieczyste użytkowanie**. Do końca 2015 roku Agencja przejęła do Zasobu nieruchomości Skarbu Państwa znajdujące się w zarządzie i wieczystym użytkowaniu, jak również przekazała w zarząd państwowym jednostkom organizacyjnym nie posiadającym osobowości prawnej – łącznie około 180 tys. ha. W związku z procesem wygaszania zarządu (trwałego zarządu) oraz wieczystego użytkowania (zrzeczenie, wygaśnięcie, zamiana na prawo własności lub przekształcenie w prawo własności, sprzedaż wieczystemu użytkownikowi), na koniec grudnia 2015 roku w obu tych formach znajdowało się około 72,6 tys. ha, w tym w zarządzie państwowych jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej – 20,2 tys. ha, a w wieczystym użytkowaniu – 52,3 tys. ha.

3.2 Mieszkania i infrastruktura mieszkaniowa

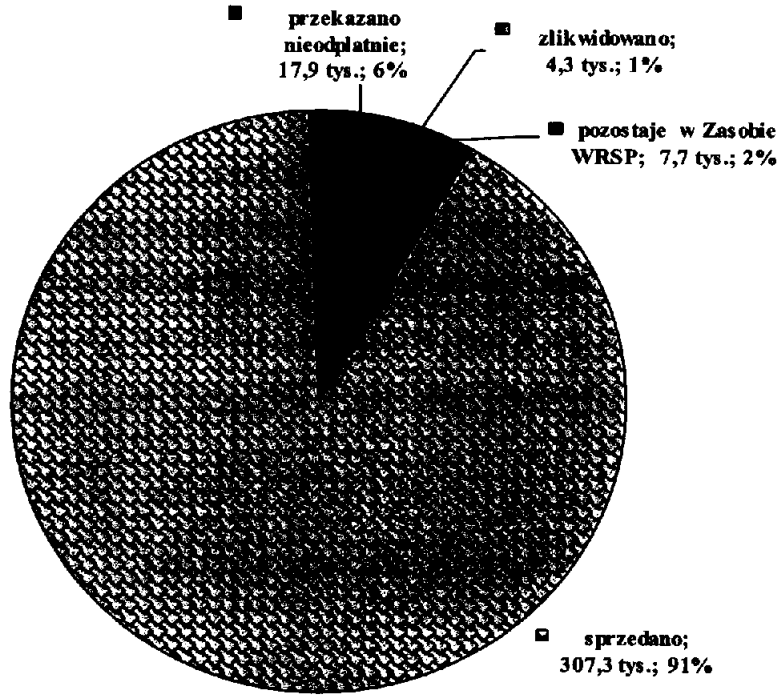
W wyniku restrukturyzacji mienia przejętego do Zasobu, głównie po zlikwidowanych ppgr, wyodrębniony został **majątek służący celom socjalnym, w tym także mieszkania**, które najemcy mogą wykupić na preferencyjnych warunkach.

Do końca 2015 roku Agencja przejęła do Zasobu **337,3 tys.** mieszkań[34]. W 2015 roku, przede wszystkim z ujawnienia w wyniku przeprowadzonych inwentaryzacji, podziału lokali i korekty stanów ewidencyjnych, wprowadzono do ewidencji 83 mieszkania (tab. A.18). Od początku działalności Agencji sprzedano **307,3 tys. mieszkań** (91% przejętych), z tego 470 mieszkań sprzedano w 2015 roku. Od początku działalności Agencja trwale rozdysponowała w wyniku nieodpłatnego przekazania i wniesienia aportem ponad 17,9 tys. mieszkań, w tym 425 mieszkań w 2015 roku. Nie-

[34] Z uwzględnieniem 2,2 tys. mieszkań, które powstały w Zasobie (na skutek zakończenia inwestycji rozpoczętych, adaptacji na mieszkania innych pomieszczeń, podziału lokali itp.), a także korekt stanów ewidencyjnych.

odpłatne przekazania dotyczyły uprawnionych podmiotów - spółdzielni i gmin. Ponadto 1 760 mieszkań Agencja wniosła aportami do spółek oraz zlikwidowała 4,3 tys. mieszkań. Wg stanu na koniec 2015 roku w Zasobie pozostało 7,7 tys. mieszkań (tj. 2,3 % mieszkań przejętych).

Rozdysponowanie mieszkań ZWRSP - stan na 31-12-2015 r.

Liczba mieszkań sprzedawanych najemcom, począwszy od 1994 roku (w którym sprzedano blisko 80 tys. mieszkań) systematycznie spada. Pomimo przysługujących nabywcom bonifikat, a także szeroko stosowanej przez Agencję praktyki rozkładania ceny na raty, spadek zainteresowania nabywaniem mieszkań na własność jest bardzo wyraźny. W 2014 roku sprzedano 0,6 tys. mieszkań, w 2013 roku 0,6 tys. mieszkań, w 2012 roku - 0,6 tys., w 2011 roku - 0,6 tys., w 2010 roku - 0,7 tys., w 2009 roku - 0,9 tys., w 2008 roku - 0,9 tys., w 2007 roku - 1,1 tys., w 2006 roku - 1,1 tys., w 2005 roku - 1,8 tys., w 2004 roku - 3,5 tys., w 2003 roku - 4,3 tys., w 2002 roku - 5,8 tys., w 2001 roku - 7,1 tys.

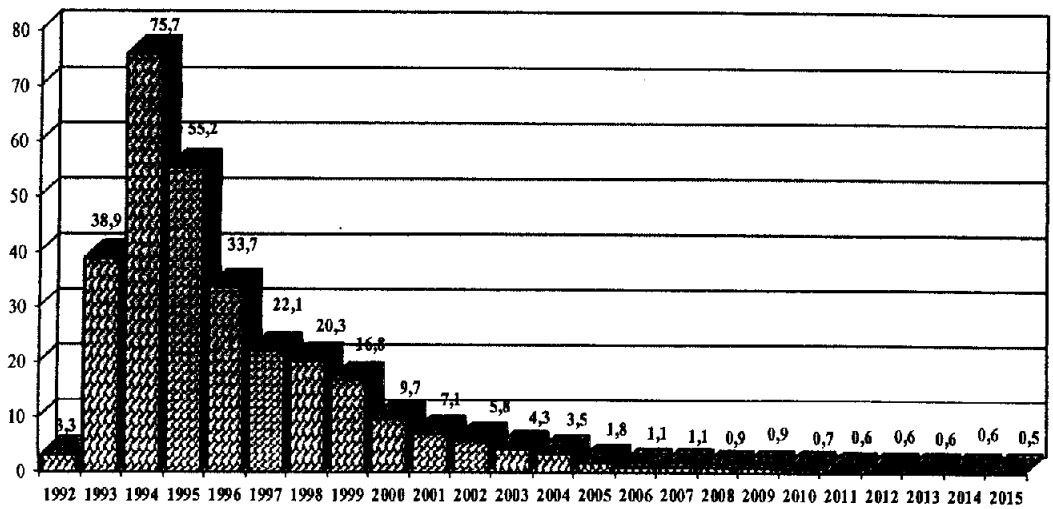
Wśród ważniejszych powodów spadku zainteresowania nabywaniem mieszkań na własność należy wymienić:

- wyczerpywanie się w Zasobie mieszkań o stosunkowo dobrym standardzie oraz atrakcyjnie zlokalizowanych, o czym może świadczyć fakt, iż część najemców nie skorzystała w ostatnich latach z oferty nabycia przedstawionej im przez Agencję, mimo, że Agencja wielokrotnie tę ofertę ponawiała,
- konieczność ponoszenia przez nabywców wszystkich kosztów utrzymania mieszkań wykupionych,
- część najemców, nie posiadających spadkobierców zainteresowanych takimi mieszkaniami, nie zgłasza chęci zakupu mieszkań na własność, niezależnie od kwestii ceny zakupu.

Nie wszystkie mieszkania pozostające nadal w Zasobie mogą zostać zaoferowane najemcom do nabycia. Szacuje się, że około 3 tys. mieszkań, które są położone w obiektach zabytkowych lub w budynkach nie służących wyłącznie zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych albo funkcjonalnie związanych z działalnością gospodarczą, nie będzie przeznaczonych do sprzedaży najemcom z przyczyn formalno-prawnych.

Sprzedaż mieszkań z Zasobu WRSP w latach 1992 - 2015

w tysiącach

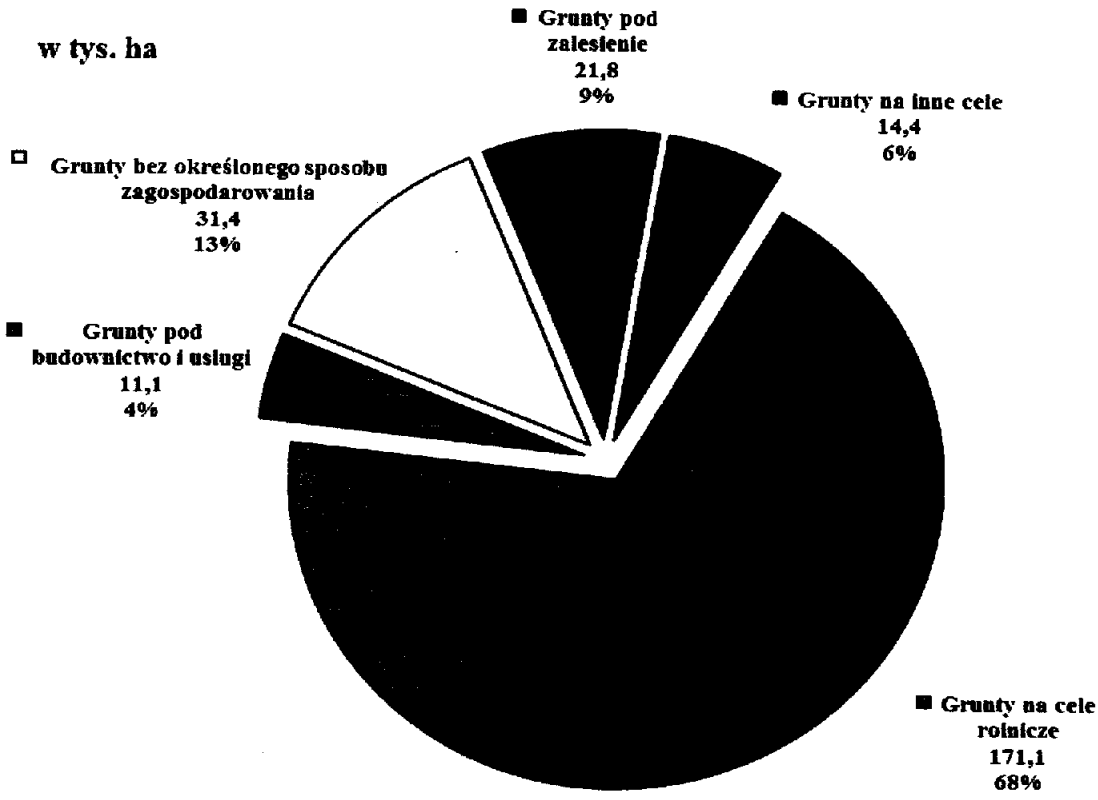
Mimo, iż większość mieszkań przejętych do Zasobu została sprzedana najemcom lub przekazana uprawnionym podmiotom, zwłaszcza gminom i spółdzielniom mieszkaniowym, pozostające w Zasobie mieszkania nadal stanowią dla Agencji problem organizacyjny i finansowy. Największe wydatki wiążą się z koniecznością dokonywania konserwacji i remontów mieszkań w Zasobie i związanej z nimi infrastruktury, pokrywaniem części kosztów związanych z utrzymaniem mieszkań, których najemcami są emeryci i renciści zwolnieni z opłacania czynszu najmu[35] oraz z faktem, że pewna liczba lokatorów uchyla się od płacenia czynszu lub ponoszenia opłat za świadczone usługi (np. kanalizacja, wywóz śmieci, utrzymywanie porządku na terenie itp.).

3.3 Grunty do rozdysponowania

Na koniec 2015 roku w ogólnej powierzchni gruntów Zasobu pozostawało do rozdysponowania około 249,7 tys. ha, tj. o ponad 19 tys. ha mniej niż na koniec 2014 roku. Dokonywana w jednostkach terenowych Agencji szacunkowa ocena przydatności tych gruntów do różnych celów wskazuje, że większość – ok. 171,1 tys. ha (ok. 68%) może być sprzedana lub wydzierżawiona kontrahentom Agencji na cele związane z produkcją rolną z tym, że większość z tych gruntów jest o niskiej przydatności rolniczej i znacznym rozdrobnieniu. Kolejne 47,3 tys. ha (około 19%) określono jako kwalifikujące się do wykorzystania w celach nierolniczych – zwłaszcza pod zalesienia i budownictwo, a także na cele rekreacji i związane z ochroną przyrody (tab. A.16).

[35] Na podstawie art. 47 *ugnrSP*.

Grunty Zasobu WRSP pozostające do rozdysponowania - 249,7 tys. ha oraz szacunkowa ocena możliwości ich zagospodarowania według kierunków stan na 31-12-2015 r.

Do rozdysponowania są także grunty określane jako „pozostałe", dla których nie zdefiniowano możliwych kierunków ewentualnego wykorzystania, a których jest około 31,4 tys. ha. Ocenia się, że znaczna część tych gruntów charakteryzuje się dużym rozdrobnieniem oraz innymi niekorzystnymi cechami (np. nieuregulowane stosunki wodne, zakamienione, położone na skarpach, urwiskach, między wałami przeciwpowodziowymi, itp.).

Według szacunków na koniec 2015 roku w użytkowaniu osób trzecich (bez tytułu prawnego) znajdowało się 11,9 tys. ha. Największa część areału (ok. 79%) dotyczyła gruntów nie wydanych przez dzierżawców po rozwiązaniu umów dzierżawy. Natomiast niewielka część dotyczyła gruntów samowolnie zajętych przez bezumownych użytkowników.

3.4 Nadzór właścicielski nad mieniem Zasobu

Prowadzony przez Agencję Nieruchomości Rolnych nadzór właścicielski nad realizacją obowiązków wynikających z umów dotyczących zagospodarowania Zasobu jest niezbędny głównie dla oceny prawidłowego, zgodnego z przeznaczeniem wykorzystania nieruchomości na zasadach określonych w umowie (decyzji).

W ramach realizowanego nadzoru właścicielskiego w 2015 roku Agencja między innymi przeprowadziła kontrolę wykonywania obowiązków wynikających z umów lub decyzji dokonując lustracji w terenie. Przeprowadzone kontrole (planowe i pozaplanowe) dotyczyły:

- 5 484 umów dzierżawy (co stanowi ok. 84% wszystkich skontrolowanych umów); *wśród skontrolowanych umów dzierżawy, ok. 86% dotyczyło umów dzierżawy samych gruntów*,
- 316 umów sprzedaży nieruchomości, których cena rozłożona została na raty (ok. 5%),
- 43 umów sprzedaży nieruchomości, które w części lub całości stanowiły obiekty wpisane do rejestru zabytków, których cena została obniżona pod warunkiem, że nabywca poniesie określone nakłady (ok. 0,6%),
- 652 umów nieodpłatnego przekazania nieruchomości na własność jednostkom samorządu terytorialnego i innym uprawnionym podmiotom, w związku z art. 24 ust. 5 pkt 1 i 2 *ugnrSP* na cele związane z inwestycjami infrastrukturalnymi służącymi wykonywaniu zadań własnych lub wykonywaniem zadań statutowych – ok. 10%,
- 206 innych umów (decyzji), w których określone są obowiązki związane z realizacją umowy lub decyzji i trwałego zarządu) – ok. 3%.

1. Dzierżawa

W wyniku przeprowadzonych kontroli, w odniesieniu do 4 451 umów dzierżawy (tj. ponad 81%) – nie stwierdzono żadnych uchybień i nieprawidłowości w wywiązywaniu się dzierżawców z postanowień zawartej umowy. W pozostałych 1033 umowach stwierdzono ogółem 1 107 uchybień, z czego 769 uchybień dotyczyło

335 umów dzierżawy nieruchomości zabudowanych, a 338 uchybień – 698 umów dzierżawy gruntów niezabudowanych. Wśród tych uchybień ponad 29% dotyczyło zagospodarowania gruntów, 60% - gospodarki budynkami, zaś 11% - niewywiązywania się z innych obowiązków, w tym związanych z regulowaniem zobowiązań finansowych.

W celu wyeliminowania stwierdzonych uchybień wysyłane były do dzierżawców stosowne zalecenia pokontrolne, z podaniem terminów ich usunięcia. W stosunku do 47 umów dzierżawy podjęte zostały czynności zmierzające do ich wypowiedzenia.

2. Sprzedaż

W wyniku kontroli 316 umów sprzedaży nieruchomości, których cena została rozłożona na raty lub w umowach sprzedaży zapisano inne zobowiązania nabywcy oraz 43 umów sprzedaży nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków stwierdzono, że w 22 przypadkach nabywcy nie wywiązywali się z przyjętych zobowiązań. W związku z tym wydano stosowne zalecenia pokontrolne.

3. Nieodpłatne przekazanie nieruchomości

Przeprowadzono kontrole 652 umów nieodpłatnego przekazania nieruchomości na własność. W 111 przypadkach wykazały one nieprawidłowości w sposobie użytkowania nieruchomości przekazanych nieodpłatnie jednostkom samorządu terytorialnego i w związku z tym, Agencja w odniesieniu do 30 umów zażądała zwrotu aktualnej wartości pieniężnej tych nieruchomości.

4. Inne umowy (decyzje)

Podczas kontroli 206 innych umów (decyzji) stwierdzono, iż w 198 przypadkach realizacja przebiega prawidłowo, zaś w pozostałych 8 umowach stwierdzono uchybienia i podjęto stosowne czynności pokontrolne.

4. Gospodarka finansowa

Zgodnie z art. 20 ust. 1 *ugnrSP* Agencja Nieruchomości Rolnych prowadzi odrębnie własną gospodarkę finansową oraz gospodarkę finansową Zasobu.

Koszty związane z wykonywaniem zadań wynikających z *ugnrSP* pokrywane są z przychodów uzyskiwanych z rozdysponowania i gospodarowania mieniem Zasobu.

Agencja Nieruchomości Rolnych nie jest dysponentem ani beneficjentem środków budżetowych, tzn. nie udziela i nie otrzymuje dotacji budżetowych.

W 2015 roku Agencja dokonała wpłaty do budżetu państwa w wysokości 1 107 394 tys. zł, z tego:

1. kwota w wysokości **1 084 747 tys. zł** jest nadwyżką Zasobu z tytułu art. 20 ust. 5c *ugnrSP*[36], z tego:
   - wpłata za rok poprzedni 2014 – w wysokości 579 747 tys. zł – jest różnicą między wysokością zobowiązania wobec budżetu ustaloną za 2014 rok (2 080 747 tys. zł), a kwotą odprowadzoną w formie zaliczek za 2014 rok (1 501 000 tys. zł);
   - wpłata zaliczek za rok bieżący 2015 - w wysokości 505 000 tys. zł;
2. nadwyżka Agencji – zgodnie z art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885, z późn. zm.) Agencja jest obowiązana corocznie wpłacać do budżetu państwa nadwyżkę środków finansowych ustaloną na koniec roku, pozostającą po uregulowaniu zobowiązań podatkowych. W czerwcu 2015 roku Agencja wpłaciła do budżetu państwa nadwyżkę w wysokości **22 647 tys. zł**, stanowiącą zobowiązanie za 2014 rok.

Łącznie od 2005 roku do końca 2015 roku Agencja zasiliła budżet państwa kwotą **14 008 463 tys. zł.**

[36] Zgodnie z art. 20 ust. 5c *ugnrSP*, nadwyżkę, o której mowa w art. 22 ust.1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, Agencja przekazuje w danym roku obrotowym w formie zaliczek kwartalnych, w wysokości ustalonej w rocznym planie finansowym Zasobu, w terminie 30 dni po zakończeniu kwartału. Wpłata zaliczki za IV kwartał następuje w terminie do dnia 10 grudnia danego roku obrotowego. Rozliczenie roczne zobowiązania następuje w terminie do dnia 30 czerwca roku następującego po roku, w którym nadwyżka powstała.

Odrębność gospodarki finansowej Agencji i gospodarki finansowej Zasobu wyraża się m. in. w planowaniu oraz sprawozdawczości. Agencja sporządza w układzie memoriałowym oraz w układzie kasowym roczny plan finansowy Agencji oraz roczny plan finansowy Zasobu. W niniejszym Raporcie omówione zostały główne pozycje wpływów i wydatków związanych z gospodarowaniem mieniem Zasobu oraz dochodów i wydatków Agencji.

4.1. Wpływy i wydatki związane z gospodarowaniem mieniem Zasobu

Wpływy z gospodarowania mieniem Zasobu (tab. A.21) wyniosły **2 954 539 tys. zł.** Główną pozycję stanowiły wpływy ze sprzedaży mienia Zasobu, które wyniosły 2 509 691 tys. zł (tj. 85% wpływów z gospodarowania mieniem Zasobu) i wpływy z odpłatnego korzystania z mienia Zasobu, które wyniosły 398 677 tys. zł, (tj. 13% wpływów ogółem). Wpływy z odsetek od środków na rachunkach bankowych wyniosły 14 778 tys. zł. Pozostałymi wpływami były wpływy z oprocentowania pożyczek oraz wpływy z innych źródeł (np. odsetki za zwłokę w zakresie wpływów z rozdysponowania mienia Zasobu, wadia przepadające na rzecz Agencji)
Wydatki związane z gospodarowaniem mieniem Zasobu (tab. A.22) wyniosły łącznie **2 400 045 tys. zł**, z czego:

- **1 829 459 tys. zł** – przekazy zewnętrzne w 2015 roku, które stanowiły 76% wydatków ogółem, na które złożyły się:
  - **1 084 747 tys. zł - zrealizowany w 2015 roku przekaz do budżetu państwa** (z tego 579 747 tys. zł jest różnicą między wysokością zobowiązania wobec budżetu ustaloną za 2014 rok, a kwotą odprowadzonych zaliczek za ten rok; 505 000 tys. zł są to zaliczkowe wpłaty do budżetu tytułem rozliczenia za 2015 rok),
  - **744 712 tys. zł** - środki, które Agencja przekazała do Funduszu Rekompensacyjnego (w styczniu 2016 roku przekazana została kolejna płatność za IV kwartał 2015 roku w wysokości 60 700 tys. zł). Łącznie od 2006 roku do końca 2015 roku Agencja zasiliła Fundusz Rekompensacyjny kwotą **4 163 249 tys. zł;**

- **265 800 tys. zł** – wydatki na koszty funkcjonowania Agencji (11% wydatków ogółem);
- **304 786 tys. zł** - wydatki związane z działalnością Agencji w zakresie gospodarowania mieniem Zasobu (13% ogółu wydatków). Były to m.in. wydatki na inwestycje i remonty mienia Zasobu, bezzwrotną pomoc finansową dla gmin i spółdzielni mieszkaniowych na budowę, remonty oraz przebudowę budynków i lokali, obiektów infrastruktury technicznej oraz innego majątku przekazanego przez Agencję bez uprzedniego doprowadzenia do należytego stanu technicznego, wydatki związane z rozdysponowaniem mienia.

4.2. Dochody i wydatki Agencji

Dochody Agencji w 2015 roku wyniosły łącznie **267 807 tys. zł**. Głównymi dochodami Agencji były przekazywane z Zasobu środki na koszty funkcjonowania Agencji, które 2015 roku wyniosły 265 800 tys. zł (99% wszystkich dochodów Agencji).
Wydatki Agencji wyniosły łącznie **266 959 tys. zł**, z tego wydatki na funkcjonowanie (dotyczące m.in. materiałów i energii, remontów i innych usług obcych, wynagrodzeń, składek na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy oraz podatków i opłat) w kwocie 235 784 tys. zł, (co stanowiło 88% wydatków Agencji), wydatki majątkowe w kwocie 8 528 tys. zł (3% wydatków ogółem) oraz wpłata do budżetu państwa – przekazana w czerwcu 2015 roku nadwyżka środków finansowych ustalona na koniec 2014 roku w wysokości 22 647 tys. zł (9% wydatków Agencji).

4.3. Windykacja należności Agencji z tytułu umów dzierżawy i sprzedaży mienia Zasobu WRSP

Należności z tytułu umów dzierżawy i sprzedaży, których termin płatności zapadał w roku 2015 wynosiły 4 051 924 tys. zł. Na podstawie art. 700 k.c. obniżono płatności z tytułu czynszu dzierżawnego o kwotę 2 429 tys. zł, co stanowiło 0,06% należności ogółem. Dzierżawcy i nabywcy mienia Zasobu zobowiązani byli do spłaty należności w kwocie 4 049 495 tys. zł, z czego 2 807 146 tys. zł (70,00%

należności ogółem) stanowiły należności bieżące, a pozostałą kwotę tj. 1 242 349 tys. zł (30,00% należności ogółem) – należności zaległe, których termin płatności przypadał w poprzednich okresach i które nie zostały uregulowane. **Łącznie w 2015 roku uregulowano należności Agencji w kwocie 2 800 229 tys. zł,** co stanowiło 69,15% należności wymagalnych ogółem. Spłacono 36,58% należności wymagalnych z tytułu dzierżawy, 88,46% należności z tytułu sprzedaży nieruchomości oraz 1,22% należności z tytułu sprzedaży ruchomych środków trwałych i majątku obrotowego.
W stosunku do części należności wymagalnych w 2015 roku podjęto następujące działania :

- odroczono płatność należności w kwocie 32 277 tys. zł (0,80%),
- rozłożono na raty należności w kwocie 15 636 tys. zł (0,39%),
- umorzono należności w kwocie 3 127 tys. zł (0,08%).

Ponadto umorzenia należności od jednostek samorządu terytorialnego dokonane na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 listopada 2009 roku w sprawie szczegółowych przesłanek odroczenia, rozłożenia na raty lub umorzenia należności Agencji Nieruchomości Rolnych oraz trybu postępowania w tych sprawach wyniosły w 2015 roku – 1 280 tys. zł.

Należności bieżące z tytułu umów dzierżawy i sprzedaży, których termin płatności zapadał w 2015 roku wynosiły 2 809 540 tys. zł. Na podstawie art. 700 k.c. obniżono czynsz dzierżawny o kwotę 2 394 tys. zł, co stanowiło 0,09% należności ogółem. Dzierżawcy i nabywcy nieruchomości zobowiązani byli do uregulowania należności w kwocie 2 807 146 tys. zł, z czego w terminie **spłacono kwotę 2 715 001 tys. zł (96,72%).** Odroczona została płatność należności w kwocie 31 275 tys. zł (1,11%), rozłożono do spłaty w ratach należności na kwotę 6 371 tys. zł (0,23%) oraz umorzono 301 tys. zł (0,01%). Ogółem kontrahenci Agencji nie uregulowali w terminie 54 198 tys. zł, co stanowiło 1,93% wymagalnych bieżących należności ogółem.

Struktura bieżących należności Agencji

	wymagalne w roku 2015 w tys. zł	udział %	uregulowane w roku 2015 w tys. zł	udział %
- z tytułu dzierżawy	301.014	10,72	275.749	10,16
- z tytułu sprzedaży nieruchomości	2.502.153	89,14	2.435.995	89,72
- z tytułu sprzedaży ruchomych środków trwałych i majątku obrotowego	3.979	0,14	3.257	0,12
Ogółem	**2.807.146**	100,00	**2.715.001**	100,00

Wskaźniki spłacalności bieżących należności Agencji w %

	spłaty należności	odroczenia	rozłożenia na raty	umorzenia
- z tytułu dzierżawy	91,61	1,20	0,05	0,07
- z tytułu sprzedaży nieruchomości	97,36	1,11	0,25	0,00
- z tytułu sprzedaży ruchomych środków trwałych i majątku obrotowego	81,86	0,07	0,00	1,49
Ogółem	**96,72**	**1,11**	**0,23**	**0,01**

Wskaźniki spłacalności bieżących należności wg oddziałów terenowych

L.p.	OT ANR	z tytułu dzierżawy w %	z tytułu sprzedaży nieruchomości w %	z tytułu sprzedaży ruchomych środków trwałych i majątku obrotowego w %	wskaźnik spłacalności należności bieżących dla OT w %	Stan nieuregulowanych należności na koniec okresu w tys. zł
1	Warszawa	92,07	98,49	99,82	97,90	1.023
2	Bydgoszcz	91,67	97,12	99,40	96,42	4.338
3	Gdańsk	97,56	97,78	100,00	97,76	3.683
4	Gorzów Wlkp.	94,27	98,45	100,00	98,07	1.534
5	Lublin	94,63	86,55	100,00	87,15	2.376
6	Olsztyn	89,15	94,63	100,00	94,20	7.977
7	Opole	95,00	97,75	99,99	97,42	4.171
8	Poznań	88,56	98,12	46,88	96,88	12.701
9	Rzeszów	93,14	99,47	100,00	98,95	739
10	Szczecin	92,68	98,04	100,00	97,20	7.530
11	Wrocław	89,25	97,93	99,43	97,08	8.128
Agencja		**91,61**	**97,36**	**81,86**	**96,72**	**54.199**

Zaległe należności – z umów czynnych, rozwiązanych oraz wypowiedzianych – których termin płatności przypadał w okresach poprzednich wynosiły 1 242 384 tys. zł, z czego na podstawie art. 700 k.c. obniżono należności z tytułu czynszu dzierżawnego w kwocie 35 tys. zł (0,003%). Dzierżawcy i nabywcy nieruchomości zobowiązani byli do uregulowania kwoty 1 242 349 tys. zł należności zaległych. W okresie sprawozdawczym spłacono – 85 228 tys. zł (6,86%), odroczono spłatę – 1 002 tys. zł

(0,08%), rozłożono na raty – 9 265 tys. zł (0,75%). W stosunku do 2 826 tys. zł należności nieściągalnych (0,23% zaległości) podjęto decyzję o umorzeniu. Ogółem dłużnicy Agencji nie uregulowali zaległych należności w kwocie 1 144 028 tys. zł, co stanowiło 92,08% zaległości z okresów poprzednich.

Struktura zaległych należności Agencji wg rodzaju umów

	wymagalne w roku 2015 w tys. zł	udział %	uregulowane w roku 2015 w tys. zł	udział %
z tytułu dzierżawy	527.617	42,47	27.388	32,13
z tytułu sprzedaży nieruchomości	315.059	25,36	56.192	65,93
z tytułu sprzedaży ruchomych środków trwałych i majątku obrotowego	399.673	32,17	1.648	1,93
Ogółem	1.242.349	100,00	85.228	100,00

Wskaźniki windykacji zaległych należności Agencji w %

	spłaty należności	odroczenia	rozłożenia na raty	umorzenia
z tytułu dzierżawy	5,19	0,02	0,17	0,40
z tytułu sprzedaży nieruchomości	17,84	0,28	2,65	0,09
z tytułu sprzedaży ruchomych śr. trw. i m. obrotowego	0,41	0,00	0,00	0,11
Ogółem	6,86	0,08	0,75	0,23

Z kwoty 1 242 349 tys. zł wymagalnych zaległości ogółem:

- 89 556 tys. zł (7,21%) stanowiły zaległe należności w czynnych umowach,
- 1 152 793 tys. zł (92,79%) stanowiły zaległe należności w rozwiązanych umowach dzierżawy i umowach sprzedaży, w których wypowiedziano warunki rozłożenia ceny sprzedaży na raty. Wskaźniki windykacji w poszczególnych grupach kształtowały się następująco: 62,09% w umowach czynnych i 2,57% w umowach rozwiązanych i wypowiedzianych.

Wskaźniki windykacji zaległych należności wg oddziałów terenowych

L.p.	OT ANR	z tytułu dzierżawy w %	z tytułu sprzedaży nieruchomości w %	z tytułu sprzedaży ruchomych środków trwałych i majątku obrotowego w %	Wskaźnik spłacalności należności zaległych dla OT w %	Stan nieuregulowanych należności zaległych na koniec okresu w tys. zł
1	Warszawa	9,58	5,23	0,69	5,46	53.227
2	Bydgoszcz	11,77	35,16	0,09	13,20	34.579
3	Gdańsk	1,51	9,27	0,05	2,77	189.329
4	Gorzów Wlkp.	2,16	7,43	0,11	2,99	118.773
5	Lublin	4,86	43,86	0,08	27,79	13.407
6	Olsztyn	18,79	39,18	0,31	29,70	53.424
7	Opole	2,43	24,63	0,01	5,69	96.123
8	Poznań	7,96	11,33	0,22	5,79	155.666
9	Rzeszów	7,84	13,05	1,03	7,29	14.959
10	Szczecin	3,71	11,93	0,24	3,84	263.392
11	Wrocław	5,32	13,98	1,86	6,18	151.150
Agencja		**5,19**	**17,84**	**0,41**	**6,86**	**1.144.028**

Wymagalne w 2015 roku należności z tytułu bezumownego użytkowania, powstałe w związku z użytkowaniem nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa bez tytułu prawnego przez osoby trzecie, wynosiły 219 334 tys. zł. W 2015 roku nastąpił dalszy wzrost tej grupy należności w stosunku do roku poprzedniego, co związane jest z ustawową zmianą zasad naliczania wynagrodzenia za bezumowne użytkowanie (5-krotność wywoławczej wysokości czynszu, który byłby należny od danej nieruchomości). Z wymagalnej kwoty należności z tytułu bezumownego użytkowania 44 170 tys. zł (20,14%) stanowiły należności zapadłe w okresie sprawozdawczym, a 175 164 tys. zł (79,86%) należności z okresów poprzednich. Bezumowni użytkownicy uregulowali łącznie 23 232 tys. zł, tj. 10,59% należności wymagalnych. Odroczono termin płatności należności w kwocie 297 tys. zł (0,14%), rozłożono na raty – 3 468 tys. zł (1,58%) należności. W stosunku do należności nieściągalnych w kwocie 797 tys. zł (0,36%) podjęto decyzję o umorzeniu. Ogółem dłużnicy Agencji nie uregulowali należności z tytułu bezumownego użytkowania w kwocie 191 540 tys. zł, co stanowiło 87,33% należności wymagalnych.

Główną przyczyną uchylania się byłych dzierżawców od wydania nieruchomości po wygaśnięciu bądź rozwiązaniu umów dzierżawy jest zachowanie przez nich prawa do pobierania dopłat obszarowych, które zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 5 lutego 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz.U.

z 2015 poz. 308) przysługiwało posiadaczowi gruntów rolnych, a nie ich prawnemu właścicielowi. Ponadto trudności w przymusowym dochodzeniu tej grupy należności wiążą się z koniecznością wszczęcia często długotrwałej procedury sądowej odrębnie o wydanie nieruchomości i o zapłatę należności z tytułu bezumownego użytkowania, a następnie skierowaniem sprawy do komornika. Mając powyższe na uwadze Agencja w lipcu 2014 roku przyjęła szczególne zasady postępowania przy windykacji opłat z tytułu bezumownego użytkowania nieruchomości. Przyjęte w tym zakresie rozwiązania przyczyniły się do poprawy sytuacji w zakresie kształtowania się wskaźników windykacji.

4.4. Bezzwrotna pomoc finansowa dla środowisk popegeerowskich

Agencja realizuje zadania, o których mowa w art. 6 *ugnrSP*, między innymi w formie bezzwrotnej pomocy finansowej - zgodnie z postanowieniami § 7 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej Agencji Nieruchomości Rolnych oraz gospodarki finansowej Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa (Dz. U. z 2009 r. Nr 52, poz. 427, z późn. zm.). Bezzwrotna pomoc finansowa, udzielana przez Agencję Nieruchomości Rolnych, może dotyczyć:

1) budowy, remontu oraz przebudowy budynków i lokali, obiektów infrastruktury technicznej oraz innego majątku, przekazanych na podstawie art. 43 ust. 2 i art. 44 *ugnrSP* bez uprzedniego doprowadzenia ich do należytego stanu technicznego (§ 7 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia),
2) działalności wydawniczej, prowadzenia badań naukowych, szkoleń, konferencji, seminariów i konkursów w zakresie zadań, o których mowa w art. 6 *ugnrSP* (§ 7 ust. 3 pkt 2),
3) budowy, remontu oraz przebudowy urządzeń, obiektów i sieci: energetycznych, wodno-kanalizacyjnych, ciepłowniczych oraz telekomunikacyjnych, przekazanych na podstawie art. 24 ust. 6 *ugnrSP* bez uprzedniego doprowadzenia ich do należytego stanu technicznego (§ 7 ust. 3 pkt 3).

Beneficjentami bezzwrotnej pomocy finansowej mogą być:

- gminy, spółdzielnie mieszkaniowe oraz jednostki państwowe i komunalne, przejmujące urządzenia, obiekty i sieci w trybie art. 24 ust. 6 *ugnrSP*, prowadzące działalność w tym zakresie – w przypadku tych jednostek pomoc może zostać udzielona na cele określone w § 7 ust. 3 pkt 1 i 3 rozporządzenia, tj. doprowadzenie mienia nieodpłatnie przekazanego tym jednostkom do stanu technicznego umożliwiającego jego sprawną eksploatację,
- jednostki samorządu terytorialnego, nie posiadające osobowości prawnej państwowe i samorządowe jednostki organizacyjne, fundacje, stowarzyszenia, zrzeszenia, związki zawodowe, związki pracowników, organizacje społeczno-zawodowe rolników, kościoły i związki wyznaniowe, a także szkoły wyższe itp. - tym jednostkom pomoc może zostać udzielona na dofinansowanie działalności wydawniczej, prowadzenia badań naukowych, szkoleń, konferencji, seminariów i konkursów w zakresie zadań, o których mowa w art. 6 *ugnrSP* (§ 7 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia).

W 2015 r. Agencja udzieliła bezzwrotnej pomocy finansowej w kwocie[37] 39 521,7 tys. zł, z czego:

- **38 348,6 tys. zł wypłacone zostało gminom i spółdzielniom mieszkaniowym** na doprowadzenie mienia nieodpłatnie przekazanego tym jednostkom do stanu technicznego umożliwiającego jego sprawną eksploatację (z tego gminy otrzymały 33 597,7 tys. zł oraz spółdzielnie mieszkaniowe 4 750,9 tys. zł),
- **1 173,1 tys. zł przekazane zostało na realizację zadań określonych w § 7 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia**, tj. na działalność wydawniczą, prowadzenie badań naukowych, organizację szkoleń, konferencji, seminariów i konkursów w zakresie zadań, o których mowa w art. 6 *ugnrSP*.

[37] Wydatki na bezzwrotną pomoc finansową w 2015 r. wyniosły 39 486,2 tys. zł (były niższe o 35,5 tys. zł). Różnica, w wysokości 35,5 tys. zł, dotyczy kwoty bezzwrotnej pomocy finansowej zwróconej Agencji przez Gminę Toszek, w związku z odliczeniem przez Gminę podatku VAT od zrealizowanej inwestycji – po uzyskaniu zwrotu całości podatku VAT z urzędu skarbowego, Gmina zwróciła Agencji część uzyskanej pomocy. Kwota zwrotu ujęta została w ewidencji księgowej ANR ze znakiem ujemnym, pomniejszając o 35,5 tys. zł kwotę wypłaconej w 2015 r. bezzwrotnej pomocy finansowej.

W ramach pomocy udzielonej gminom i spółdzielniom mieszkaniowym (38 348,6 tys. zł) na doprowadzenie przekazanego im mienia do należytego stanu technicznego, około 44% bezzwrotnej pomocy finansowej dotyczyło inwestycji w zakresie budowy i remontu dróg i chodników. Z tego tytułu Agencja przekazała łącznie 16 750,9 tys. zł. Około 32% związane było z finansowaniem infrastruktury gospodarki wodno-ściekowej (sieci wodociągowe i kanalizacyjne, oczyszczalnie ścieków, stacje uzdatniania wody, hydrofornie). Na ten cel przekazano 12 459,7 tys. zł. Pozostała bezzwrotna pomoc finansowa (24%; 9 138,0 tys. zł) dotyczyła m.in. remontów budynków i lokali, sieci ciepłowniczych, kotłowni.

5. Działania Agencji na rzecz aktywizacji zawodowej bezrobotnych – kontynuacja umów zawartych przed dniem 5 maja 2004 roku

Zgodnie z postanowieniami ustawy z dnia 4 marca 2004 r. o zmianie ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. Nr 69, poz. 624), która uchyliła punkty 8 i 9 art. 6 ust. 1 *ugnrSP*, Agencja Nieruchomości Rolnych z dniem 5 maja 2004 r. utraciła podstawę prawną w zakresie działań na rzecz tworzenia miejsc pracy w związku z restrukturyzacją państwowej gospodarki rolnej oraz udzielania pomocy byłym pracownikom ppgr i członkom ich rodzin, m.in. poprzez programy stypendialne. Od 2005 roku Agencja kontynuuje współpracę z Fundacją Edukacyjną Przedsiębiorczości z Łodzi (FEP), wspierając od strony organizacyjnej realizację kolejnych edycji Programu Stypendiów Pomostowych, kierowanego do studentów pierwszego roku studiów wyższych, którzy są dziećmi byłych pracowników ppgr (segment IA). Program realizowany jest od 2002 roku przez FEP głównie ze środków Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności i Narodowego Banku Polskiego oraz do końca 2004 roku Agencji Nieruchomości Rolnych.

W 2015 roku Agencja uczestniczyła również w ww. Programie na mocy Porozumienia zawartego w dniu 11 marca 2015 r. pomiędzy FEP a ANR. Na mocy tego Porozumienia pracownicy oddziałów terenowych ANR weryfikowali wnioski kandydatów do stypendium pomostowego w segmencie IA, pod względem pochodzenia

z rodziny byłych pracowników ppgr, a następnie przekazywali je wraz z załącznikami do Fundacji. Na rok akademicki 2015/2016 przyznanych zostało 209 stypendiów dla studentów I roku studiów wyższych, wywodzących się ze środowisk popegeerowskich.

6. Zagadnienia organizacyjne

6.1 Zatrudnienie

Plan finansowy Agencji na 2015 rok zakładał przeciętne zatrudnienie (w przeliczeniu na pełne etaty) w Biurze Prezesa i oddziałach terenowych ANR w wysokości 1 900 etatów. Rzeczywiste zatrudnienie było niższe o 90 etatów i wyniosło 1 810 etatów.

Oddział Terenowy ANR	2014 r.	2015 r.
OT w Bydgoszczy	85	84
OT w Gdańsku	144	136
OT w Gorzowie Wlkp.	113	112
OT w Lublinie	87	89
OT w Olsztynie	254	250
OT w Opolu	125	125
OT w Poznaniu	173	168
OT w Rzeszowie	122	121
OT w Szczecinie	207	199
OT w Warszawie	130	128
OT we Wrocławiu	211	208
Razem OT	**1 651**	**1 620**
Biuro Prezesa	189	190
Razem ANR	**1 840**	**1 810**

6.2 Zarządzenia wydane w 2015 roku przez Prezesa ANR:

- Zarządzenie nr 01/15 Prezesa ANR z dnia 09.01.2015 r. w sprawie sposobu powoływania, składu, trybu pracy oraz zakresów obowiązków członków komisji przetargowych przy udzielaniu zamówień publicznych w Agencji Nieruchomości Rolnych;
- Zarządzenie nr 02/15 Prezesa ANR z dnia 14.01.2015 r. w sprawie określenia zasad ustalania wysokości wynagrodzeń Członków Zarządów Spółek hodowli roślin uprawnych oraz hodowli zwierząt gospodarskich o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej;
- Zarządzenie nr 03/15 Prezesa ANR z dnia 14.01.2015 r. w sprawie powołania Komisji ds. realizacji w ANR zadań wynikających z „Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji na lata 2014-2019";
- Zarządzenie nr 04/15 Prezesa ANR z dnia 15.01.2015 r. w sprawie wprowadzenia jednolitych wzorów decyzji i postanowień wydawanych z upoważnienia Prezesa ANR;
- Zarządzenie nr 05/15 Prezesa ANR z dnia 22.01.2015 r. zmieniające Zarządzenie nr 02/14 Prezesa ANR z dnia 22.01.2014 r. w sprawie nadzoru nad realizacją planów finansowych Agencji Nieruchomości Rolnych i Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa;
- Zarządzenie nr 06/15 Prezesa ANR z dnia 27.01.2015 r. w sprawie harmonogramu opracowywania planów finansowych Agencji Nieruchomości Rolnych i Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa na 2016 rok;
- Zarządzenie nr 07/15 Prezesa ANR z dnia 05.02.2015 r. zmieniające Zarządzenie nr 45/08 Prezesa ANR z dnia 31.12.2008 r. w sprawie regulaminu kontroli finansowej w Agencji Nieruchomości Rolnych zmienione Zarządzeniami nr 16/09 i 34/10;
- Zarządzenie nr 08/15 Prezesa ANR z dnia 09.02.2015 r. w sprawie zmiany Zarządzenia nr 09/13 Prezesa ANR z dnia 18.01.2013 r. w sprawie zasad dzierżawy nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa zmienionego Zarządzeniem nr 20/13 i Zarządzeniem nr 10/14

- Zarządzenie nr 09/15 Prezesa ANR z dnia 19.03.2015 r. w sprawie wprowadzenia procedury przekazywania raportów dotyczących deklaracji do płatności nierozdysponowanych gruntów rolnych pozostających w Zasobie Własności Rolnej Skarbu Państwa;
- Zarządzenie nr 10/15 Prezesa ANR z dnia 14.04.2015 r. w sprawie organizacji i funkcjonowania Stanowiska Kierowania Agencji Nieruchomości Rolnych;
- Zarządzenie nr 11/15 Prezesa ANR z dnia 14.04.2015 r. w sprawie organizacji wykonywania zadań w ramach powszechnego obowiązku obrony w ANR;
- Zarządzenie nr 12/15 Prezesa ANR z dnia 24.06.2015 r. w sprawie realizacji w Agencji Nieruchomości Rolnych przepisów ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne;
- Zarządzenie nr 13/15 Prezesa ANR z dnia 28.07.2015 r. w sprawie bezpieczeństwa informacji w Agencji Nieruchomości Rolnych;
- Zarządzenie nr 14/15 Prezesa ANR z dnia 24.08.2015 r. w sprawie zasad udzielenia przez Biuro Prezesa Agencji Nieruchomości Rolnych zamówień, których wartość netto wyrażona w złotych nie przekracza równowartości kwoty określonej w art. 4 pkt 8 ustawy Prawo zamówień publicznych;
- Zarządzenie nr 15/15 Prezesa ANR z dnia 23.09.2015 r. zmieniające Zarządzenie nr 14/15 Prezesa ANR z dnia 24.08.2015 r. w sprawie zasad udzielania przez Biuro Prezesa Agencji Nieruchomości Rolnych zamówień, których wartość netto wyrażona w złotych nie przekracza równowartości kwoty określonej w art. 4 pkt 8 ustawy Prawo zamówień publicznych;
- Zarządzenie nr 16/15 Prezesa ANR z dnia 25.09.2015 r. zmieniające Zarządzenie nr 02/14 Prezesa ANR z dnia 22.01.2014 r. w sprawie nadzoru nad realizacją planów finansowych Agencji Nieruchomości Rolnych i Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, zmienione Zarządzeniem nr 05/15;
- Zarządzenie nr 17/15 Prezesa ANR z dnia 29.09.2015 r. w sprawie zasad obiegu i kontroli sprawozdań budżetowych, sprawozdań w zakresie operacji finansowych, sprawozdań finansowych oraz sprawozdań o zatrudnieniu i wynagrodzeniach w Agencji Nieruchomości Rolnych;

- Zarządzenie nr 18/15 Prezesa ANR z dnia 07.10.2015 r. w sprawie przygotowywania Zarządzeń w Biurze Prezesa ANR;
- Zarządzenie nr 19/15 Prezesa ANR z dnia 05.11.2015 r. w sprawie przeprowadzenia inwentaryzacji rocznej w Biurze Prezesa Agencji Nieruchomości Rolnych;
- Zarządzenie nr 20/15 Prezesa ANR z dnia 05.11.2015 r. w sprawie powołania Zakładowej Komisji Inwentaryzacyjnej w Biurze Prezesa Agencji Nieruchomości Rolnych;
- Zarządzenie nr 21/15 Prezesa ANR z dnia 26.11.2015 r. w sprawie powołania Zakładowej Komisji Inwentaryzacyjnej w Biurze Prezesa ANR;
- Zarządzenie nr 22/15 Prezesa ANR z dnia 17.12.2015 r. w sprawie wprowadzenia Instrukcji przetwarzania informacji niejawnych oznaczonych klauzulą "zastrzeżone" w Agencji Nieruchomości Rolnych;
- Zarządzenie nr 23/15 Prezesa ANR z dnia 30.12.2015 r. zmieniające Zarządzenie nr 15/13 Prezesa ANR z dnia 15.03.2013 r. w sprawie zasad (polityki) rachunkowości Agencji Nieruchomości Rolnych zmienione Zarządzeniem nr 32/13 i Zarządzeniem nr 22/14;
- Zarządzenie nr 24/15 Prezesa ANR z dnia 30.12.2015 r. zmieniające Zarządzenie nr 16/13 Prezesa ANR z dnia 15.03.2013 r. w sprawie zasad (polityki) rachunkowości w zakresie gospodarowania mieniem Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa zmienione Zarządzeniem nr 33/13 i Zarządzeniem nr 23/14.

6.3 Prace z dokumentacją archiwalną

Agencja, jako następca prawny zlikwidowanych ppgr, została zobowiązana przepisami prawa do przejęcia i obsługi ich dokumentacji, w tym akt osobowych i płacowych byłych pracowników. W 2015 roku w Agencji były kontynuowane prace związane z dokumentacją przejętą po byłych ppgr – były to głównie prace związane z ich obsługą, tj. wydawaniem na ich podstawie różnego rodzaju zaświadczeń, w tym m.in. do ustalenia kapitału początkowego, do uzyskania emerytury lub renty, przeliczenia zarobków w celach weryfikacji wysokości emerytur lub rent, świadectw pracy

oraz świadectw wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Jednostki organizacyjne Agencji prowadziły w 2015 roku także działania związane z dokumentacją własną, tj. związane z jej porządkowaniem i przekazywaniem do archiwów oraz jej przechowywaniem, zabezpieczaniem i udostępnianiem.

W archiwach zakładowych zgromadzono około 50 000 mb akt, w tym ponad 2 mln akt osobowych byłych pracowników ppgr. Jednostki te, oprócz archiwizacji dokumentacji i jej udostępniania, wydawały różnego typu zaświadczenia. W odpowiedzi na złożone wnioski (w 2015 roku wpłynęło ich ponad 24 tys.) jednostki organizacyjne Agencji po dokonaniu kwerend w posiadanej dokumentacji, wystawiły około 24 tys. zaświadczeń, w tym m.in. prawie 7 tys. zaświadczeń Rp-7 do uzyskania emerytury lub renty, prawie 4,5 tys. świadectw pracy, ponad 2,6 tys. świadectw pracy w szczególnych warunkach, ponad 2,8 tys. zaświadczeń Rp-7 do naliczenia kapitału początkowego.

6.4 Działania związane z informatyzacją Agencji

W celu usprawnienia ewidencji i zarządzania Zasobem zaktualizowano oraz dostosowano do zmieniających się przepisów prawa Zintegrowany System Informatyczny (ZSI) - narzędzie wspomagające wykonywanie zadań statutowych ANR.

Zapewniono ciągłość działania Zintegrowanego Systemu Centralnego ANR składającego się z poczty elektronicznej, kancelarii, elektronicznego obiegu spraw i dokumentów, portalu internetowego i intranetowego obejmującego wszystkie jednostki terenowe Agencji.

6.5 Portal internetowy ANR (www.anr.gov.pl)

W 2015 roku na portalu zamieszczane były różnego rodzaju publikacje, w tym: zawierające oferty nieruchomości przeznaczonych do sprzedaży lub dzierżawy tj. wykazy, harmonogramy przetargów i ogłoszenia o przetargach, karty nieruchomości inwestycyjnych, informacje dotyczące zamówień publicznych prowadzonych przez Agencję tj. ogłoszenia o przetargach, ogłoszenia o wyborze oferty lub unieważnieniu

postępowania i ogłoszenia o udzieleniu zamówienia, artykuły dotyczące aktualności i komentarzy umieszczanych przez Rzecznika Prasowego ANR, informacje ogólne o Agencji oraz informacje o procedurach i zasadach prawnych stosowanych przy gospodarowaniu mieniem Zasobu.

6.6 Polityka informacyjna ANR

Za kreowanie obiektywnego wizerunku Agencji Nieruchomości Rolnych i popularyzowanie jej działalności w środkach masowego przekazu odpowiedzialne jest wieloosobowe samodzielne stanowisko pracy Rzecznik Prasowy. W 2015 roku ANR była obecna we wszystkich mediach, dotarła z informacjami do praktycznie wszystkich grup odbiorców na terenie całego kraju. Podjęte działania wzmocniły kontynuowany przez ANR proces rozdysponowywania nieruchomości z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa.

Rzecznik Prasowy we współpracy z zespołami merytorycznymi Biura Prezesa oraz oddziałami terenowymi Agencji szczegółowo wyjaśniali wszelkie kwestie dotyczące: sprzedaży ziemi rolnikom indywidualnym na powiększenie istniejących i utworzenie nowych gospodarstw rodzinnych, zasad dzierżawy i możliwości przedłużania okresu trwania tej formy zagospodarowania nieruchomości Zasobu, znaczenia spółek nadzorowanych przez ANR dla polskiego rolnictwa. Agencja, dzięki przyjętej praktyce rzeczowego odpowiadania dziennikarzom w jak najkrótszym możliwym czasie, utrzymuje dobre relacje z przedstawicielami mediów.

Wśród najważniejszych działań ANR związanych z polityką informacyjną warto wymienić:

- przygotowanie odpowiedzi na zapytania dziennikarzy,
- przygotowanie materiałów informacyjnych dla TVP i Polskiego Radia, w oparciu o które powstały wyemitowane audycje radiowe i telewizyjne,
- wysyłanie informacji prasowych do redakcji, przygotowanych w oparciu o materiały opracowane przez zespoły merytoryczne w Biurze Prezesa lub, w szczególnych przypadkach, przez oddziały terenowe i/lub filie ANR,
- publikację informacji na stronie internetowej ANR w sekcji Aktualności,

- tłumaczenie informacji o ANR i ich publikację w angielskiej części portalu ANR,
- rozbudowanie bazy kontaktów z dziennikarzami, podzielonej na sekcje: dziennikarze branżowi z gazet codziennych, tygodników, magazynów, poruszający tematy rolne i okołorolnicze oraz ekonomiczne i związane z rynkiem nieruchomości; dziennikarze branżowi, korespondenci.

Dzięki współpracy z firmą zajmującą się bieżącym elektronicznym monitoringiem mediów przedstawiciele wszystkich zespołów Biura Prezesa, a także oddziałów terenowych i filii ANR mają codzienny dostęp do publikacji prasowych i radiowo-telewizyjnych dotyczących Agencji i jej działalności oraz do wielu szczegółowych raportów i analiz.

Wynika z nich, że w 2015 roku:

- w mediach ogólnopolskich pojawiło się 2 817 publikacji dotyczących działalności ANR i rynku nieruchomości rolnych Skarbu Państwa, z czego ok. 91% miało charakter pozytywny lub neutralny,
- wyemitowano 649 ogólnopolskich i regionalnych audycji radiowych nadawanych w godzinach najlepszej słuchalności dla rolników i 517 ogólnopolskich i regionalnych programów telewizyjnych, wśród nich wiele mających wieloletnią tradycję oraz cieszących się uznaniem rolników, poświęconych działalności ANR,
- ekwiwalent reklamowy materiałów, które ukazały się w prasie, radiu i telewizji wyniósł ponad 40 mln zł.

Opublikowane lub wyemitowane materiały zostały przygotowane przez komórkę Rzecznik Prasowy lub powstały z inicjatywy, z pomocą bądź z udziałem Rzecznika Prasowego.

W 2015 roku zrealizowano umowy wydawnicze z 12 branżowymi tytułami prasowymi, z 2 rozgłośniami radiowymi (Polskie Radio Program 1 oraz Katolickie Radio Podlasie) i 1 stacją telewizyjną (TVP1).

Ponadto ANR współuczestniczyła w realizacji dwóch kampanii informacyjnych poświęconych roli Agencji w sukcesach spółek nadzorowanych przez ANR zajmują-

cych się hodowlą koni arabskich czystej krwi oraz sprzedaży przez ANR terenów inwestycyjnych.

Materiały informacyjne o ANR pojawiały się również w programach telewizyjnych, m.in.: TVP (*Agrobiznes, Tydzień, Agro Wieści*), TVN Biznes i Świat, Polsat News (*Biznes Informacje*); na portalach internetowych (branżowych: farmer.pl, ppr.pl, agropolska.pl, portalspozywczy.pl; ogólnych: gazeta.pl, onet.pl, wp.pl oraz interia.pl; i ekonomicznych: money.pl, stooq.pl czy pb.pl) a także w Biuletynach Informacyjnych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Dla potrzeb tych redakcji przekazano ok. 50 artykułów informacyjnych.

Komórka Rzecznik Prasowy podejmowała również inne działania związane z kreowaniem obiektywnego wizerunku ANR. Wśród nich należy wymienić:

- obsługę prasową wszelkich wydarzeń branżowych, na których pojawia się Agencja, a w szczególności kierownictwo ANR. W 2015 roku przedstawiciele komórki byli obecni na ok. 30 różnego rodzaju wydarzeniach (targi, konferencje, pokazy i aukcje koni i zwierząt hodowlanych, konkursy) odbywających się na terenie całego kraju,
- 7 wyjazdów studyjnych dla dziennikarzy Redakcji Rolnej TVP – wśród poruszonych tematów znalazły się: zasady sprzedaży ziemi z ZWRSP, nieodpłatne przekazania i bezzwrotna pomoc finansowa, hodowla roślin i zwierząt gospodarskich w spółkach Skarbu Państwa, nad którymi ANR sprawuje nadzór właścicielski.

6.7 Działania promocyjne ANR

W 2015 roku prowadzone były działania mające na celu propagowanie oferty nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa. W celu dotarcia do jak największej grupy potencjalnych nabywców, Agencja Nieruchomości Rolnych aktywnie uczestniczyła w wielu krajowych targach rolniczych. W ramach działań informacyjno-promocyjnych prowadzonych wspólnie z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi i podległymi mu jednostkami, wystawiane były stoiska informacyjne podczas: Targów Rolniczych Agro Park w Lublinie, Międzynarodowych Targów

Techniki Rolniczej AGROTECH w Kielcach, Regionalnej Wystawy Zwierząt Hodowlanych i Dni z Doradztwem Rolniczym w Szepietowie, Międzynarodowych Targów Rolno-Przemysłowych AGRO-TECH w Minikowie, Krajowej Wystawy Rolniczej oraz Dożynek Jasnogórskich w Częstochowie, Międzynarodowych Dni z Doradztwem Rolniczym w Siedlcach, Dożynek Prezydenckich w Spale, Międzynarodowej Wystawy Rolniczej AGRO SHOW w Bednarach. Stoiska informacyjne cieszyły się dużym zainteresowaniem. Odwiedzający ekspozycję Agencji mogli zapoznać się z aktualną ofertą nieruchomości oraz zasięgnąć porady pracowników ANR w zakresie zasad sprzedaży i dzierżawy nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa. Ponadto ANR realizowała działania informacyjne i promocyjne mające na celu rozpowszechnienie informacji o zakresie działalności Agencji. Działania w tym zakresie prowadzone były m.in. na konferencjach, seminariach, konkursach itp. Podejmowano również działania w zakresie promocji osiągnięć spółek o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej, w których prawa z akcji lub udziałów wykonuje Agencja m.in. podczas zawodów jeździeckich i wystaw hodowlanych.

Działania informacyjne i promocyjne o zasięgu regionalnym prowadzone były również przez oddziały terenowe Agencji. Polegały m.in. na wystawianiu stoisk informacyjnych podczas regionalnych wydarzeń takich, jak dożynki, targi rolne, wystawy zwierząt hodowlanych, konferencje branżowe. Poza standardowymi publikacjami ofert nieruchomości na łamach gazet o zasięgu ogólnopolskim, ofertę Agencji prezentowano również w mediach regionalnych, a także w szczególności w odniesieniu do oferty nieruchomości inwestycyjnych - w wydawnictwach, audycjach branżowych i specjalistycznych.

6.8 Współpraca ANR z zagranicą

Agencja Nieruchomości Rolnych jest członkiem Europejskiego Stowarzyszenia Rozwoju Obszarów Wiejskich (AEIAR). W związku z tym przedstawiciele Agencji uczestniczyli w corocznym Zgromadzeniu Generalnym, połączonym z Dniami Studyjnymi, które zostały zorganizowane w maju 2015 roku na terenie województwa wielkopolskiego. W trakcie obrad ZG dokonano wyboru Zarządu na kolejne 2 lata

oraz przedstawiono prezentację na temat rynku ziemi rolniczej w poszczególnych krajach członkowskich AEIAR. Podczas Dni Studyjnych odbyły się wizyty w spółkach Skarbu Państwa, nad którymi nadzór sprawuje ANR. Przedstawiono prezentacje dotyczące działalności hodowlanej prowadzonej w spółkach. Oferowane przez spółki ANR odmiany roślin rolniczych i ogrodniczych oraz materiał hodowlany zwierząt mają istotny wpływ na postęp w polskim rolnictwie i poprawę efektywności gospodarowania. Podczas wizyt w spółkach podkreślono również kontakty spółek z innymi krajami, polegające na współpracy naukowej i badawczej. Uczestnicy dni studyjnych z wielkim uznaniem odnosili się do osiągnięć spółek dotyczących postępu biologicznego i wskazywali w swoich wystąpieniach wagę tego typu działalności dla rozwoju rolnictwa. Udział ANR w posiedzeniach ZG i Zarządu AEIAR przyczynia się do rozpowszechnienia informacji o roli ANR w rozwoju obszarów wiejskich oraz do wymiany doświadczeń, a tym samym do poszerzenia wiedzy na temat wkładu innych krajów europejskich w zrównoważony rozwój rolnictwa i kształtowanie polityki rolnej.

Od 2004 roku przedstawiciele Agencji biorą czynny udział w cyklicznych warsztatach międzynarodowych „Rozwój rynku ziemi i scalanie gruntów", organizowanych przez Organizację ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO) we współpracy z rządem holenderskim. Warsztaty koncentrują się na międzynarodowej wymianie doświadczeń w zakresie instrumentów stosowanych w zarządzaniu państwową ziemią rolną w krajach europejskich. Prezentowane są również zagadnienia związane z kierunkami rozwoju rynku ziemią rolną oraz tematyką scalania i wymiany gruntów.

W październiku 2015 roku delegacja ANR uczestniczyła w siódmych Międzynarodowych warsztatach LANDNET 2015, organizowanych przez Organizację ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO) we współpracy z Tureckim Ministerstwem Żywności, Rolnictwa i Hodowli, które odbyły się w Ankarze w Turcji. Tematem konferencji były reformy strukturalne rolnictwa w krajach Europy Środkowo – Wschodniej, funkcjonowanie banku ziemi, komasacja gruntów rolnych oraz systemy monitorowania i oceny projektów scaleniowych i środków konsolidacji gruntów w ramach programów rozwoju obszarów wiejskich. W konferencji uczestniczyło blisko 100 delegatów z 29 krajów Europy.

W związku z nadzorem właścicielskim pełnionym nad spółkami hodowlanymi, w tym stadninami koni, Agencja jest członkiem ECAHO (Europejskiej Organizacji Konia Arabskiego). Organizacja ta powstała w 1983 roku z inicjatywy przedstawicieli hodowli dziesięciu krajów europejskich. Wśród państw założycielskich była również Polska, kraj o jednej z najstarszych i najlepszych hodowli koni arabskich czystej krwi. Obecnie ECAHO zrzesza 33 kraje członkowskie, również kraje Bliskiego Wschodu oraz Afryki.

Celem organizacji jest stworzenie międzynarodowego forum dyskusyjnego, miejsca wymiany poglądów, doświadczeń, porównywania programów hodowlanych. Polska, reprezentowana przez Agencję Nieruchomości Rolnych, posiadającą pełne członkostwo od początku istnienia ECAHO, aktywnie uczestniczyła w tworzeniu i funkcjonowaniu organizacji. Główne decyzje podejmowane są podczas Walnych Zjazdów, organizowanych raz do roku w jednym z krajów członkowskich.

W lutym 2015 roku odbył się w Pradze w Czechach, XXIV Doroczny Walny Kongres Europejskiej Organizacji Konia Arabskiego (ECAHO). W Kongresie udział wzięło 46 delegatów z 33 państw członkowskich. Polskę reprezentowali przedstawiciele z ramienia ANR. W trakcie Kongresu odbyły się wybory zarządu na kolejną kadencję oraz przeprowadzono wybory uzupełniające do Komitetu Wykonawczego, w skład którego wchodzą Przedstawiciele z następujących krajów: Czechy, Polska, Francja, Egipt, Belgia, Austria, Niemcy, Włochy oraz Dania. Na drugą kadencję na Prezydenta ECAHO został wybrany Jaroslav Lacina z Czech. W dniu 8 lutego 2015 roku odbył się XXXII General Meeting (Walne Zebranie) Europejskiej Organizacji Konia Arabskiego (ECAHO). Podczas Kongresu przedstawiono porozumienie podpisane pomiędzy ECAHO a AHO (Arabian Horse Organisation). AHO to organizacja, która powstała cztery lata temu, z inicjatywy grupy z Arabii Saudyjskiej. W skład organizacji wchodzą przedstawiciele Arabii Saudyjskiej, Egiptu i Maroka. Podpisane porozumienie jest niezwykle ważne ze względu na intensywne kontakty hodowlano - handlowe. Kraje Bliskiego Wschodu są dziś najpoważniejszym odbiorcą koni z Europy, dzierżawionych lub sprzedawanych do krajów arabskich. Zerwanie współpracy w zakresie organizacji i przeprowadzania pokazów mogłoby negatywnie wpłynąć na rynek.

W 2015 roku była kontynuowana współpraca z hodowcami ze Zjednoczonych Emiratów Arabskich w zakresie dzierżaw koni, zakupu nasienia ogierów czy embriotransferu. W listopadzie 2015 roku w Paryżu odbył się Czempionat Świata Koni Arabskich Czystej Krwi - „Championnat du Monde du Cheval Arabe". Zgromadził on ponad 100 najlepszych koni ze ścisłej czołówki zwycięzców pokazów ze wszystkich niemal kontynentów. Polska co roku bierze czynny udział w tym przedsięwzięciu, prezentując swoje najlepsze klacze i ogiery. Do finału zakwalifikowało się 12 polskich koni arabskich ze Stadnin w Janowie Podlaskim i w Michałowie. Złoty Medal i tytuł Czempiona Świata Ogierów Młodszych wywalczył wyhodowany w Stadninie Koni Michałów dwuletni gniady Morion. Po raz kolejny Platynowy Medal został przyznany wyhodowanej w Polsce klaczy Pinga z SK Janów Podlaski, potwierdzając tym samym jakość polskiej hodowli. Nagrodę dla Najlepszego Hodowcy i Najlepszego Hodowcy - Właściciela zdobyła Stadnina Koni w Michałowie.

W 2015 roku Agencja Nieruchomości Rolnych aktywnie uczestniczyła w pracach dotyczących realizacji programu Partnerstwo Wschodnie. Za pośrednictwem Departamentu Współpracy Międzynarodowej MRiRW Agencja zadeklarowała gotowość współpracy z partnerami ukraińskimi poprzez wsparcie eksperckie oraz wymianę doświadczeń w zakresie najnowszych osiągnięć spółek nadzorowanych przez Agencję w hodowli roślin, hodowli zwierząt i nowoczesnym rolnictwie. ANR współpracuje również z Białorusią i Gruzją. Spółki nadzorowane przez ANR od wielu lat prowadzą na Białorusi rejestrację odmian roślin rolniczych i warzywnych oraz sprzedaż materiału siewnego tych roślin. W listopadzie 2015 roku przedstawiciel ANR wziął udział w seminarium eksperckim dla przedstawicieli administracji rządowej Gruzji pt.: „Upowszechnienie zagadnień związanych z założeniami i funkcjonowaniem Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej po 2013 roku."

W ramach współpracy międzynarodowej Przedstawiciele ANR uczestniczyli również w wyjazdach do takich krajów jak: Izrael, Francja, Niemcy i Hiszpania.
W marcu 2015 roku odbył się wyjazd studyjny przedstawicieli ANR do Izraela. Wyjazd miał na celu zapoznanie się z rolnictwem Izraela, ze szczególnym uwzględnieniem hodowli bydła mlecznego, budownictwa inwentarskiego oraz systemów nawadniających. Ponadto w styczniu 2015 roku odbył się wyjazd do Hiszpanii, który

miał charakter szkoleniowo – poglądowy i został zorganizowany w celu zapoznania się z technologią utrzymania i chowu świń na fermie firmy Optimal Pork Production. Z kolei w maju 2015 roku miał miejsce wyjazd do Francji na zaproszenie Zarządu Krajowej Rady Izb Rolniczych w ramach realizacji projektu „Francuska instytucja SAFER jako przykład rozwiązań w zakresie obrotu ziemią", w celu przeniesienia na grunt polski dobrych praktyk dotyczących obrotu ziemią po 2016 roku.

Ponadto, Agencja w 2015 roku kontynuowała współpracę międzynarodową z następującymi państwami: Uzbekistan, Turcja, Macedonia, Zjednoczone Emiraty Arabskie, Islamska Republika Iranu, Katar i Arabia Saudyjska.

6.9 Ochrona pracy

W 2015 roku, podobnie jak w poprzednich latach podejmowane były działania mające na celu poprawę bezpiecznych i higienicznych warunków pracy w jednostkach organizacyjnych ANR oraz spółkach nadzorowanych przez Agencję. Koncentrowano się szczególnie na następujących zagadnieniach:

- aktualizowano analizę i ocenę ryzyka zawodowego, które są podstawą wszelkich racjonalnych działań w zakresie bezpieczeństwa pracy. Jeżeli w wyniku tej oceny poziom ryzyka okazał się zbyt duży dokonywano rozpoznania możliwych sposobów poprawy bezpieczeństwa w 3 obszarach: zapobiegania zdarzeniom niepożądanym, przeciwdziałania zagrożeniom oraz ratownictwa. Kontynuowano wdrażanie do praktyki rolniczej opracowanie pt. „Poradnik do oceny warunków pracy w rolnictwie", który pozwala na prawidłową analizę i ocenę ryzyka zawodowego. Szczególną uwagę zwracano na stanowiska pracy, na których pracownicy są narażeni na zdarzenia niepożądane, związane z działaniem zwierząt (kopnięciem, nadepnięciem, przygnieceniem, bodnięciem, pogryzieniem) oraz upadkiem osób. Te zdarzenia niepożądane były przyczyną 66% wypadków przy pracy w spółkach hodowlanych.
- kontynuowano wdrażanie do praktyki rolniczej „Poradnik Bezpiecznej Pracy w Rolnictwie – Pracuj Bezwypadkowo". Poradnik był opracowany w oparciu o wyniki projektu badawczo – rozwojowego pt. „Analiza bezurazowych zda-

rzeń wypadkowych na potrzeby działań prewencyjnych w gospodarstwach Agencji Nieruchomości Rolnych". Projekt badawczo – rozwojowy był przeprowadzony w Stadninie Koni DOBRZYNIEWO Sp. z o.o. przez Wydział Przyrodniczo – Technologiczny Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu. Głównym celem projektu była analiza zdarzeń wypadkowych (bezurazowych) oraz rozpoznanie najczęstszych mechanizmów powstawania tych zdarzeń, występujących w rolniczym środowisku pracy, a na ich podstawie opracowanie materiałów instruktażowych oraz przedsięwzięć prewencyjnych, pozwalających na ograniczenie liczby wypadków we wszystkich spółkach hodowlanych nadzorowanych przez Agencję Nieruchomości Rolnych. Ważną częścią Poradnika są listy kontrolne oraz instrukcje bezpiecznego wykonywania prac dla następujących stanowisk pracy: dojarz, obsługa bydła, obsługa trzody chlewnej, obsługa koni, obsługa owiec, operator sprzętu rolniczego, pracownik warsztatu, obsługa suszarni, mieszalni pasz i magazynów zbożowych.

W celu promocji zasad ochrony życia i zdrowia pracowników, Agencja Nieruchomości Rolnych przeprowadziła wspólnie z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Państwową Inspekcją Pracy, Związkiem Zawodowym Pracowników Rolnictwa RP oraz Sekretariatem Rolnictwa NSZZ „Solidarność" XIII edycję Ogólnopolskiego Konkursu „Bezpieczne Gospodarstwo Rolne", w którym wzięły udział 43 spółki zatrudniające ponad 4 600 osób.

Zwycięzcami XIII edycji konkursu zostali:

I miejsce – Pomorsko – Mazurska Hodowla Ziemniaka Sp. z o.o.

II miejsce – „Mścice" Ośrodek Hodowli Zarodowej Sp. z o.o.

III miejsce – Hodowla Zarodowa Zwierząt „Żołędnica" Sp. z o.o.

7. Kontrole Agencji Nieruchomości Rolnych. Audyt Wewnętrzny

7.1 Kontrole przeprowadzone przez Biuro Prezesa Agencji Nieruchomości Rolnych w 2015 roku

W 2015 roku Zespół Kontroli Wewnętrznej ANR prowadził kontrole planowe wynikające z półrocznych planów kontroli, zatwierdzonych przez Prezesa Agencji. W ramach tych planów w omawianym okresie działalność kontrolna skoncentrowana była na realizacji następujących tematów:

1. Wykonanie wniosków pokontrolnych z kontroli przeprowadzonych w Oddziałach i Filiach ANR przez jednostki zewnętrzne.
2. Rozliczanie inwestycji i likwidacji obiektów budowlanych na dzierżawionych nieruchomościach Zasobu WRSP.
3. Publikacja wykazów i ogłoszeń dotyczących sprzedaży nieruchomości Zasobu WRSP.
4. Postępowanie OT ANR w sytuacji bezumownego korzystania z nieruchomości Zasobu WRSP.
5. Prawidłowość zawiadamiania osób, którym przysługuje pierwszeństwo w nabyciu nieruchomości określone w art. 29 ust. 1 ustawy, w myśl obowiązujących przepisów.

Poszczególne tematy realizowane były w wybranych Oddziałach Terenowych i Filiach ANR. Łącznie przeprowadzono 27 kontroli planowych.

W omawianym okresie Zespół Kontroli Wewnętrznej badał również sprawy wynikające ze skarg, wniosków oraz listów osób prawnych i fizycznych, skierowanych bezpośrednio lub za pośrednictwem innych instytucji do Biura Prezesa Agencji. W tym okresie Zespół podjął badanie łącznie 200 spraw.

W związku z nieprawidłowościami, stwierdzonymi w toku kontroli przeprowadzonych przez Biuro Prezesa ANR w stosunku do spraw, które wpłynęły do Zespołu Kontroli Wewnętrznej w 2015 roku unieważniono 26 przetargów.

Zespół Kontroli Wewnętrznej przeprowadził w 2015 roku również 26 kontroli doraźnych, które były zlecane przez Prezesa Agencji lub wynikały z potrzeby zbada-

nia zasadności skarg i wniosków wpływających lub przekazywanych do Biura Prezesa. Kontrole te miały na celu sporządzenie odpowiedniej informacji dla Prezesa Agencji w związku z różnymi sygnałami, dotyczącymi funkcjonowania jednostek organizacyjnych Agencji.

Działalność kontrolna obejmowała także okresowe badanie wybranych aspektów przetargów organizowanych przez Oddziały Terenowe i Filie Agencji. W tym kontekście badano, m.in. jak często organizatorzy przetargów odstępowali od ich przeprowadzania, jak częste były przypadki odstąpienia organizatora przetargu od zawarcia umowy ze względu na przeprowadzenie przetargu z naruszeniem prawa, a także jak częste były przypadki uchylenia się osoby, która wygrała przetarg od zawarcia umowy sprzedaży lub dzierżawy, itd.

W ramach kontroli wewnętrznej okresowo badano również jak często Oddziały Terenowe i Filie ANR oraz prezesi jednoosobowych spółek Agencji, a także dzierżawcy, występowali do organów ścigania w związku ze szkodami popełnionymi w stosunku do mienia Zasobu oraz jakiego rodzaju szkód dotyczyły te wystąpienia.

W 2015 roku badano również monitorowanie przez OT/Filie Agencji sposobu wykorzystania przez gminy nieruchomości Zasobu, przekazanych im w drodze umowy nieodpłatnie na cele związane z inwestycjami infrastrukturalnymi, służącymi wykonywaniu zadań własnych gmin.

7.2 Kontrole NIK przeprowadzone w Biurze Prezesa Agencji Nieruchomości Rolnych w 2015 roku

Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła kontrolę dotyczącą wykonania budżetu państwa w 2014 roku, wykonania planów finansowych ANR.

W wystąpieniu pokontrolnym skierowanym do Prezesa Agencji, NIK pozytywnie oceniła wykonanie planów finansowych Agencji i Zasobu WRSP w 2014 roku. Powyższą ocenę uzasadniały pozytywne oceny cząstkowe badanych obszarów oraz brak stwierdzonych nieprawidłowości w zakresie:

- ustalenia planów finansowych ANR i Zasobu WRSP,

- wykonania przychodów, wpływów oraz kosztów i wydatków ANR i Zasobu WRSP,
- terminowego sporządzania kwartalnych i rocznych sprawozdań budżetowych oraz kwartalnych sprawozdań w zakresie operacji finansowych,
- rzetelnego prowadzenia ksiąg rachunkowych.

Przedstawiając Prezesowi wystąpienie pokontrolne, NIK nie sformułowała wniosków pokontrolnych.

7.3 Audyt Wewnętrzny ANR

W 2015 roku Zespół Audytu Wewnętrznego (ZAW), zgodnie z planem audytu zrealizował 6 zadań audytowych zapewniających oraz dokończył 1 zadanie ujęte w planie audytu na 2014 rok. Ponadto przeprowadził szereg czynności doradczych i sprawdzających realizację wcześniejszych zaleceń.

Zadania zapewniające

1) „Przejrzystość działań przy udzielaniu zamówień publicznych"

Potwierdzono zgodność uregulowań wewnętrznych z obowiązującymi przepisami i kompletność zadań z zakresu zamówień publicznych w Zarządzeniach Prezesa ANR regulujących ten obszar oraz stwierdzono ich przestrzeganie w zakresie wykonywania zadań związanych z przygotowaniem postępowania.

Wydane zalecenia dotyczyły w szczególności:

- zobowiązania OT/Filii do przeglądu i uzupełnienia zakresów obowiązków pracowników o zadania z zakresu zamówień publicznych,
- zmodyfikowania Zarządzeń Prezesa ANR w zakresie określenia odpowiedzialności za wykonywanie czynności związanych z przygotowaniem postępowania,
- przypomnienia OT/Filiom o konieczności dołożenia większej staranności podczas wypełniania Wniosku o udzielenie zamówienia publicznego oraz prowadzenia protokołu z postępowania, jak również o załączaniu do Wniosku opisu przedmiotu zamówienia, dokumentu określającego całkowitą wartość zamówienia, kryteriów oceny ofert i warunków udziału wykonawców w postępowaniu.

2) Nadzór właścicielski nad mieniem ZWRSP objętym umowami dzierżawy"

Potwierdzono przestrzeganie zasad: prowadzenia wykazów umów dzierżawy, sporządzania harmonogramów kontroli i ich realizacji, kolejności kwalifikowania do ujęcia w harmonogramach umów dzierżawy nieruchomości niezabudowanych oraz sporządzania protokołów/notatek z przeprowadzonych kontroli wraz z wymaganymi załącznikami.

W wyniku zaleceń zobowiązano jednostki terenowe do przestrzegania wymagań w zakresie: częstotliwości sprawozdań z wykonania harmonogramów kontroli, częstotliwości kontroli kompleksowych umów dzierżawy nieruchomości zabudowanych, w skład których wchodzi ośrodek gospodarczy; badań zasobności gleby; podpisywania protokołów z kontroli; formułowania zaleceń pokontrolnych zgodnie z kompetencjami i uprawnieniami oraz kontroli sprawdzających realizację zaleceń; zapewnienia zgodności danych w protokołach z warunkami umów dzierżawy obowiązującymi na dzień kontroli jak również wyjaśniono, które zobowiązania związane z umową dzierżawy należy traktować jako szczególne.

3) „Udzielanie informacji publicznej"

W procesie udostępniania informacji publicznej poprzez publikowanie jej w BIP potwierdzono przestrzeganie większości wymogów określonych w ustawie o dostępie do informacji publicznej oraz Rozporządzeniu MSWiA w sprawie BIP. Wskazano na potrzebę uzupełnień w zakresach obowiązków tak, aby zapewnić przypisanie odpowiedzialności za wszystkie określone w w/w procesie zadania oraz całkowita zgodność zakresu publikowanych na stronie podmiotowej BIP informacji z w/w przepisami.

Stwierdzono brak funkcjonowania jednolitych rozwiązań w procesie udzielania przez poszczególne jednostki organizacyjne ANR informacji publicznej na wniosek. Zalecono opracowanie i wdrożenie przepisów wewnętrznych regulujących przebieg w/w procesu w szczególności poprzez wprowadzenie jednoznacznego podziału obowiązków, wyznaczenie osób odpowiedzialnych za przygotowywanie odpowiedzi na wnioski oraz osób udostępniających informację wnioskującemu, wprowadzenie rejestru wniosków z możliwością wglądu przez wszystkie jednostki organizacyjne ANR,

wyznaczenie na poziomie Biura Prezesa koordynatora sprawującego nadzór nad udzielaniem odpowiedzi na tożsame przedmiotowo wnioski przez poszczególne jednostki organizacyjne ANR oraz rozstrzygnięcie wątpliwości odnośnie stosowania przepisów ustawy o dostępie do informacji publicznej.

4) „Archiwizacja dokumentacji"

Potwierdzono przestrzeganie Regulaminu Organizacyjnego przez Archiwum Biura Prezesa w zakresie nadzoru merytorycznego nad sprawami archiwalnymi w OT oraz terminowości wystawiania zaświadczeń przez ich archiwa zakładowe.

Podstawowe zalecenia dotyczyły:

- zmodyfikowania Zarządzeń Prezesa tak, aby były ze sobą spójne w zakresie określenia zasad porządkowania i układania akt, sporządzania spisów zdawczo – odbiorczych oraz terminów przechowywania akt,
- dokonania przeglądu i uzupełnienia zakresów obowiązków o zadania z zakresu spraw archiwalnych,
- zobowiązania jednostek terenowych do zewidencjonowania dokumentacji technicznej, ukończenia procesu przekazywania dokumentów po byłych PPGR, przekazania propozycji modelu archiwalnego oraz przeprowadzenia procesu brakowania dokumentacji,
- przypomnienia jednostkom terenowym o konieczności wyznaczenia pracownika odpowiedzialnego za współpracę z archiwum oraz powoływania w/w pracownika w skład komisji ds. wydzielania akt,
- przeprowadzenia szkolenia dla pracowników OT/Filii w zakresie porządkowania i układania akt,
- przygotowania wytycznych dot. przeprowadzania procesu przekazania dokumentacji technicznej właścicielowi budynku/obiektu budowlanego lub jej brakowania.

5) „Nabywanie nieruchomości rolnych do ZWRSP"

Potwierdzono przestrzeganie zasad: wykonywania przez ANR prawa pierwokupu, o którym mowa w art. 3 i 8 Ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego, sporządzania i zawartości protokołów z badania celowości skorzystania z ww. prawa, uzyskiwania

szczególnego pełnomocnictwa, składania oświadczeń i zachowania miesięcznego terminu na wykonanie prawa pierwokupu, rzetelnej weryfikacji kryteriów, informacji i dokumentów na wszystkich poziomach analizy celowości.

Wskazano na potrzebę uzupełnienia/doprecyzowania wewnętrznych uregulowań w zakresie: określenia sposobu liczenia skuteczności przetargów, dokumentowania przyczyn odstąpienia od wykonania czynności stanowiących zakres analizy celowości, terminów wydania nieruchomości oraz przyjęcia zasady by termin płatności przypadał po terminie lub w dniu przejęcia nieruchomości do ZWRSP.

Zobowiązano jednostki terenowe do przestrzegania wymagań w zakresie: dokładnego przeprowadzania oględzin nieruchomości i badania dokumentacji, kompletnego prezentowania stanu faktycznego w analizie celowości oraz kompletności zapisów w oświadczeniach, jak również dokonywania płatności zgodnie z terminami w oświadczeniu.

6) „Obsługa prawna w jednostkach terenowych ANR"

Przeanalizowano zasady funkcjonowania obsługi prawnej w jednostkach terenowych ANR obejmującej radców prawnych zatrudnionych na podstawie umowy o pracę oraz umów cywilno-prawnych (kancelarie). Stwierdzono konieczność uzupełnienia/doprecyzowania obowiązujących regulacji wewnętrznych oraz usprawnienia mechanizmów kontrolnych w szczególności w zakresie: usytuowania obsługi prawnej i jej podległości w strukturze organizacyjnej OT/Filii, zadań Koordynatorów obsługi prawnej, wymiaru czasu pracy radców prawnych zatrudnionych na podstawie umowy o pracę i jego rozliczania, naliczania i wypłaty kosztów zastępstwa procesowego, monitoringu przebiegu prowadzonych postępowań i bieżącego informowania służb windykacyjnych o przebiegu postępowań sądowych. Stwierdzono również potrzebę opracowania i wprowadzenia wytycznych dotyczących zawierania umów z kancelariami, w tym obligatoryjnych zapisów umownych zabezpieczających interesy ANR przy rozliczaniu wykonania umowy.

7) **„Sprawozdawczość budżetowa i zgodność planów kont ANR i ZWRSP z polityką rachunkowości"**

Podstawowe zalecenia dotyczyły:

- wprowadzenia dodatkowych mechanizmów kontrolnych w procesie przygotowywania danych do sprawozdań oraz w procesie ich sporządzania,
- doprecyzowania formy i zakresu kontroli sprawozdań sporządzanych przez Oddziały Terenowe przez jednostki otrzymujące sprawozdania na poziomie Biura Prezesa ANR,
- powołania przez Prezesa ANR Komisji do przygotowania opracowania przyporządkowującego typowe wydatki/dochody Agencji i ZWRSP do poszczególnych paragrafów klasyfikacji budżetowej oraz opracowania generatorów sprawozdań budżetowych oraz ich aktualizacji,
- sformalizowania zasad definiowania, testowania, korygowania oraz wdrażania generatorów sprawozdań budżetowych w systemie FIX,
- określenia oraz wprowadzenia mechanizmu kontrolnego zapewniającego zgodność planów kont OT i Filii z Polityką rachunkowości,
- przypomnienia OT/Filiom o obowiązku stosowania procedur kontrolnych mających na celu zapewnienie prawidłowości i kompletności ewidencji księgowej będącej podstawą sporządzenia sprawozdań oraz prawidłowości tych sprawozdań.

<u>Czynności doradcze</u>

Polegały na przedstawianiu opinii i uwag do projektów zarządzeń Prezesa ANR, procedur, regulaminów i instrukcji przygotowanych przez Zespoły BP, analizie skarg na działania OT, weryfikacji dokumentów dot. udzielania szczególnych pełnomocnictw Prezesa ANR oraz udziale w zespołach i komisjach powołanych przez Prezesa ANR. Czynności doradcze dotyczyły w szczególności gospodarowania mieniem Zasobu, planów finansowych, polityki rachunkowości, zasad obiegu i kontroli sprawozdań budżetowych i finansowych, bezpieczeństwa informacji, ochrony danych osobowych, modyfikacji systemu WN, Rzeczowego Wykazu Akt, Instrukcji Kancelaryjnej oraz realizacji „Rządowego Programu Przeciwdziałania Korupcji na lata 2014-2019".

Czynności sprawdzające

Oceniono sposób i efekty wdrożenia zaleceń z zadania „Sprzedaż nieruchomości w przetargach ograniczonych".

8. Niektóre ograniczenia w działaniu Agencji Nieruchomości Rolnych

W procesie realizacji powierzonych zadań Agencja styka się z problemami, które ograniczają, a niekiedy wręcz uniemożliwiają podejmowanie określonych działań. Ich źródło tkwi najczęściej w braku stosownych rozstrzygnięć prawnych, a także w stosunkowo słabej pozycji prawnej Agencji w sporach z jej kontrahentami; wszelkie sprawy sporne rozwiązywane są przez sądy w długotrwałych postępowaniach cywilnych.

Na liście najważniejszych problemów, które w największym stopniu ograniczają realizację powierzonych zadań Agencji należy wymienić m.in.:

Brak w wielu gminach obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a także wieloznaczność (alternatywność) zapisów w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz związana z tym niepewność co do faktycznej, przyszłej funkcji nieruchomości. Utrudnia to w znacznym stopniu identyfikację gruntów, które są i mają być w przyszłości przeznaczone na cele rolne. Przykładem może być uwzględnianie w studiach dla terenu całych gmin, bądź ich znacznej części, możliwości np. lokalizacji siłowni wiatrowych, rekreacji i turystyki lub aktywizacji gospodarczej. Przy braku możliwości ustalenia, które tereny będą w przyszłości służyć wyłącznie produkcji rolniczej, a które można wykorzystać w inny, alternatywny sposób, nie jest możliwe określenie wartości rynkowej gruntów, a na jej podstawie właściwej ceny sprzedaży. Agencja, reprezentując interes Skarbu Państwa, nie może w takich sytuacjach podejmować racjonalnych decyzji o sprzedaży gruntów. Szacunki Agencji wskazują, że z powodu ograniczeń związanych z planowaniem przestrzennym, nie można obecnie sprzedać 50 tys. ha gruntów. Powierzchnia ta będzie się zwiększać. Agencja otrzymuje sygnały z wielu części kraju o wprowadzaniu przez gminy do studiów bardzo ogólnych za-

pisów dotyczących zmian umożliwiających pozarolnicze wykorzystanie gruntów Zasobu, zwłaszcza na cele związane z energetyką wiatrową.

Trudności w odzyskaniu władania nieruchomością od byłych dzierżawców oraz innych bezumownych użytkowników (w wypadku odmowy dobrowolnego wydania nieruchomości). Z problemem bezumownego korzystania i odmowy wydania nieruchomości Zasobu Agencja spotyka się w skali całego kraju od lat. Od lat też podejmowane są działania systemowe, których celem jest wyeliminowanie lub znaczące ograniczenie skali tego zjawiska. Według stanu na 31 grudnia 2015 r. w bezumownym użytkowaniu znajdowały się nieruchomości Zasobu o powierzchni 11,9 tys. ha. Z prowadzonych analiz wynika, że odmowa wydania nieruchomości dotyczyła w większości byłych dzierżawców (ok. 80%). Zdaniem Agencji, jednym z podstawowych powodów nie wydania nieruchomości jest możliwość pozyskania dopłat bezpośrednich, które zgodnie z przepisami przysługują także osobom, które użytkują grunty bez tytułu prawnego.

ANR kontynuuje współpracę z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) w zakresie wymiany informacji, dotyczącej bezumownych użytkowników. Dzięki współpracy istnieje możliwość bieżącego identyfikowania osób, które bez tytułu prawnego użytkują grunty ZWRSP.

W przypadkach, w których stwierdzono bezprawne zajęcie gruntów Zasobu, a użytkownicy odmawiają ich wydania, Agencja powiadamia odpowiednie instytucje o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

Niezależnie od tego, bezumowni użytkownicy (zarówno byli dzierżawcy, jak i osoby samowolnie zajmujące grunty Zasobu) wzywani są do wydania nieruchomości, a w przypadku odmowy wydania w określonym terminie lub uchylania się od wydania - Agencja występuje z pozwami do sądów, a tam gdzie to możliwe kierowane są bezpośrednio wnioski do komornika. Za okres bezumownego korzystania z nieruchomości naliczane jest wynagrodzenie, które od 03.12.2011 r. stanowi równowartość 5-krotności wywoławczej wysokości czynszu, który byłby należny od tej nieruchomości, gdyby była ona przedmiotem umowy dzierżawy po przeporowadznieu przetargu.

Grunty do rozdysponowania zajmują powierzchnię 249,7 tys. ha. Ocenia się, że znaczna część tych gruntów charakteryzuje się dużym rozdrobnieniem (zajmują około 446 tys. działek), oraz innymi niekorzystnymi cechami (np. nieuregulowane stosunki wodne, zakamienione, położone na skarpach, urwiskach, między wałami przeciwpowodziowymi, itp.). Średnia powierzchnia działki nierozdysponowanej wynosi 0,57 ha. Jednak w poszczególnych oddziałach terenowych Agencji średnia powierzchnia waha się od 0,22 ha w centralnej i wschodniej Polsce do 1,38 w części północno-zachodniej. Tak duża liczba nieruchomości wymaga poniesienia znacznych nakładów pracy, aby w przyszłości dokonać ich rozdysponowania. Wiele nieruchomości posiada nieuregulowany stan geodezyjno-prawny.

Prezes
Agencji Nieruchomości Rolnych

Załącznik 1

Działalność hodowlana w spółkach ANR w 2015 roku

Agencja Nieruchomości Rolnych w ciągu 2015 roku wykonywała uprawnienia właścicielskie w 43 spółkach hodowli roślin uprawnych oraz hodowli zwierząt gospodarskich o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej, wyszczególnionych w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 grudnia 2013 r. (Dz. U. z 2014, poz. 214). W 2015 roku przeprowadzono restrukturyzację spółek, która objęła proces łączenia 2 spółek: przyłączono spółkę Stadnina Koni Golejewko Sp. z o.o. do spółki Stadnina Koni „Iwno" Sp. z o.o. W związku z tym na dzień 31 grudnia 2015 roku uprawnienia właścicielskie wykonywane były w 42 spółkach.

Bezpośredni nadzór nad tymi spółkami sprawuje, w imieniu Agencji Nieruchomości Rolnych, Zespół Nadzoru Właścicielskiego w Biurze Prezesa ANR.

Ze względu na wiodący kierunek hodowli i rodzaj prowadzonych prac hodowlanych można wydzielić 3 grupy spółek:

- spółki hodowli roślin – 8
- spółki hodowli zwierząt – 20
- spółki hodowli koni i stada ogierów – 14

Spółki Agencji odgrywają wiodącą rolę w kreowaniu i upowszechnianiu postępu biologicznego w polskim rolnictwie, który jest obecnie uważany za najważniejszy czynnik oddziałujący na wzrost efektywności rolniczej, zarówno z punktu widzenia wzrostu ilości, jak i jakości produktów rolnych. Spółki ANR dysponują cennym materiałem genetycznym roślin i zwierząt gospodarskich. Stanowi on bazę dla osiąganego postępu biologicznego, który w postaci nowych odmian roślin oraz kolejnych pokoleń zwierząt hodowlanych dostępny jest dla krajowego rolnictwa.

Hodowla roślin

Wśród 8 spółek hodowli roślin, w których Agencja Nieruchomości Rolnych wykonuje prawa właścicielskie, 3 spółki prowadzą hodowlę roślin ogrodniczych, natomiast 5 spółek - hodowlę roślin rolniczych. Spółki Agencji prowadzą zarówno hodowlę twórczą, jak i hodowlę zachowawczą. W spółkach hodowli roślin ogrodniczych zgrupowany jest najcenniejszy materiał genetyczny warzyw, kwiatów i roślin ozdobnych, natomiast w spółkach hodowli roślin rolniczych - najcenniejszy materiał genetyczny zbóż, roślin strączkowych i motylkowych, traw, buraka cukrowego, buraka pastewnego, ziemniaka i rzepaku.

W 2015 roku w spółkach hodowli roślin ogrodniczych hodowla twórcza prowadzona była w 15 taksonach, a do rejestru odmian wpisano 5 nowych odmian. W grupie roślin rolniczych prowadzono hodowlę w 29 taksonach, a do rejestru odmian wpisano 17 odmian. W badaniach rejestrowych jest obecnie 158 odmian roślin rolniczych i 21 odmian roślin warzywnych. Hodowla zachowawcza prowadzona była w 2015 roku dla 39 taksonów warzyw i 45 taksonów roślin rolniczych.

Wśród spółek ogrodniczych największa skala hodowli zachowawczej warzyw prowadzona była w spółkach: „PlantiCo – Hodowla i Nasiennictwo Ogrodnicze Zielonki" oraz Krakowska Hodowla i Nasiennictwo Ogrodnicze POLAN.

W grupie spółek prowadzących hodowlę roślin rolniczych największa skala hodowli zachowawczej prowadzona jest w DANKO Hodowla Roślin Sp. z o.o. Choryń, która ma zarejestrowane 113 odmian i w MHR Sp. z o.o. w Krakowie, która ma zarejestrowanych 79 odmian.

Własnością spółek były 282 odmiany roślin rolniczych i 365 odmian roślin warzywnych. Niezmiennie spółki Agencji Nieruchomości Rolnych odgrywają dominującą rolę w hodowli roślin w Polsce, a potwierdza to fakt, że posiadają 47,5% odmian roślin rolniczych i 59,8% odmian roślin warzywnych, pochodzących z krajowej hodowli wpisanych w Rejestrze Odmian. Natomiast udział odmian spółek ANR we wszystkich odmianach wpisanych do Rejestru Odmian wynosi 32,2% (rośliny rolnicze 23,2% i warzywne 46,3%).

Według stanu z 2015 roku zarejestrowanych było 100 odmian roślin rolniczych w 27 krajach i 105 odmian roślin warzywnych w 6 krajach. Są to odmiany zarejestrowane w krajowych rejestrach odmian, których sprzedaż miała miejsce w ostatnich 5 latach. W 2015 roku powiodła się rejestracja 4 odmian roślin rolniczych w 4 krajach. W badaniach za granicą były 252 odmiany i rody roślin rolniczych w 38 krajach.

Prowadzone w spółkach ANR kierunki hodowli roślin uprawnych są bardzo zróżnicowane w zależności od specyfiki gatunku. Główne priorytety to plonowanie, odporność na stresy biotyczne i abiotyczne, specyficzne dla gatunku cechy jakościowe oraz cenne właściwości użytkowe. W związku ze wzrastającą dynamiką zmian klimatycznych coraz większego znaczenia nabiera hodowla odmian o zwiększonej tolerancyjności na suszę oraz o wyższym, niż dotychczas akceptowanym, poziomie zimotrwałości. Rolnictwo zrównoważone oraz integrowana produkcja wymaga odmian o większej polowej odporności na choroby oraz lepiej wykorzystujących składniki pokarmowe, w szczególności azot.

Koszty hodowli roślin w spółkach w 2015 roku wynosiły 40,7 mln zł i w porównaniu z poprzednim rokiem zwiększyły się o 2,5 mln zł. Obecnie źródła finansowania kosztów hodowli to opłaty hodowlane i licencyjne, opłaty od rozmnożeń własnych w spółkach hodowli roślin rolniczych oraz inne przychody. W strukturze finansowania kosztów hodowli w 2015 roku opłaty hodowlane i licencyjne stanowiły 47,0% kosztów hodowli i ich udział zwiększył się o 4,3% w porównaniu do 2014 roku. Całkowita kwota opłat hodowlanych i licencyjnych zebranych przez spółki w 2015 roku wyniosła ponad 28,5 mln zł. Należy jednak zauważyć, że prawie 90% wpływów z opłat hodowlanych i licencyjnych wszystkich spółek przypada na DANKO Hodowla Roślin Sp. z o.o., uzyskanych za odmiany zarejestrowane zarówno za granicą, jak i w Polsce. Pozostałe 48,8% kosztów hodowli spółki pokryły z innych przychodów, w tym z marży handlowej sprzedawanego materiału siewnego. Około 5,0% kosztów hodowli w spółkach hodowli roślin rolniczych pokryte zostało z opłat od rozmnożeń własnych.

Produkcja nasienna była prowadzona na powierzchni blisko 17,6 tys. ha. W porównaniu do 2014 roku nastąpiło jej zwiększenie o 6,3%. Ponad 60% po-

wierzchni upraw nasiennych przypada na grunty użytkowane przez spółki. Reszta nasion produkowana była poza spółkami, w ramach kontraktacji. W strukturze gatunkowej upraw nasiennych roślin rolniczych dominują zboża (65,3%), strączkowe (16,6%), motylkowe i trawy (7,2%) oraz ziemniaki (3,0%), zaś w strukturze gatunkowej roślin ogrodniczych - rośliny warzywne (58,5%), rośliny rolnicze (40,1%) oraz ozdobne (1,4%). W 2015 roku wartość sprzedanego materiału siewnego wyniosła ogółem 161,9 mln zł, z tego: w spółkach rolniczych 124,0 mln zł, zaś w spółkach ogrodniczych 37,9 mln zł.

Hodowla zwierząt gospodarskich

Podstawowym celem pracy hodowlanej, prowadzonej w spółkach Agencji Nieruchomości Rolnych zajmujących się hodowlą zwierząt jest produkcja materiału zarodowego dla doskonalenia populacji masowej zwierząt gospodarskich. Doskonalenie zwierząt gospodarskich w spółkach ANR prowadzone jest zgodnie z wewnętrznymi programami hodowli opracowanymi w oparciu o krajowe programy doskonalenia bydła, koni i świń. Rola i znaczenie spółek w realizacji tych programów, ze względu na wysoki potencjał genetyczny utrzymywanych zwierząt jest bardzo duża.

Hodowla bydła

W 2015 roku hodowlę bydła mlecznego prowadziło 39 spółek Agencji Nieruchomości Rolnych, w których na koniec grudnia utrzymywano 25 673 krowy. W porównaniu do 2014 roku pogłowie krów zwiększyło się o 59 sztuk. Najwyższy udział w populacji krów stanowiła rasa polska holsztyńsko-fryzyjska (24 808 krów) w dwóch odmianach: czarno-białej i czerwono-białej. Ponadto utrzymywane były następujące rasy: simentalska, jersey, polska czerwono-biała i polska czerwona. Średnia wydajność w stadach ANR wyniosła 10 599 kg mleka, 408 kg tłuszczu i 353 kg białka, przy zawartości 3,85% tłuszczu i 3,33% białka. W stosunku do krajowej populacji krów ocenianych, wydajność w stadach Agencji była wyższa o 2 828 kg mleka, 90 kg tłuszczu i 92 kg białka.

W stadach spółek ANR odnotowano postęp w wydajności mleka w stosunku do 2014 roku o 324 kg. W 2015 roku najwyższą wydajność mleka uzyskały spółki: OHZ Osięciny Sp. z o.o. – 12 350 kg, SK „Nowe Jankowice" Sp. z o.o. – 12 199 kg i HZZ „Żołędnica" Sp. z o.o. – 12 183 kg. Poza wymienionymi, sześć kolejnych spółek przekroczyło 11 tys. kg mleka: SK w Dobrzyniewie Sp. z o.o., OHZ Kamieniec Ząbkowicki Sp. z o.o., OHZ Dębołęka Sp. z o.o., OHZ Lubiana Sp. z o.o., OHZ „Garzyn" Sp. z o.o. i „Danko" HR Sp. z o.o., a kolejnych 13 spółek uzyskało wydajność powyżej 10 tys. kg mleka. Poza jednostkowym wzrostem wydajności mleka wzrasta również jego globalna produkcja i sprzedaż. W 2015 roku ze spółek Agencji sprzedano ponad 236 mln litrów mleka, co stanowiło 95,4% udojonego mleka ogółem. Całość sprzedanego mleka była najwyższej jakości.

Krowy ze spółek ANR stanowią jedynie 3,4% krów będących pod kontrolą użytkowości w kraju. Od tej stosunkowo małej populacji krów pochodzi jednak prawie połowa męskiego materiału hodowlanego sprzedawanego na potrzeby krajowego programu genetycznego doskonalenia bydła mlecznego. Najbardziej istotnym wskaźnikiem, charakteryzującym potencjał genetyczny stada jest liczba buhajów pozytywnie wycenionych i proponowanych do wykorzystania w sztucznym unasiennianiu. Na listach buhajów rasy polskiej holsztyńsko-fryzyjskiej proponowanych do sztucznego unasieniania w sezonie 2015/3 (grudzień 2015 roku) znalazło się łącznie 97 buhajów hodowli spółek ANR, co stanowiło 48% buhajów hodowli polskiej i ET. W 2014 roku po raz pierwszy dostępne było nasienie buhajów krajowych, których wartość hodowlana oszacowana została na podstawie genomu. Równolegle spółki inseminacyjne oferują nasienie buhajów ocenionych tradycyjnie na potomstwie. W sezonie 2015/3 z grudnia 2015 roku, spośród buhajów krajowych rasy phf odmiany czarno-białej, najwyższą wartość indeksu gPF (158) uzyskał buhaj BOCANAD ET wyhodowany w OHZ Lubiana Sp. z o.o., natomiast wśród buhajów krajowych rasy phf odmiany czerwono-białej, najwyższą wartością indeksu gPF (133) charakteryzował się buhaj RADWAN ET wyhodowany w OHZ „Głogówek" Sp. z o.o. Najwięcej buhajów wyhodowano w OHZ Dębołęka Sp. z o.o., OHZ Osięciny Sp. z o.o. i OHZ Kamieniec Ząbkowicki Sp. z o.o. – po 11 szt. Pośród hodowców, którzy wprowadzili swoje buhaje na listę buhajów proponowanych do wykorzystania

w sztucznym unasienianiu znalazły się 24 spółki ANR. Na koniec 2015 roku w 32 spółkach ANR utrzymywano ogółem 1 386 matek buhajów (67% matek buhajów w kraju). Ponadto spółki inseminacyjne zakupiły ze spółek ANR ogółem 41 buhajów, natomiast do rozrodu naturalnego przeznaczono ogółem 263 rozpłodniki.

Dla zwiększenia efektywności pracy hodowlanej nad doskonaleniem bydła mlecznego, od 2013 roku realizowany jest w spółkach program doskonalenia pn. „Strategiczny program hodowli bydła mlecznego rasy polskiej holsztyńsko-fryzyjskiej w spółkach Agencji Nieruchomości Rolnych". Program ten uwzględnia zmiany, jakie zachodzą w hodowli światowej i na rynku mleka, dlatego kładzie główny nacisk na poprawę cech funkcjonalnych (zdrowie, płodność), które decydują o długowieczności krów. Stada ANR dostarczają polskim hodowcom materiał hodowlany gwarantujący jak najlepszą opłacalność prowadzonych gospodarstw, co związane jest z obniżeniem kosztów produkcji oraz jednoczesną poprawą wydajności i jakości mleka. Pozwala to polskim rolnikom skutecznie konkurować na rynku Unii Europejskiej i rynkach światowych. Realizowana w spółkach ANR strategia hodowlana zakłada optymalizację i przyspieszenie postępu genetycznego poprzez jak największe wykorzystanie selekcji genomowej i biotechnologii. Selekcja genomowa stwarza dużo większe możliwości dla postępu genetycznego na ścieżce żeńskiej. Dlatego znaczenie techniki MOET (z ang. Multiple Ovulation and Embryo Transfer) w połączeniu z selekcją genomową będzie wzrastać. Biorąc pod uwagę o wiele większą dokładność oceny wartości hodowlanej materiału żeńskiego na podstawie genomu, wykorzystanie superowulacji i przenoszenia zarodków w celu lepszego wykorzystania potencjału genetycznego najwartościowszych samic i przyspieszenia postępu hodowlanego przeżywa renesans. Ostatnie 5 lat to dynamiczny rozwój tej metody rozrodu w spółkach ANR. W 2015 roku w 23 spółkach poddano superowulacji i płukaniu 165 dawczyń, pozyskując ogółem 1 355 zarodków, w tym 1 018 (75%) przydatnych do transplantacji. Ogółem dokonano transferu 1 072 zarodków, a skuteczność przenoszenia wyniosła 57%.

Jak pokazują wyniki uzyskiwane w ostatnich latach, spółki Agencji wykorzystały nową technologię do intensyfikacji prac hodowlanych i przyspieszenia postępu, a tym samym jeszcze zwiększyły swój wpływ na hodowlę masową w kraju. W 2014

roku został zmodyfikowany polski indeks selekcyjny dla rasy polskiej holsztyńsko-fryzyjskiej – Produkcja i Funkcjonalność (PF). Indeks został dostosowany do aktualnych potrzeb hodowców. Nastąpiło zmniejszenie wagi cech produkcyjnych z 50% do 40% oraz pokroju z 30% do 25%, natomiast wzrosła waga podindeksu płodności z 10% do 15%, a ponadto wprowadzono nową cechę – długowieczność z 10% udziałem w indeksie. Po wielu latach oczekiwań indeks PF wprowadzono również dla krów, zastępując stary indeks produkcyjny. Średni indeks PF oszacowany dla prawie 20 000 krów ze spółek ANR wyniósł 103 pkt i był wyższy niż w roku 2014 o 3 pkt. W porównaniu do krajowej populacji aktywnej, wartość hodowlana krów ze spółek Agencji mierzona wielkością tego indeksu jest wyższa o 6 pkt (populacja krajowa 97 pkt).

Hodowla świń

Celem programu doskonalenia świń w chlewniach spółek ANR jest dostarczanie hodowli terenowej najlepszego materiału reprodukcyjnego. Między innymi prowadzony jest program hybrydyzacji umożliwiający hodowcom zakup mieszańców, knurków i loszek w odpowiednich zestawach genotypowych. Na koniec 2015 roku hodowla świń prowadzona była w 5 spółkach Agencji, w których znajdowały się 402 lochy objęte oceną. W porównaniu do 2014 roku liczba loch ocenianych spadła o 622 sztuki. Tak duże ograniczenie pogłowia loch hodowlanych spowodowane było utrzymującą się dekoniunkturą na rynku wieprzowiny i spadkiem cen na żywiec wieprzowy, co skutkowało zmniejszeniem zainteresowania materiałem zarodowym. W SK w Dobrzyniewie Sp. z o.o. podjęto decyzję o likwidacji stada, a w OHZ „Garzyn" Sp. z o.o. w związku z zasiedlaniem nowej fermy zwierzętami o najwyższym statusie zdrowotnym (SPF) populacja loch w starych obiektach została zlikwidowana. W stadach spółek Agencji hodowane są następujące rasy świń, wykorzystywane w programie doskonalenia: wbp, pbz i duroc.

Wyniki hodowlane w chlewniach spółek Agencji są zbliżone do średnich krajowych. Potwierdzeniem wartości genetycznej świń jest bardzo dobra mięsność tuczników pochodzących z tych hodowli. Spółki uzyskują mięsność tuczników na po-

ziomie 57,1% – 64,6%. W 2015 roku sprzedaż materiału hodowlanego z chlewni spółek ANR wyniosła: 360 knurków i 1 718 loszek i była niższa niż w roku poprzednim. W porównaniu do 2014 roku liczba sprzedanych knurków spadła o 118 sztuk, a loszek o 126 sztuk. Najwięcej materiału hodowlanego sprzedały spółki: OHZ „Głogówek" Sp. z o.o. – 169 knurków i 810 loszek i OHZ „Garzyn" Sp. z o.o. – 100 knurków i 465 loszek. W przeliczeniu na 1 lochę najwięcej zwierząt sprzedał OHZ „Głogówek" Sp. z o.o. – odpowiednio 1,4 knurka i 6,8 loszki.

Hodowla owiec

Aktualnie hodowla owiec i produkcja owczarska prowadzona jest w 5 spółkach ANR. Na koniec 2015 roku pogłowie maciorek w spółkach Agencji wyniosło 1 368 szt., co stanowiło poniżej 2% pogłowia matek ocenianych w kraju. Hodowane są cztery rasy owiec: merynos polski, merynos polski w starym typie, berrichon du cher i suffolk oraz krzyżówki. Najbardziej liczną grupą są owce merynosowe – 778 matek owczych. Stada owiec utrzymywane są w następujących spółkach: „Spójnia" HiNO Sp. z o.o. Nochowo – 418 maciorek, OHZ Lubiana Sp. z o.o. – 391 maciorek, , HZZ „Żołędnica" Sp. z o.o. – 250 maciorki, OHZ „Garzyn" Sp. z o.o. – 191 maciorek i GR-H Żydowo Sp z o.o. – 118 maciorek. W 2015 roku sprzedano łącznie 40 tryków i 10 jarek hodowlanych.

Hodowla koni

Spółki ANR hodują 9 najważniejszych w kraju ras koni. Na koniec 2015 roku liczba klaczy matek w stadninach ANR wynosiła 932 sztuki. Łączna liczba koni w spółkach ANR wyniosła 3 080 sztuk, w tym 2 489 koni hodowlanych. W ciągu ostatnich lat trwa proces dostosowania liczby klaczy matek w stadninach nadzorowanych przez Agencję Nieruchomości Rolnych do potrzeb krajowej hodowli. Na skutek mniejszego zapotrzebowania na reproduktory i złej sytuacji na rynku koni użytkowych, stadniny ograniczyły liczbę stanowionych klaczy, a w części spółek przeprowadzono restrukturyzację. W 2015 roku hodowlą koni zajmowało się 15 spółek

i 6 jednostek włączonych do innych spółek hodowli roślin i zwierząt. Natomiast 31 grudnia 2015 r. włączono do Spółki Stadnina Koni Iwno Sp. z o.o., Spółkę Stadnina Koni Golejewko Sp. z o.o., tym samym na zakończenie roku 2015 liczba spółek hodowli koni zmniejszyła się do 14 podmiotów.

Hodowla koni pełnej krwi angielskiej w 2015 roku prowadzona była w 3 stadninach: SK Golejewko Sp. z o.o., SK „Iwno" Sp. z o.o. i SK „Krasne" Sp. z o.o. W omawianym okresie stanowiono łącznie 79 klaczy. Stadnina Koni Golejewko Sp. z o.o. zajęła I miejsce pod względem sumy wygranych w rankingu hodowców. Kwota wygrana przez konie hodowli SK Golejewko wyniosła 582 400 zł. Konie tej stadniny biegały na Torach Wyścigowych w Warszawie 258 razy i wygrały 37 gonitw, a średnia wygrana na konia wyniosła 11 420 zł. W treningu wyścigowym znajdowało się łącznie 121 koni, pochodzących z 3 stadnin.

W 2015 roku sprzedano w sumie 70 koni pełnej krwi angielskiej, (w 2014 roku -118), uzyskując kwotę 538 046 zł. Średnią cenę sprzedaży obniża, ujęta w tej liczbie, sprzedaż koni wybrakowanych z hodowli i użytkowania. Natomiast głównym „produktem" stadnin pełnej krwi są konie roczne przeznaczone na wyścigi. W tej kategorii sprzedano 16 koni, za 186 796 zł. Najlepszy wynik sprzedaży za konie roczne uzyskała SK Golejewko Sp. z o.o. - spółka ta sprzedała 9 koni, przy średniej cenie 13 477 zł. Średnia cena uzyskana za konia w 3 stadninach wyniosła 7 686 zł, natomiast średnia cena za konia rocznego, przeznaczonego do treningu wyścigowego, wyniosła 11 675 zł. Zaznaczyć należy, że hodowla koni pełnej krwi jest ściśle związana z selekcją wyścigową i do jej prowadzenia konieczne jest właściwe funkcjonowanie torów wyścigowych.

W spółkach hodujących konie arabskie czystej krwi, podobnie jak w poprzednich latach, prymat wiodły SK Michałów Sp. z o.o. i „SK Janów Podlaski" Sp. z o.o. Spółki te należą do najlepszych na świecie ośrodków hodowlanych. Dzięki ich działalności polskie konie czystej krwi osiągają najwyższe ceny i zdobywają nagrody na najpoważniejszych czempionatach. Organizowana od ponad 40 lat aukcja w Janowie Podlaskim należy do najważniejszych i jedynych, istniejących nieprzerwanie przez niemal pół wieku tego typu imprez. Sprzedaż, która miała miejsce w 2015 roku, podczas 46-ej Aukcji Pride of Poland była bardzo udana, a osiągnięte na niej ceny za ko-

nie należą w dalszym ciągu do najwyższych na świecie. Najdroższą klaczą aukcji okazała się klacz Pepita ze SK Janów Podlaski Sp. z o.o., wylicytowana za 1 400 000 euro, drugą cenę aukcji uzyskała klacz Pistorja, ze SK Michałów Sp. z o.o., która została sprzedana za 625 000 euro, trzecią klaczą Wieża Róż ze SK Michałów Sp. z o.o. – 270 000 euro, a czwartą klaczą Wkra również ze SK Michałów – 260 000 euro. Łącznie stadniny hodujące konie arabskie sprzedały 164 konie za kwotę 18 489 114 zł (średnia cena 112 739 zł).

Wszystkie 3 stadniny hodujące konie czystej krwi arabskiej – w Białce, Janowie Podlaskim i Michałowie, w których łącznie utrzymywanych jest 241 klaczy, osiągają bardzo dobre wyniki hodowlane, z wysokimi wskaźnikami rozrodu.

Hodowla koni półkrwi tj. ras: małopolskiej, wielkopolskiej, szlachetnej półkrwi i śląskiej prowadzona była w 10 spółkach w oparciu o 352 klacze.

Znacznemu zmniejszeniu uległa hodowla koni wielkopolskich i szlachetnej półkrwi w Stadninie Koni w Dobrzyniewie Sp. z o.o., gdzie pozostał jedynie dział konika polskiego i 13 klaczy szlachetnej półkrwi. Pogłębiająca się zapaść na rynku i kłopoty ze sprzedażą posiadanego materiału spowodowały redukcję pogłowia i obniżenie liczebności klaczy w kryciu.

Obserwowany od 2006 roku systematyczny spadek pokryć klaczy przypadających na ogiera został zatrzymany w 2013 roku i wyniósł 12,2 klaczy na ogiera (nieznaczny wzrost w stosunku do 2012 roku). W 2015 roku nastąpił dalszy wzrost średniej liczby pokryć przypadających na ogiera - średnia ta wyniosła na 1 stanowiącego ogiera 14,45 klaczy. Największą średnią pokryć zanotowało SO w Kętrzynie (wchodzące w skład spółki Stadnina Koni Nowe Jankowice Sp. z o.o.) – 17,11 klaczy na ogiera. Drastycznie pogorszona kondycja finansowa stad, spowodowana m. in. likwidacją w 2007 roku dotacji państwa z Funduszu Postępu Biologicznego do utrzymania rozpłodników i zmniejszeniem ilości aktywnych w rozrodzie klaczy, wymusiła wprowadzenie przez Agencję Nieruchomości Rolnych „Programu działań doraźnych w Stadach Ogierów ANR", który zrealizowano w 2010 roku. W następstwie tych działań w 2015 roku jedynie 2 stada - Stado Ogierów w Łącku Sp. z o.o. i Stado Ogierów Starogard Gdański Sp. z o.o. działały jako samodzielne spółki, z tym że do Stada Ogierów w Starogardzie Gdańskim Sp. z o.o. włączono w 2010 roku spółkę

Stadnina Koni Rzeczna Sp. z o.o., natomiast 5 stad funkcjonuje w strukturach organizacyjnych innych spółek ANR.

Zaistniała sytuacja i prognoza na najbliższe lata wymusiły dalszą redukcję liczby utrzymywanych reproduktorów. W sumie w sezonie rozpłodowym 2015 roku utrzymywano średnio 298 ogierów, w tym 270 ogierów uczestniczyło w rozrodzie. Ogółem ogiery te pokryły 3 903 klacze. Na dzień 31 grudnia 2015 r. w Stadach Ogierów było 268 ogierów hodowlanych. W 2 stadach prowadzone były Zakłady Treningowe dla młodych ogierów i klaczy: w SO Książ i SO Starogard Gdański Sp. z o.o. Łącznie w treningu wzięło udział 45 ogierów i 43 klacze.

Stadnina Koni „Nowe Jankowice" Sp. z o.o., jako jedyna spółka nadzorowana przez ANR, prowadzi hodowlę koni rasy polski koń zimnokrwisty. Stado hodowlane w omawianym okresie liczyło 89 klaczy bardzo dobrej jakości.

W 3 spółkach prowadzona jest hodowla zachowawcza konika polskiego: SK w Dobrzyniewie Sp. z o.o., SO Sieraków, PHR Sp. z o.o. Tulce, w oparciu o 82 klacze łącznie. Stadnina Koni Huculskich „Gładyszów", wchodząca obecnie w skład KR Kietrz Sp. z o.o., posiada najlepsze stado hodowlane koni rasy huculskiej w Europie, liczące 86 klaczy.

Załącznik 2

Wykaz hodowlanych spółek z o.o.
z udziałem ANR

stan na 31 grudnia 2015 r.

Spółki Hodowli Roślin Uprawnych:

1) „DANKO" Hodowla Roślin Sp. z o.o.
   Choryń 27, 64-000 Kościan;
2) Poznańska Hodowla Roślin Sp. z o.o.
   ul. Kasztanowa 5, 63-004 Tulce;
3) Małopolska Hodowla Roślin Sp. z o.o.
   ul. Zbożowa 4, 30-002 Kraków;
4) Kutnowska Hodowla Buraka Cukrowego Sp. z o.o.
   Straszków 12, 62-650 Kłodawa;
5) Pomorsko Mazurska Hodowla Ziemniaka Sp. z o.o.
   Strzekęcino 11, 76-024 Świeszyno;
6) Krakowska Hodowla i Nasiennictwo Ogrodnicze POLAN Sp. z o.o.
   ul. Lucjana Rydla 53/55, 30-130 Kraków;
7) "Spójnia" Hodowla i Nasiennictwo Ogrodnicze Sp. z o.o.
   ul. Lipowa 22, Nochowo; 63-100 Śrem;
8) „PlantiCo - Hodowla i Nasiennictwo Ogrodnicze Zielonki" Sp. z o.o.
   ul. Parkowa 1a, Zielonki Parcele; 05-082 Babice Stare.

Spółki Hodowli Zwierząt Gospodarskich:

1) Ośrodek Hodowli Zarodowej Osięciny Sp. z o.o.
   ul. Włocławska 2, 88-220 Osięciny;
2) Ośrodek Hodowli Zarodowej „Głogówek" Sp. z o.o.
   ul. Fabryczna 2B, 48-250 Głogówek;
3) Hodowla Zwierząt Zarodowych Osowa Sień Sp. z o.o.
   Przyczyna Górna 1, 67-400 Wschowa;
4) Ośrodek Hodowli Zarodowej „Gajewo" Sp. z o.o.
   Kałdowo 2, 82-200 Malbork;
5) „Mścice" Ośrodek Hodowli Zarodowej Sp. z o.o.
   ul. Koszalińska 85, 76-031 Mścice;
6) Hodowla Zarodowa Zwierząt „Żołędnica" Sp. z o.o.
   Żołędnica 41, 63-911 Rawicz;
7) Ośrodek Hodowli Zarodowej w Kamieńcu Ząbkowickim Sp. z o.o.

Pl. Kościelny 1, 57-230 Kamieniec Ząbkowicki;

8) Ośrodek Hodowli Zarodowej Dębołęka Sp. z o.o.
Dębołęka 72, 98-275 Brzeźnio;

9) Hodowla Zwierząt i Nasiennictwo Roślin Polanowice Sp. z o.o.
Polanowice, 88-150 Kruszwica;

10) Ośrodek Hodowli Zarodowej „Garzyn" Sp. z o.o.
ul. Leszczyńska 34, Garzyn; 64-120 Krzemieniewo;

11) Hodowla Zarodowa Zwierząt Knyszyn Sp. z o.o.
Knyszyn-Zamek 15, 19-120 Knyszyn;

12) Ośrodek Hodowli Zarodowej w Osieku Sp. z o.o.
ul. Zamkowa 3, 32-608 Osiek;

13) Ośrodek Hodowli Zarodowej Lubiana Sp. z o.o.
Lubiana, 73-260 Pełczyce;

14) Ośrodek Hodowli Zwierząt Zarodowych Sp. z o.o.
Chodeczek, 87-860 Chodecz;

15) Ośrodek Hodowli Zarodowej Bobrowniki Sp. z o.o.
Bobrowniki 6A, 76-231 Damnica;

16) Gospodarstwo Rolno-Hodowlane Żydowo Sp. z o.o.
ul. Kościuszki 41, 62-241 Żydowo;

17) Ośrodek Hodowli Zarodowej „Przerzeczyn Zdrój" Sp. z o.o.
Gilów 120A, 58-230 Niemcza;

18) Kombinat Rolny Kietrz Sp. z o.o.
ul. Zatorze 2, 48-130 Kietrz;

19) „Przedsiębiorstwo Rolniczo-Hodowlane Gałopol" Sp. z o.o.
ul. Wierzbowa 10, Gałowo, 64-500 Szamotuły;

20) Przedsiębiorstwo Rolne Długie Stare Sp. z o.o.
ul. Wiosenna 5, Długie Stare; 64-100 Leszno;

21) „Stadnina Koni Janów Podlaski" Sp. z o.o.
Wygoda 3, 21-505 Janów Podlaski;

22) Stadnina Koni Michałów Sp. z o.o.
28-411 Michałów;

23) Stadnina Koni „Racot" Sp. z o.o.
ul. Dworcowa 5, 64-005 Racot;

24) Stadnina Koni Walewice Sp. z o.o.
Walewice, 99-423 Bielawy;

25) Stadnina Koni „Krasne" Sp. z o.o.
ul. Mickiewicza 36, 06-408 Krasne;

26) Stadnina Koni Liski Sp. z o.o.
Liski 19, 11-210 Sępopol;
27) Stado Ogierów Starogard Gdański Sp. z o.o.
Rzeczna, 14-400 Pasłęk;
28) Stadnina Koni „Nowe Jankowice" Sp. z o.o.
Nowe Jankowice 17, 86-320 Łasin;
29) Stadnina Koni w Dobrzyniewie Sp. z o.o.
Dobrzyniewo 23, 89-311 Falmierowo;
30) Stadnina Koni „Pępowo" Sp. z o.o.
Gogolewo 71, 63-840 Krobia;
31) Stadnina Koni „Iwno" Sp. z o.o.
ul. Park Mielżyńskich 1, Iwno; 62-025 Kostrzyn Wlkp.
32) Stadnina Koni Prudnik Sp. z o.o.
ul. Poniatowskiego 3A, 48-200 Prudnik;
33) Stadnina Koni Nowielice Sp. z o.o.
Nowielice, 72-320 Trzebiatów;
34) Stado Ogierów w Łącku Sp. z o.o.
ul. Płocka 12, 09-520 Łąck.

Załącznik 3

Aneks tabelaryczny

Spis tabel

A.1 Powierzchnia gruntów przejętych do Zasobu WRSP (w ha)

A.2 Niektóre dane o przetargach ogółem na nieruchomości Zasobu WRSP w 2015 roku

A.3 Niektóre dane o przetargach ograniczonych na nieruchomości Zasobu WRSP w 2015 roku

A.4 Sprzedaż gruntów z Zasobu WRSP (w ha)

A.5 Grunty sprzedane z Zasobu WRSP w 2015 roku wg grup obszarowych (w ha)

A.6 Liczba umów zawartych na sprzedaż gruntów z Zasobu WRSP w 2015 roku wg grup obszarowych

A.7 Ceny sprzedaży gruntów Zasobu WRSP w 2015 roku wg grup obszarowych (w zł/ha)

A.8 Grunty sprzedane z Zasobu WRSP „zabużanom" (w ha)

A.9 Grunty wydzierżawione z Zasobu WRSP w 2015 roku wg województw (w ha)

A.10 Liczba umów zawartych na dzierżawę gruntów z Zasobu WRSP w 2015 roku wg województw

A.11 Czynsz za grunty wydzierżawione z Zasobu WRSP w 2015 roku wg województw (w dt pszenicy/ha)

A.12 Grunty Zasobu WRSP w dzierżawie – według stanu na 31.12.2015 r. wg województw

A.13 Liczba umów na dzierżawę gruntów z Zasobu WRSP – według stanu na 31.12.2015 r. wg województw

A.14 Zagospodarowanie gruntów Zasobu WRSP – w ha (wg jednostek organizacyjnych) – stan na 31.12.2015 r.

A.15 Zagospodarowanie gruntów Zasobu WRSP – w ha (według województw) – stan na 31.12.2015 r.

A.16 Grunty Zasobu WRSP pozostające do rozdysponowania oraz szacunkowa ocena możliwości ich zagospodarowania według kierunków (stan na 31.12.2015 r.)

A.17 Zagospodarowanie obiektów rolno-przemysłowych, usługowych i zabytków Zasobu WRSP (stan na 31.12.2015 r.)

A.18 Liczba mieszkań przejętych do Zasobu WRSP i ich rozdysponowanie (stan na 31.12.2015 r.)

A.19 Wykonanie planu finansowego Zasobu WRSP w 2015 roku (układ memoriałowy)

A.20 Wykonanie planu finansowego Agencji Nieruchomości Rolnych w 2015 roku (układ memoriałowy)

A.21 Wpływy Zasobu WRSP w 4 kwartałach 2015 roku (w tys. zł)

A.22 Wydatki Zasobu WRSP w 4 kwartałach 2015 roku (w tys. zł)

Tabela A.1

Powierzchnia gruntów przejętych do Zasobu WRSP
(w ha)

Lp.	Jednostka organizacyjna Agencji	Przejęto do Zasobu WRSP do 31.12.2015 r. *	w tym z UKUR** w 2015 r.
1.	**OT Warszawa - razem**	**335 605**	-
	w tym: OT Warszawa - bez filii	239 382	-
	filia w Łodzi	96 223	-
2.	**OT Bydgoszcz**	259 384	-
3.	**OT Gdańsk**	427 827	7
4.	**OT Gorzów - razem**	**356 451**	7
	w tym: OT Gorzów - bez filii	186 344	-
	filia w Zielonej Górze	170 107	7
5.	**OT Lublin**	186 176	-
6.	**OT Olsztyn - razem**	**935 857**	**907**
	w tym: OT Olsztyn - bez filii	563 719	907
	filia w Suwałkach	372 138	-
7.	**OT Opole**	272 235	**6**
8.	**OT Poznań**	459 448	-
9.	**OT Rzeszów**	214 585	-
10.	**OT Szczecin - razem**	**796 481**	**363**
	w tym: OT Szczecin - bez filii	470 994	363
	filia w Koszalinie	325 488	-
11.	**OT Wrocław**	495 348	-
	RAZEM	**4 739 396**	**1 291**

*) W 2015 roku saldo gruntów w wyniku przejęcia przez Agencję do Zasobu, zmian geodezyjnych i korekt zwiększyło się się o 59 ha.

**) powierzchnia przejęta protokołem zdawczo-odbiorczym w trybie pierwokupu (UKUR) art. 3 ust. 4 i art. 4 ust. 1

Tabela A.2

Niektóre dane o przetargach ogółem na nieruchomości Zasobu WRSP w 2015 r.

Lp.	Jednostka organizacyjna Agencji	Liczba przeprowadzonych przetargów **ogółem** - w 2015 r.				Powierzchnia nieruch. Zasobu zaoferowana w przetargach **ogółem** - w 2015 r.			
		ogółem		w tym przetargów rozstrzygniętych		ogółem		w tym w przetargach rozstrzygniętych	
		na sprzedaż	na dzierżawę	na sprzedaż	na dzierżawę	na sprzedaż	na dzierżawę	na sprzedaż	na dzierżawę
1.	**OT Warszawa - razem**	**9 103**	**244**	**1 355**	**137**	**5 347**	**687**	**1 475**	**500**
	w tym: OT Warszawa - bez filii	4 836	219	676	120	2 656	617	729	480
	filia w Łodzi	4 267	25	679	17	2 691	70	746	20
2.	**OT Bydgoszcz**	**577**	**380**	**234**	**330**	**1 142**	**1 908**	**892**	**1 844**
3.	**OT Gdańsk**	**2 449**	**265**	**665**	**214**	**6 017**	**1 641**	**2 768**	**1 579**
4.	**OT Gorzów - razem**	**4 604**	**589**	**953**	**526**	**10 040**	**7 083**	**3 079**	**6 946**
	w tym: OT Gorzów - bez filii	1 747	390	423	333	2 766	3 120	1 497	2 989
	filia w Zielonej Górze	2 857	199	530	193	7 273	3 962	1 581	3 957
5.	**OT Lublin**	**5 430**	**653**	**2 229**	**522**	**3 153**	**376**	**1 414**	**309**
6.	**OT Olsztyn - razem**	**4 504**	**783**	**1 400**	**672**	**11 731**	**5 209**	**5 143**	**4 830**
	w tym: OT Olsztyn - bez filii	2 912	244	777	206	8 366	3 826	3 345	3 507
	filia w Suwałkach	1 592	539	623	466	3 365	1 383	1 798	1 323
7.	**OT Opole**	**1 761**	**674**	**493**	**517**	**2 859**	**1 989**	**1 161**	**1 814**
8.	**OT Poznań**	**1 312**	**632**	**481**	**571**	**3 975**	**5 426**	**2 177**	**5 278**
9.	**OT Rzeszów**	**15 517**	**1 024**	**4 008**	**669**	**6 377**	**2 183**	**2 083**	**1 730**
10.	**OT Szczecin - razem**	**4 492**	**1 191**	**975**	**930**	**15 788**	**7 485**	**5 996**	**6 608**
	w tym: OT Szczecin - bez filii	2 628	573	698	484	10 871	5 034	4 722	4 531
	filia w Koszalinie	1 864	618	277	446	4 917	2 451	1 274	2 077
11.	**OT Wrocław**	**4 466**	**964**	**683**	**671**	**17 504**	**8 091**	**4 709**	**6 497**
	RAZEM	**54 215**	**7 399**	**13 476**	**5 759**	**83 933**	**42 075**	**30 896**	**37 936**

Tabela A.3

Niektóre dane o przetargach ograniczonych na nieruchomości Zasobu WRSP w 2015 r.

Lp.	Jednostka organizacyjna Agencji	Przeprowadzone przetargi ograniczone na sprzedaż nieruchomości Zasobu w 2015 r.				Rozstrzygnięte przetargi ograniczone na sprzedaż nieruchomości Zasobu w 2015 r.				Przeprowadzone przetargi ograniczone na dzierżawę nieruchomości Zasobu w 2015 r.				Rozstrzygnięte przetargi ograniczone na dzierżawę nieruchomości Zasobu w 2015 r.			
		ogółem		w tym na rzecz rolników powiększających gospodarstwo		ogółem		w tym na rzecz rolników powiększających gospodarstwo		ogółem		w tym na rzecz rolników powiększających gospodarstwo		ogółem		w tym na rzecz rolników powiększających gospodarstwo	
		liczba	pow. - ha	liczba	pow. - ha	liczba	pow. - ha	liczba	pow. - ha	liczba	pow. - ha	liczba	pow. - ha	liczba	pow. - ha	liczba	pow. - ha
1.	**OT Warszawa - razem**	**139**	**445**	**139**	**445**	**39**	**187**	**39**	**187**	**2**	**29**	**2**	**29**	**2**	**29**	**2**	**29**
	w tym: OT Warszawa - bez filii	133	356	133	356	39	187	39	187	2	29	2	29	2	29	2	29
	filia w Łodzi	6	89	6	89	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	**OT Bydgoszcz**	**97**	**980**	**97**	**980**	**93**	**931**	**93**	**931**	**10**	**123**	**10**	**123**	**10**	**123**	**10**	**123**
3.	**OT Gdańsk**	**296**	**2 742**	**296**	**2 742**	**185**	**1 846**	**185**	**1 846**	**108**	**1 316**	**108**	**1 316**	**99**	**1 289**	**99**	**1 289**
4.	**OT Gorzów - razem**	**273**	**2 459**	**268**	**2 404**	**161**	**1 525**	**157**	**1 471**	**312**	**4 687**	**312**	**4 687**	**293**	**4 625**	**293**	**4 625**
	w tym: OT Gorzów - bez filii	187	1 430	185	1 376	137	1 232	135	1 178	180	2 725	180	2 725	163	2 663	163	2 663
	filia w Zielonej Górze	86	1 029	83	1 029	24	293	22	293	132	1 962	132	1 962	130	1 961	130	1 961
5.	**OT Lublin**	**161**	**446**	**161**	**446**	**117**	**280**	**117**	**280**	-	-	-	-	-	-	-	-
6.	**OT Olsztyn - razem**	**288**	**3 390**	**288**	**3 390**	**177**	**1 913**	**177**	**1 913**	**90**	**1 993**	**90**	**1 993**	**89**	**1 945**	**89**	**1 945**
	w tym: OT Olsztyn - bez filii	162	1 908	162	1 908	98	1 118	98	1 118	45	1 474	45	1 474	44	1 426	44	1 426
	filia w Suwałkach	126	1 482	126	1 482	79	794	79	794	45	519	45	519	45	519	45	519
7.	**OT Opole**	**121**	**959**	**121**	**959**	**101**	**824**	**101**	**824**	**8**	**121**	**8**	**121**	**8**	**121**	**8**	**121**
8.	**OT Poznań**	**216**	**1 834**	**216**	**1 834**	**128**	**1 249**	**128**	**1 249**	**462**	**5 006**	**462**	**5 006**	**432**	**4 920**	**432**	**4 920**
9.	**OT Rzeszów**	**222**	**719**	**222**	**719**	**177**	**502**	**177**	**502**	**58**	**882**	**58**	**882**	**46**	**772**	**46**	**772**
10.	**OT Szczecin - razem**	**361**	**5 245**	**361**	**5 245**	**205**	**3 182**	**205**	**3 182**	**453**	**4 889**	**453**	**4 889**	**340**	**4 461**	**340**	**4 461**
	w tym: OT Szczecin - bez filii	260	3 933	260	3 933	160	2 682	160	2 682	223	3 294	223	3 294	200	3 000	200	3 000
	filia w Koszalinie	101	1 312	101	1 312	45	501	45	501	230	1 595	230	1 595	140	1 460	140	1 460
11.	**OT Wrocław**	**613**	**5 314**	**613**	**5 314**	**211**	**1 975**	**211**	**1 975**	**312**	**4 833**	**312**	**4 833**	**232**	**4 235**	**232**	**4 235**
	RAZEM	**2 777**	**24 637**	**2 772**	**24 583**	**1 590**	**14 473**	**1 586**	**14 418**	**1 643**	**22 887**	**1 643**	**22 887**	**1 391**	**21 572**	**1 391**	**21 572**

Tabela A.4

Sprzedaż gruntów z Zasobu WRSP*
(w ha)

Lp.	Jednostka organizacyjna Agencji	Do 31.12.2015 r. ogółem	w tym					
			2010	2011	2012	2013	2014	2015
1.	**OT Warszawa - razem**	**156 654**	**4 247**	**5 837**	**5 767**	**4 699**	**4 223**	**3 116**
	w tym: OT Warszawa - bez filii	83 342	2 232	2 988	2 907	2 397	2 112	1 365
	filia w Łodzi	73 312	2 015	2 849	2 860	2 302	2 111	1 751
2.	**OT Bydgoszcz**	**129 510**	**3 427**	**5 477**	**7 066**	**8 373**	**7 910**	**5 765**
3.	**OT Gdańsk**	**277 220**	**9 332**	**12 229**	**11 979**	**13 757**	**10 660**	**7 821**
4.	**OT Gorzów - razem**	**212 609**	**9 809**	**12 078**	**11 487**	**15 341**	**12 081**	**7 153**
	w tym: OT Gorzów - bez filii	100 157	5 145	6 294	6 119	8 867	6 007	3 978
	filia w Zielonej Górze	112 451	4 664	5 784	5 368	6 474	6 074	3 175
5.	**OT Lublin**	**130 703**	**4 495**	**4 035**	**6 038**	**4 891**	**4 700**	**2 446**
6.	**OT Olsztyn - razem**	**563 634**	**21 781**	**23 293**	**22 422**	**28 352**	**19 293**	**11 551**
	w tym: OT Olsztyn - bez filii	354 356	13 866	14 951	14 282	19 382	12 357	7 051
	filia w Suwałkach	209 278	7 915	8 342	8 140	8 970	6 936	4 500
7.	**OT Opole**	**159 711**	**6 611**	**11 607**	**10 595**	**7 599**	**7 629**	**3 428**
8.	**OT Poznań**	**228 766**	**4 005**	**10 009**	**16 037**	**16 138**	**12 839**	**9 943**
9.	**OT Rzeszów**	**139 565**	**4 142**	**5 031**	**6 090**	**5 830**	**5 018**	**3 890**
10.	**OT Szczecin - razem**	**430 260**	**20 272**	**23 818**	**22 557**	**27 407**	**20 608**	**11 442**
	w tym: OT Szczecin - bez filii	246 208	13 429	15 773	14 808	19 078	14 393	8 103
	filia w Koszalinie	184 052	6 843	8 045	7 749	8 329	6 216	3 339
11.	**OT Wrocław**	**257 089**	**8 386**	**11 720**	**12 146**	**15 332**	**15 591**	**10 148**
RAZEM		**2 685 721**	**96 506**	**125 134**	**132 184**	**147 719**	**120 552**	**76 703**

* dotyczy sprzedaży i odpłatnego przekazania nieruchomości: odpłatnego przekazania gruntów (z urządzeniami, obiektami i sieciami) niezbędnych dla prowadzenia działalności przez określone jednostki na rzecz tych jednostek, odpłatnego przekształcenia prawa użytkowania wieczystego przysługującego osobom fizycznym w prawo własności, odpłatnego przekazania na rzecz samoistnego posiadacza gruntu, który w dobrej wierze wzniósł na powierzchni budynek, odpłatnego przekazania na rzecz jednostek samorządowych.

Tabela A.5

Grunty sprzedane z Zasobu WRSP w 2015 r.*
wg grup obszarowych (w ha)

Lp.	Województwo	Powierzchnia gruntów sprzedanych w ha					
		razem	w tym w grupie obszarowej				
			do 1,00	1,01 - 9,99	10,00 - 99,99	100,00 - 299,99	300,00 i więcej
1.	Dolnośląskie	9 907	85	1 452	5 480	1 996	894
2.	Kujawsko-pomorskie	5 748	47	587	3 018	859	1 236
3.	Lubelskie	2 415	332	1 421	561	101	-
4.	Lubuskie	7 010	164	1 555	4 249	1 042	-
5.	Łódzkie	1 395	96	380	266	159	494
6.	Małopolskie	469	65	197	207	-	-
7.	Mazowieckie	1 177	132	356	560	129	-
8.	Opolskie	2 677	56	278	1 034	1 309	-
9.	Podkarpackie	2 616	387	779	689	288	474
10.	Podlaskie	1 618	74	727	534	281	-
11.	Pomorskie	7 702	98	997	4 229	912	1 467
12.	Śląskie	651	44	272	335	-	-
13.	Świętokrzyskie	1 030	167	304	253	-	305
14.	Warmińsko-mazurskie	9 857	189	1 997	5 084	1 538	1 048
15.	Wielkopolskie	9 884	57	943	3 986	3 172	1 727
16.	Zachodniopomorskie	11 421	107	1 810	7 397	877	1 231
RAZEM		**75 576**	**2 100**	**14 054**	**37 881**	**12 665**	**8 876**

*Bez transakcji obejmujących grunty pod budynkami, również mieszkalnymi, wyodrębnionymi obiektami, grunty o specyficznym charakterze (np. ze złożami kopalin, pod wodami, itd.), a także grunty nierolne.

Tabela A.6

Liczba umów zawartych na sprzedaż gruntów z Zasobu WRSP w 2015 r. *
wg grup obszarowych

Lp.	Województwo	Liczba umów					
		razem	w tym w grupie obszarowej				
			do 1,00	1,01 - 9,99	10,00 - 99,99	100,00 - 299,99	300,00 i więcej
1.	Dolnośląskie	759	165	357	224	11	2
2.	Kujawsko-pomorskie	425	155	125	136	6	3
3.	Lubelskie	1 305	753	521	30	1	-
4.	Lubuskie	1 045	403	478	158	6	-
5.	Łódzkie	398	218	166	12	1	1
6.	Małopolskie	283	184	89	10	-	-
7.	Mazowieckie	473	315	137	20	1	-
8.	Opolskie	286	143	94	42	7	-
9.	Podkarpackie	1 379	1 018	334	24	2	1
10.	Podlaskie	396	167	200	28	1	-
11.	Pomorskie	718	250	278	179	7	4
12.	Śląskie	235	133	87	15	-	-
13.	Świętokrzyskie	581	434	136	10	-	1
14.	Warmińsko-mazurskie	1 189	455	531	189	11	3
15.	Wielkopolskie	534	126	225	160	19	4
16.	Zachodniopomorskie	1 064	277	470	308	6	3
RAZEM		**11 070**	**5 196**	**4 228**	**1 545**	**79**	**22**

*Bez transakcji obejmujących grunty pod budynkami, również mieszkalnymi, wyodrębnionymi obiektami, grunty o specyficznym charakterze (np. ze złożami kopalin, pod wodami, itd.), a także grunty nierolne.

Tabela A.7

Ceny sprzedaży gruntów Zasobu WRSP w 2015 r.*
wg grup obszarowych (w zł/ha)

Lp.	Województwo	Ceny gruntów sprzedanych w zł/ha					
		średnio	w tym w grupie obszarowej				
			do 1,00	1,01 - 9,99	10,00 - 99,99	100,00 - 299,99	300,00 i więcej
1.	Dolnośląskie	35 123	37 691	28 242	35 762	42 149	26 455
2.	Kujawsko-pomorskie	40 937	39 403	42 532	43 618	34 430	38 220
3.	Lubelskie	14 996	14 485	13 648	18 737	14 856	-
4.	Lubuskie	21 990	25 547	20 399	22 988	19 734	-
5.	Łódzkie	39 127	16 276	15 284	38 262	34 429	63 862
6.	Małopolskie	27 019	37 740	25 697	24 899	-	-
7.	Mazowieckie	28 218	21 132	18 130	34 468	36 150	-
8.	Opolskie	38 838	39 215	33 478	41 106	38 169	-
9.	Podkarpackie	18 569	19 668	18 791	21 090	15 389	15 573
10.	Podlaskie	16 999	23 178	17 927	15 859	15 137	-
11.	Pomorskie	27 680	40 028	29 377	26 500	31 472	26 749
12.	Śląskie	34 165	38 165	32 051	35 348	-	-
13.	Świętokrzyskie	18 673	16 857	15 707	23 531	-	18 598
14.	Warmińsko-mazurskie	24 721	37 223	23 983	24 869	21 253	28 243
15.	Wielkopolskie	40 293	30 347	31 058	38 455	43 088	44 770
16.	Zachodniopomorskie	24 714	37 771	20 255	24 391	27 799	29 885
RAZEM		**29 546**	**25 526**	**23 337**	**29 722**	**33 720**	**33 624**

*Bez transakcji obejmujących grunty pod budynkami, również mieszkalnymi, wyodrębnionymi obiektami, grunty o specyficznym charakterze (np. ze złożami kopalin, pod wodami, itd.), a także grunty nierolne.

Tabela A.8

Grunty sprzedane z Zasobu WRSP "zabużanom"
(w ha)

Lp.	Jednostka organizacyjna Agencji	Liczba przetargów, w których uczestniczyły osoby z uprawnieniami zabużańskimi		Liczba przetargów wygranych przez osoby z uprawnieniami zabużańskimi		Liczba umów podpisanych z Zabużanami		Powierzchnia nieruchomości sprzedana przez ANR zabużanom na własność lub współwłasność (ha)		Cena nieruchomości nabytych przez zabużan na własność lub współwłasność w przetargach ANR (tys. zł)		Kwota zapłacona ANR przez zabużan uprawnieniami (tys. zł)	
		w 2015 r.	stan na 31-12-2015	w 2015 r.	stan na 31-12-2015	w 2015 r.	stan na 31-12-2015	w 2015 r.	stan na 31-12-2015	w 2015 r.	stan na 31-12-2015	w 2015 r.	stan na 31-12-2015
1.	**OT Warszawa - razem**	**4**	**249**	**3**	**233**	**2**	**72**	**2,22**	**272,07**	**48**	**3 458**	**-**	**3 242**
	w tym: OT Warszawa - bez filii	4	161	3	145	2	51	2,22	168,71	48	2 251	-	2 063
	filia w Łodzi	-	88	-	88	-	21	-	103,36	-	1 207	-	1 179
2.	**OT Bydgoszcz**	**-**	**3**	**-**	**2**	**-**	**2**	**-**	**23,99**	**-**	**195**	**-**	**170**
3.	**OT Gdańsk**	**-**	**83**	**-**	**78**	**-**	**40**	**-**	**602,40**	**-**	**7 645**	**-**	**7 641**
4.	**OT Gorzów - razem**	**-**	**48**	**-**	**38**	**-**	**22**	**-**	**73,11**	**-**	**1 200**	**-**	**987**
	w tym: OT Gorzów - bez filii	-	15	-	15	-	12	-	44,88	-	779	-	701
	filia w Zielonej Górze*	-	33	-	23	-	10	-	28,23	-	421	-	286
5.	**OT Lublin**	**-**	**6**	**-**	**5**	**-**	**4**	**-**	**14,91**	**-**	**96**	**-**	**76**
6.	**OT Olsztyn - razem**	**3**	**214**	**1**	**189**	**1**	**127**	**0,25**	**1 426,61**	**43**	**15 936**	**32**	**13 271**
	w tym: OT Olsztyn - bez filii	3	208	1	183	1	121	0,25	1 374,92	43	15 655	32	13 019
	filia w Suwałkach	-	6	-	6	-	6	-	51,69	-	281	-	252
7.	**OT Opole**	**-**	**120**	**-**	**117**	**-**	**71**	**-**	**177,02**	**-**	**3 475**	**-**	**2 809**
8.	**OT Poznań**	**-**	**57**	**-**	**57**	**-**	**40**	**-**	**101,87**	**-**	**2 201**	**-**	**2 047**
9.	**OT Rzeszów**	**-**	**168**	**-**	**166**	**-**	**38**	**-**	**289,19**	**-**	**2 883**	**-**	**2 606**
10.	**OT Szczecin - razem**	**1**	**543**	**1**	**513**	**1**	**160**	**31,13**	**1 690,05**	**509**	**32 317**	**195**	**31 043**
	w tym: OT Szczecin - bez filii	1	342	1	340	1	104	31,13	843,56	509	15 889	195	15 138
	filia w Koszalinie*	-	201	-	173	-	56	-	846,49	-	16 428	-	15 905
11.	**OT Wrocław**	**-**	330	**-**	330	**-**	178	**-**	822,09	**-**	10 907	**-**	10 827
RAZEM		**8**	**1 821**	**5**	**1 728**	**4**	**754**	**33,60**	**5 493,31**	**600**	**80 313**	**227**	**74 719**

* różnice w porównaniu do poprzedniego sprawozdania wynikają z dokonanych korekt lat ubiegłych oraz z dokonanych zaokrągleń

Tabela A.9

Grunty wydzierżawione z Zasobu WRSP w 2015 r.*
wg województw (w ha)

Lp.	Województwo	Powierzchnia gruntów wydzierżawionych w ha					
		razem	w tym w grupie obszarowej				
			do 1,00	1,01 - 9,99	10,00 - 99,99	100,00 - 299,99	300,00 i więcej
1.	Dolnośląskie	6 477	89	1 056	4 578	755	-
2.	Kujawsko-pomorskie	2 039	54	459	1 410	116	-
3.	Lubelskie	477	140	283	53	-	-
4.	Lubuskie	7 295	41	777	5 083	1 394	-
5.	Łódzkie	70	2	34	34	-	-
6.	Małopolskie	129	16	87	27	-	-
7.	Mazowieckie	428	30	118	158	122	-
8.	Opolskie	525	90	142	292	-	-
9.	Podkarpackie	1 100	76	358	666	-	-
10.	Podlaskie	602	40	425	137	-	-
11.	Pomorskie	1 861	23	447	1 212	179	-
12.	Śląskie	1 281	66	321	660	234	-
13.	Świętokrzyskie	311	4	120	187	-	-
14.	Warmińsko-mazurskie	3 676	30	545	2 313	788	-
15.	Wielkopolskie	4 610	48	850	3 437	276	-
16.	Zachodniopomorskie	6 506	96	1 631	4 241	538	-
RAZEM		**37 388**	**843**	**7 653**	**24 489**	**4 403**	-

*Bez transakcji obejmujących grunty pod budynkami, również mieszkalnymi, wyodrębnionymi obiektami, grunty o specyficznym charakterze (np. ze złożami kopalin, pod wodami, itd.), a także grunty nierolne.

Tabela A.10

Liczba umów zawartych na dzierżawę gruntów z Zasobu WRSP w 2015 r. *
wg województw

Lp.	Województwo	Liczba umów					
		razem	w tym w grupie obszarowej				
			do 1,00	1,01 - 9,99	10,00 - 99,99	100,00 - 299,99	300,00 i więcej
1.	Dolnośląskie	692	209	294	184	5	-
2.	Kujawsko-pomorskie	320	121	140	58	1	-
3.	Lubelskie	452	317	132	3	-	-
4.	Lubuskie	485	114	185	176	10	-
5.	Łódzkie	15	3	11	1	-	-
6.	Małopolskie	76	45	29	2	-	-
7.	Mazowieckie	109	62	40	6	1	-
8.	Opolskie	271	192	63	16	-	-
9.	Podkarpackie	302	173	101	28	-	-
10.	Podlaskie	223	78	137	8	-	-
11.	Pomorskie	234	56	124	53	1	-
12.	Śląskie	257	127	104	24	2	-
13.	Świętokrzyskie	45	11	25	9	-	-
14.	Warmińsko-mazurskie	316	86	153	71	6	-
15.	Wielkopolskie	477	99	182	194	2	-
16.	Zachodniopomorskie	881	240	429	210	2	-
RAZEM		**5 155**	**1 933**	**2 149**	**1 043**	**30**	-

*Bez transakcji obejmujących grunty pod budynkami, również mieszkalnymi, wyodrębnionymi obiektami, grunty o specyficznym charakterze (np. ze złożami kopalin, pod wodami, itd.), a także grunty nierolne.

Tabela A.11

Czynsz za grunty wydzierżawione z Zasobu WRSP w 2015 r.*
wg województw (w dt pszenicy/ ha)

Lp.	Województwo	Czynsz za grunty wydzierżawione w dt pszenicy/ha					
		średnio	w tym w grupie obszarowej				
			do 1,00	1,01 - 9,99	10,00 - 99,99	100,00 - 299,99	300,00 i więcej
1.	Dolnośląskie	10,8	11,4	9,9	11,6	7,1	-
2.	Kujawsko-pomorskie	26,9	16,5	16,5	30,0	34,2	-
3.	Lubelskie	6,4	5,9	7,1	3,8	-	-
4.	Lubuskie	4,5	5,6	4,1	4,9	2,9	-
5.	Łódzkie	16,1	12,6	8,0	24,5	-	-
6.	Małopolskie	10,3	18,3	10,6	4,8	-	-
7.	Mazowieckie	7,8	5,9	7,7	14,2	-	-
8.	Opolskie	13,3	10,0	7,8	17,1	-	-
9.	Podkarpackie	13,1	5,7	8,4	16,4	-	-
10.	Podlaskie	4,6	6,4	5,2	2,3	-	-
11.	Pomorskie	12,3	10,8	8,6	15,1	2,7	-
12.	Śląskie	12,7	9,4	11,8	15,1	8,2	-
13.	Świętokrzyskie	11,1	3,5	9,6	12,3	-	-
14.	Warmińsko-mazurskie	10,8	5,8	6,5	10,4	15,1	-
15.	Wielkopolskie	23,0	10,8	18,0	24,4	24,1	-
16.	Zachodniopomorskie	8,0	7,7	6,7	9,1	3,6	-
RAZEM		**11,5**	**8,7**	**9,2**	**12,9**	**8,3**	-

*Bez transakcji obejmujących grunty pod budynkami, również mieszkalnymi, wyodrębnionymi obiektami, grunty o specyficznym charakterze (np. ze złożami kopalin, pod wodami, itd.), a także grunty nierolne.

Tabela A.12

Grunty Zasobu WRSP w dzierżawie - według stanu na 31.12.2015 r.
wg województw

Lp.	Województwo	Powierzchnia gruntów w dzierżawie - w ha										
		razem	w tym w grupie obszarowej									
			do 1,00	1,01 - 1,99	2,00 - 4,99	5,00 - 9,99	10,00 - 19,99	20,00 - 49,99	50,00 - 99,99	100,00 - 299,99	300,00- 499,99	500,00 - 999,99	1 000,00 i więcej
1.	Dolnośląskie	146 964	1 443	1 644	3 226	3 968	7 232	14 726	12 457	32 211	32 252	16 882	20 923
2.	Kujawsko-pomorskie	68 938	528	812	2 203	2 883	3 926	4 987	4 992	13 919	13 263	3 883	17 543
3.	Lubelskie	24 446	1 625	2 128	3 097	1 447	979	1 550	1 616	4 184	3 633	1 305	2 882
4.	Lubuskie	67 339	625	951	1 922	2 837	4 820	10 225	8 211	15 662	8 161	5 546	8 380
5.	Łódzkie	11 759	18	41	103	81	16	340	785	3 674	2 766	1 502	2 432
6.	Małopolskie	7 643	271	290	367	293	320	272	699	1 852	496	906	1 878
7.	Mazowieckie	16 624	147	292	547	476	650	1 678	2 213	5 890	1 380	2 998	351
8.	Opolskie	59 521	634	558	863	719	998	2 309	891	9 418	7 037	9 617	26 476
9.	Podkarpackie	15 998	401	317	566	560	911	2 491	2 920	5 756	1 076	539	460
10.	Podlaskie	21 652	925	1 487	2 596	2 897	1 825	1 962	2 061	4 717	2 005	1 177	-
11.	Pomorskie	71 349	210	482	1 656	2 532	4 340	8 378	6 605	14 659	13 792	13 038	5 657
12.	Śląskie	22 506	487	676	1 156	802	1 358	2 748	2 256	5 480	3 025	-	4 519
13.	Świętokrzyskie	5 031	18	45	185	164	312	739	640	2 016	397	514	-
14.	Warmińsko-mazurskie	117 912	295	818	2 989	5 596	8 434	18 087	13 257	26 074	17 545	11 250	13 567
15.	Wielkopolskie	163 370	371	589	1 793	3 769	8 204	11 582	10 328	22 601	29 419	21 609	53 105
16.	Zachodniopomorskie	202 886	813	1 606	4 814	7 713	14 941	33 015	22 493	40 352	30 402	26 600	20 137
RAZEM		**1 023 939**	**8 810**	**12 735**	**28 085**	**36 737**	**59 266**	**115 089**	**92 425**	**208 465**	**166 651**	**117 366**	**178 310**

Tabela A.13

Liczba umów na dzierżawę gruntów z Zasobu WRSP - według stanu na 31.12.2015 r.
wg województw

Lp.	Województwo	razem	Liczba umów dzierżawy										
			w tym w grupie obszarowej										
			do 1,00	1,01 - 1,99	2,00 - 4,99	5,00 - 9,99	10,00 - 19,99	20,00 - 49,99	50,00 - 99,99	100,00 - 299,99	300,00- 499,99	500,00 - 999,99	1 000,00 i więcej
1.	Dolnośląskie	7 678	3 423	1 195	1 036	565	509	472	181	179	82	24	12
2.	Kujawsko-pomorskie	3 429	1 123	569	683	407	284	164	71	79	34	7	8
3.	Lubelskie	6 198	3 228	1 511	1 060	222	71	47	22	23	10	2	2
4.	Lubuskie	4 138	1 532	679	612	405	334	333	120	90	22	7	4
5.	Łódzkie	169	43	28	34	13	1	10	10	20	7	2	1
6.	Małopolskie	1 055	626	209	121	42	22	10	9	11	1	2	2
7.	Mazowieckie	922	301	202	179	69	44	52	31	36	4	4	-
8.	Opolskie	2 446	1 412	408	279	101	72	73	13	49	18	15	6
9.	Podkarpackie	1 554	846	226	183	77	65	79	41	33	3	1	-
10.	Podlaskie	4 264	1 684	1 064	850	397	141	65	28	28	5	2	-
11.	Pomorskie	2 530	533	334	506	352	297	271	97	80	37	19	4
12.	Śląskie	2 230	989	487	381	118	96	84	32	32	8	-	3
13.	Świętokrzyskie	221	37	30	62	24	21	26	8	12	1	-	-
14.	Warmińsko-mazurskie	4 454	618	561	889	787	598	590	196	147	46	16	6
15.	Wielkopolskie	3 687	834	413	544	525	571	391	151	128	74	31	25
16.	Zachodniopomorskie	8 257	1 762	1 121	1 497	1 080	1 047	1 063	323	236	81	36	11
RAZEM		**53 232**	**18 991**	**9 037**	**8 916**	**5 184**	**4 173**	**3 730**	**1 333**	**1 183**	**433**	**168**	**84**

Tabela A.14

Zagospodarowanie gruntów Zasobu WRSP - w ha
(stan na 31.12.2015 r.)

Lp.	Jednostka organizacyjna Agencji	Grunty									Grunty pozostające w Zasobie WRSP według stanu na 31.12.2015							
												z tego						
		przejęte do Zasobu WRSP	sprzedane	przekazane nieodpłatnie				pod wodami przekazane do RZGW lub Marszałka Wojew.	wniesione jako aport do spółek	rozdysponowane trwale w pozost. formach	razem	w dzierżawie	w wieczyst. użytkow.	w trwałym zarządzie	w administrowaniu produkc.	w innym zagospodarowaniu*)	pozostaje do rozdysponowania	obce grunty w Zasobie**)
				jednostkom samorządu terytorialnego	Lasom Państwowym	osobom prawnym Kościołów	nieodpł. innym											
1.	**OT Warszawa - razem**	**335 605**	**156 654**	**5 334**	**3 185**	**2 345**	**4 747**	**412**	**9 819**	**3 431**	**149 678**	**129 307**	**5 446**	**390**	**-**	**901**	**13 373**	**260**
	w tym: OT Warszawa - bez filii	239 382	83 342	3 048	1 950	2 292	3 263	30	9 608	2 327	133 523	121 545	3 240	242	-	398	8 092	6
	filia w Łodzi	96 223	73 312	2 287	1 235	53	1 484	382	211	1 103	16 155	7 762	2 207	148	-	503	5 281	255
2.	**OT Bydgoszcz**	**259 384**	**129 510**	**3 265**	**9 044**	**14 908**	**4 909**	**21 774**	**303**	**1 572**	**74 099**	**57 580**	**2 756**	**1 591**	**-**	**588**	**6 658**	**4 925**
3.	**OT Gdańsk**	**427 827**	**277 220**	**6 048**	**13 544**	**7 568**	**2 345**	**31 116**	**267**	**952**	**88 767**	**66 256**	**5 337**	**907**	**-**	**514**	**12 803**	**2 950**
4.	**OT Gorzów - razem**	**356 451**	**212 609**	**4 937**	**12 868**	**3 637**	**7 359**	**9 603**	**2**	**402**	**105 036**	**62 771**	**1 706**	**868**	**-**	**1 207**	**29 955**	**8 529**
	w tym: OT Gorzów - bez filii	186 344	100 157	3 175	5 156	1 663	4 855	7 799	-	260	63 279	39 710	1 706	640	-	152	13 520	7 550
	filia w Zielonej Górze	170 107	112 451	1 762	7 712	1 974	2 504	1 803	2	142	41 757	23 061	-	227	-	1 054	16 435	979
5.	**OT Lublin**	**186 176**	**130 703**	**2 249**	**3 353**	**4 347**	**5 201**	**1 226**	**-**	**3 051**	**36 046**	**21 843**	**998**	**1 177**	**-**	**255**	**11 774**	**-**
6.	**OT Olsztyn - razem**	**935 857**	**563 634**	**9 747**	**35 289**	**9 024**	**7 294**	**117 049**	**559**	**11 908**	**181 353**	**134 051**	**6 081**	**2 146**	**-**	**2 159**	**33 456**	**3 461**
	w tym: OT Olsztyn - bez filii	563 719	354 356	5 515	23 532	6 949	2 865	47 392	507	5 447	117 156	88 095	228	1 083	-	1 724	23 145	2 881
	filia w Suwałkach	372 138	209 278	4 232	11 757	2 075	4 428	69 657	52	6 461	64 197	45 956	5 853	1 063	-	435	10 311	579
7.	**OT Opole**	**272 235**	**159 711**	**4 922**	**4 662**	**10 235**	**2 890**	**2**	**115**	**1 335**	**88 363**	**66 048**	**3 881**	**702**	**-**	**109**	**16 921**	**701**
8.	**OT Poznań**	**459 448**	**228 766**	**5 353**	**9 735**	**16 072**	**10 836**	**3 113**	**3 317**	**4 722**	**177 534**	**130 932**	**8 399**	**1 195**	**-**	**1 437**	**17 397**	**18 174**
9.	**OT Rzeszów**	**214 585**	**139 565**	**4 160**	**11 091**	**2 095**	**7 262**	**17**	**79**	**1 923**	**48 393**	**24 684**	**5 284**	**2 180**	**-**	**58**	**15 935**	**251**
10.	**OT Szczecin - razem**	**796 481**	**430 260**	**6 083**	**35 297**	**7 575**	**3 730**	**42 102**	**289**	**2 072**	**269 073**	**192 248**	**6 104**	**7 850**	**-**	**5 045**	**52 971**	**4 856**
	w tym: OT Szczecin - bez filii	470 994	246 208	3 251	17 225	4 932	2 225	17 335	156	1 730	177 931	123 253	4 618	7 456	-	2 946	35 709	3 947
	filia w Koszalinie	325 488	184 052	2 832	18 072	2 643	1 504	24 767	133	342	91 142	68 995	1 485	393	-	2 098	17 262	908
11.	**OT Wrocław**	**493 348**	**257 089**	**4 919**	**15 837**	**11 010**	**4 636**	**34**	**9 327**	**4 457**	**188 039**	**138 218**	**6 280**	**1 234**	**-**	**2 898**	**38 491**	**918**
	RAZEM	**4 739 396**	**2 685 721**	**57 018**	**153 903**	**88 816**	**61 209**	**226 448**	**24 077**	**35 823**	**1 406 382**	**1 023 939**	**52 272**	**20 238**	**-**	**15 171**	**249 736**	**45 026**

*) w dożywotnim użytkowaniu, w bezumownym użytkowaniu, w użyczeniu itp.

**) grunty pod wodami płynącymi, pozostające w ewidencji Zasobu, dla których prawa rybackiego użytkowania przeszły z dniem 1 stycznia 2006 r. do RZGW, grunty należące do uczelni publicznych, grunty należące do jedn. samorządowych.

Zagospodarowanie gruntów Zasobu WRSP - w ha
(stan na 31.12.2015 r.)

Tabela A.15

Lp.	Województwo	Grunty									Grunty pozostające w Zasobie WRSP według stanu na 31.12.2015							
		przejęte do Zasobu WRSP	sprzedane	przekazane nieodpłatnie				pod wodami przekazane do RZGW lub Marszałka Wojew.	wniesione jako aport do spółek	rozdysponowane trwale w pozost. formach	razem	z tego						
				jednostkom samorządu terytorial-nego	Lasom Państwo-wym	osobom prawnym Kościo-łów	nieodpł. innym					w dzierżawie	w wieczyst. użytkow.	w trwałym zarządzie	w admini-strowaniu produkc.	w innym zagospoda-rowaniu*)	pozostaje do rozdyspo-nowania	obce grunty w Zasobie**)
1	Dolnośląskie	508 556	259 665	5 185	15 868	11 042	5 187	36	10 294	4 457	196 822	146 964	6 280	1 234	-	2 898	38 528	918
2	Kujawsko-pomorskie	275 651	130 816	3 283	9 138	15 121	4 924	23 364	1 198	1 574	86 234	68 938	3 311	1 591	-	588	6 664	5 141
3	Lubelskie	189 532	131 298	2 258	3 392	4 360	5 202	1 226	213	3 051	38 531	24 446	998	1 177	-	255	11 656	-
4	Lubuskie	354 488	211 961	4 878	13 241	3 694	7 367	7 668	352	402	104 926	67 339	1 706	867	-	1 207	29 425	4 383
5	Łódzkie	79 555	55 107	1 582	915	10	1 204	1	505	1 101	19 131	11 759	1 674	19	-	496	4 943	241
6	Małopolskie	39 172	18 628	1 578	872	1 336	1 441	3	569	509	14 236	7 643	3 061	39	-	0	3 373	119
7	Mazowieckie	117 410	76 479	3 133	1 649	806	2 236	388	635	2 287	29 798	16 742	3 773	348	-	403	8 514	19
8	Opolskie	181 628	103 005	2 055	3 322	3 286	1 018	2	586	609	67 746	59 521	1 713	270	-	49	6 066	127
9	Podkarpackie	153 601	103 333	2 667	10 891	2 054	5 948	6	258	1 063	27 381	15 998	2 195	1 972	-	23	7 156	36
10	Podlaskie	128 283	65 340	2 249	7 673	834	3 908	11 013	113	4 915	32 238	21 652	1 513	32	-	316	8 254	471
11	Pomorskie	430 744	277 696	6 090	13 625	7 751	2 344	28 076	1 041	954	93 166	71 375	4 782	907	-	514	12 785	2 803
12	Śląskie	87 014	40 798	1 478	656	5 998	831	2	207	518	36 527	22 506	2 168	431	-	63	10 784	575
13	Świętokrzyskie	50 460	36 468	1 379	194	42	927	8	56	590	10 796	5 031	27	169	-	35	5 438	96
14	Warmińsko-mazurskie	821 688	505 409	7 532	27 654	8 230	3 679	105 965	1 748	6 993	154 479	117 769	4 568	2 114	-	1 843	25 213	2 972
15	Wielkopolskie	499 722	231 433	5 474	9 949	16 267	11 213	4 419	5 360	4 728	210 881	163 370	8 399	1 219	-	1 437	17 450	19 006
16	Zachodniopomorskie	821 894	438 285	6 199	34 865	7 986	3 781	44 273	943	2 072	283 490	202 886	6 104	7 850	-	5 045	53 487	8 119
RAZEM		**4 739 396**	**2 685 721**	**57 018**	**153 903**	**88 816**	**61 209**	**226 448**	**24 077**	**35 823**	**1 406 382**	**1 023 939**	**52 272**	**20 238**	**-**	**15 171**	**249 736**	**45 026**

*) w dożywotnim użytkowaniu, w bezumownym użytkowaniu, w użyczeniu itp.

**) grunty pod wodami płynącymi, pozostające w ewidencji Zasobu, dla których prawa rybackiego użytkowania przeszły z dniem 1 stycznia 2006 r. do RZGW, grunty należące do uczelni publicznych, grunty należące do jedn. samorządowych.

Tabela A.16

Grunty Zasobu WRSP pozostające do rozdysponowania
oraz szacunkowa ocena możliwości ich zagospodarowania według kierunków
(stan na 31.12.2015 r.)

Lp.	Jednostka organizacyjna Agencji	Powierzchnia pozostająca do rozdyspo-nowania ogółem	Możliwe kierunki zagospodarowania gruntów do rozdysponowania					Pozostałe grunty*)
			na cele rolnicze		na cele nierolnicze			
			ogółem	w tym wieloletnie odłogi	pod zalesienia	pod budownictwo i działalność usługową	na inne cele (rekreacja, ochrona przyrody itp.)	
1.	**OT Warszawa - razem**	**13 373**	**9 468**	**1 478**	**1 845**	**793**	**750**	**517**
	w tym: OT Warszawa - bez filii	8 092	4 957	958	1 515	753	520	347
	filia w Łodzi	5 281	4 511	520	330	40	230	170
2.	**OT Bydgoszcz**	**6 658**	**4 718**	-	**140**	**180**	**215**	**1 405**
3.	**OT Gdańsk**	**12 803**	**9 735**	**90**	**1 138**	**811**	**362**	**757**
4.	**OT Gorzów - razem**	**29 955**	**20 113**	**3 022**	**733**	**1 441**	**3 159**	**4 509**
	w tym: OT Gorzów - bez filii	13 520	6 983	2 022	728	1 291	3 009	1 509
	filia w Zielonej Górze	16 435	13 130	1 000	5	150	150	3 000
5.	**OT Lublin**	**11 774**	**8 480**	**3 440**	**440**	**100**	**110**	**2 644**
6.	**OT Olsztyn - razem**	**33 456**	**23 264**	**1 688**	**3 536**	**1 022**	**4 011**	**1 623**
	w tym: OT Olsztyn - bez filii	23 145	19 203	368	591	551	2 731	69
	filia w Suwałkach	10 311	4 061	1 320	2 945	471	1 280	1 554
7.	**OT Opole**	**16 921**	**15 121**	**1 692**	**973**	**98**	**5**	**724**
8.	**OT Poznań**	**17 397**	**12 177**	**2 435**	**365**	**1 850**	**219**	**2 785**
9.	**OT Rzeszów**	**15 935**	**13 900**	-	-	**170**	**60**	**1 805**
10.	**OT Szczecin - razem**	**52 971**	**41 184**	**3 286**	**2 590**	**3 434**	**3 106**	**2 657**
	w tym: OT Szczecin - bez filii	35 709	27 150	3 286	2 440	2 030	1 720	2 369
	filia w Koszalinie	17 262	14 034	-	150	1 404	1 386	288
11.	**OT Wrocław**	**38 491**	**12 891**	**4 000**	**10 000**	**1 200**	**2 400**	**12 000**
RAZEM		**249 736**	**171 051**	**21 131**	**21 760**	**11 100**	**14 398**	**31 427**

*) grunty, co do których nie zdefiniowano szczegółowych kierunków przeznaczenia

Tabela A.17

Zagospodarowanie obiektów rolno-przemysłowych, usługowych i zabytków Zasobu WRSP
(stan na 31.12.2015 r.)

Wyszczególnienie	Przejęto do Zasobu wg protokółów zdawczo-odbiorczych	Stan ewidencyjny na 31.12.2015 obiektów przejętych do Zasobu*	Rozdysponowano do 31.12.2015				Obiekty w Zasobie WRSP według stanu na 31.12.2015			
			ogółem	z tego			razem	z tego		
				sprzedano	wniesiono do jedno-osobowych spółek	rozdysponowano w innych formach		przekazane w		do rozdyspo-nowania
								dzierżawę	zarząd i wieczyste użytkowanie	
Gorzelnie, winiarnie, browary	858	838	659	593	51	15	179	155	-	24
Masarnie i rzeźnie	269	220	159	142	14	3	61	55	-	6
Mleczarnie	12	12	7	1	2	4	5	5	-	-
Przetwórnie owoców i warzyw	15	16	11	6	2	3	5	5	-	-
Młyny i kaszarnie	31	36	30	22	4	4	6	6	-	-
Suszarnie zbóż i zielonek	898	883	621	571	40	10	262	250	-	12
Mieszalnie pasz	717	616	443	368	66	9	173	166	-	7
Cegielnie	10	8	8	7	-	1	-	-	-	-
Tartaki	67	61	56	51	1	4	5	3	-	2
Chłodnie	75	65	44	40	3	1	21	16	-	5
Hotele i zajazdy	107	89	82	55	21	6	7	3	-	4
Restauracje i bary	40	34	31	27	2	2	3	1	-	2
Sklepy	415	366	363	303	43	17	3	3	-	-
Obiekty socjalne, kulturalne i sportowe	672	757	720	211	176	333	37	28	2	7
Zespoły dworskie i pałacowo-parkowe	2 136	2 348	1 870	1 428	148	294	478	359	4	115

*) W Zasobie dokonuje się weryfikacji przejętych obiektów, a w miarę potrzeby - zmiany ich kwalifikacji, przeznaczenia lub funkcji. Przejęte zespoły dworskie i pałacowo-parkowe podlegają przeglądom przy udziale wojewódzkich służb konserwacji zabytków, w wyniku których weryfikowany jest m.in. status i zakres rzeczowy obiektów tworzących „zespół", jak również wprowadzane są do ewidencji nowe zespoły dworskie i pałacowo-parkowe, uznane przez służbę ochrony zabytków za obiekty zabytkowe.

Tabela A.18

Liczba mieszkań przejętych do Zasobu WRSP i ich rozdysponowanie
(stan na 31.12.2015 r.)

Lp.	Jednostka organizacyjna Agencji	Przejęte do Zasobu*		Sprzedano		Przekazano nieodpłatnie						Zlikwidowano		Pozostaje w Zasobie 31.12.2015
						razem		w tym						
								samorządom		spółdz. mieszk.				
		stan na 31.12.2015	w 2015	stan na 31.12.2015	w 2015	stan na 31.12.2015	w 2015	stan na 31.12.2015	w 2015	stan na 31.12.2015	w 2015	stan na 31.12.2015	w 2015	
1.	**OT Warszawa - razem**	**18 737**	-	**15 520**	**28**	**2 405**	**69**	**509**	**41**	**57**	1	**31**	-	**786**
	w tym: OT Warszawa - bez filii	10 847	-	8 397	14	1 983	28	196	13	27	1	21	-	451
	filia w Łodzi	7 890	-	7 123	14	422	41	313	28	30	-	10	-	335
2.	**OT Bydgoszcz**	**25 270**	-	**22 809**	**27**	**1 427**	**41**	**294**	**28**	**1 029**	**13**	**287**	-	**747**
3.	**OT Gdańsk**	**34 663**	**3**	**32 881**	**28**	**1 285**	**22**	**1 256**	**21**	**13**	-	**96**	**5**	**401**
4.	**OT Gorzów - razem**	**21 535**	-	**19 252**	**2**	**2 036**	**1**	**1 555**	-	**471**	1	**237**	-	**10**
	w tym: OT Gorzów - bez filii	12 838	-	11 237	1	1 418	-	1 109	-	309	-	180	-	3
	filia w Zielonej Górze	8 697	-	8 015	1	618	1	446	-	162	1	57	-	7
5.	**OT Lublin**	**9 069**	-	**8 549**	-	**455**	-	**262**	-	**188**	-	**37**	-	**28**
6.	**OT Olsztyn - razem**	**49 684**	**10**	**46 046**	**49**	**2 396**	**83**	**2 081**	**79**	**269**	**4**	**247**	-	**995**
	w tym: OT Olsztyn - bez filii	35 427	9	32 534	33	1 992	73	1 966	73	4	-	160	-	741
	filia w Suwałkach	14 257	1	13512**	16	404	10	115	6	265	4	87	-	254
7.	**OT Opole**	**25 303**	**5**	**23 067**	**45**	**1 302**	**25**	**605**	**16**	**620**	**9**	**518**	**5**	**416**
8.	**OT Poznań**	**49 671**		**45 160**	**202**	**1 460**	**74**	**558**	**41**	**690**	**27**	**617**	**4**	**2 434**
9.	**OT Rzeszów**	**9 476**	**33**	**9 185**	**14**	**120**	**4**	**89**	**3**	**9**	-	**81**	-	**90**
10.	**OT Szczecin - razem**	**52 783**	**5**	**49 739**	**8**	**2 634**	**4**	**1 873**	**2**	**741**	-	**234**	-	**176**
	w tym: OT Szczecin - bez filii	31 351	2	29 251	4	1 873	4	1 176	2	685	-	109	-	118
	filia w Koszalinie	21 432	3	20 488	4	761	-	697	-	56	-	125	-	58
11.	**OT Wrocław**	**41 077**	**27**	**35 139**	**67**	**2 456**	**102**	**2 045**	**102**	**276**	-	**1 869**	**140**	**1 613**
	Razem	**337 268**	**83**	**307 347**	**470**	**17 976**	**425**	**11 127**	**333**	**4 363**	**55**	**4 254**	**154**	**7 696**

* Po uwzględnieniu zakończeń inwestycji, adaptacji pomieszczeń na mieszkania, podziału lokali, scaleń korekty stanów ewidencyjnych itp.

Wykonanie planu finansowego Zasobu WRSP w 2015 r.
(układ memoriałowy)

Tabela A.19

L.p.	Wyszczególnienie	Plan*	Wykonanie**	Kol. 4./ Kol. 3.
1.	2.	[w tys. zł]		[w %]
		3.	4.	5.
I.	**Przychody ogółem**	**3 543 700**	**3 410 691**	**96,2**
1.	z tego: przychody ze sprzedaży mienia Zasobu	2 782 000	2 633 279	94,7
2.	przychody z odpłatnego korzystania z mienia Zasobu	415 400	399 053	96,1
3.	inne przychody z gospodarowania mieniem Zasobu	65 000	86 262	132,7
4.	przychody finansowe	281 300	292 097	103,8
4.1.	w tym: odsetki	220 300	225 942	102,6
4.2.	dywidendy	5 000	5 000	100,0
4.3.	inne	56 000	61 155	109,2
5.	pozostałe przychody	-	-	-
II.	**Koszty ogółem**	**2 199 800**	**3 087 573**	**140,4**
1	**Przekazy zewnętrzne**	**1 365 500**	**2 385 030**	174,7
1.1	Różnica między środkami uzyskanymi z gospodarowania mieniem Zasobu w danym roku obrotowym a środkami wydatkowanymi na realizację zadań obciążających mienie Zasobu	534 800	1 479 404	276,6
1.2	Zasilenie Funduszu Rekompensacyjnego	830 700	905 626	109,0
1.	środki na koszty funkcjonowania Agencji	265 800	265 800	100,0
2.	koszty gospodarowania mieniem Zasobu	568 500	436 743	76,8
2.1.	z tego: amortyzacja	64 000	57 024	89,1
2.2.	materiały i energia	8 500	4 311	50,7
2.3.	usługi obce	95 000	67 473	71,0
2.4.	bezzwrotna pomoc finansowa	60 000	39 530	65,9
2.5.	pozostałe koszty rodzajowe	7 000	3 600	51,4
2.6.	pozostałe koszty operacyjne	151 000	121 392	80,4
2.7	podatki i opłaty	63 000	44 687	70,9
2.8	koszty finansowe	120 000	98 726	82,3
III.	**Wynik (I - II)**	**1 343 900**	**323 118**	**24,0**
IV	**LIMITY PORĘCZEŃ I GWARANCJI**	**10 000**	-	**0,0**
V	**ŚRODKI NA WYDATKI MAJĄTKOWE (realizacja ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego)**	**180 000**	**56 776**	**31,5**

*Plan finansowy ZWRSP na 2015 r. zamieszczony w załączniku nr 11 do ustawy budżetowej na rok 2015 z dnia 15 stycznia 2015 r. (Dz. U. 2015 r. poz.153), zmieniony zgodnie z pismem MRiRW z dnia 23 grudnia 2015 r. (znak Fsr. 440-12-6/15).

** Dane na podstawie sprawozdania budżetowego za rok obrotowy 2015 r.

Tabela A.20

Wykonanie planu finansowego Agencji Nieruchomości Rolnych w 2015 r.
(układ memoriałowy)

L.p.	Wyszczególnienie	Plan	Wykonanie*	Kol. 4./ Kol. 3.
		[w tys. zł]		[w %]
1.	2.	3.	4.	5.
I.	**Przychody ogółem**	**267 200**	**269 597**	**100,9**
1.	Przychody z prowadzonej działalności	1 070	3 421	319,7
1.1	Pozostałe	1 070	3 421	-
2.	Pozostałe przychody, z tego:	266 130	266 176	100,0
2.1	Odsetki (np. z tytułu udzielonych pożyczek)	330	376	113,9
2.2	Środki na koszty finkcjonowania Agencji	265 800	265 800	100,0
II.	**Koszty ogółem**	**264 800**	**241 691**	**91,3**
1.	Koszty funkcjonowania	**264 800**	**241 691**	**91,3**
1.1	z tego: amortyzacja	8 000	5 569	69,6
1.2	materiały i energia	14 500	9 756	67,3
1.3	remonty	4 800	3 250	67,7
1.4	pozostałe usługi obce	29 250	24 258	82,9
1.5	wynagrodzenia, z tego:	161 050	160 502	99,7
1.5.1	osobowe	156 300	155 978	99,8
1.5.2	bezosobowe	4 750	4 524	95,2
1.6	składki, z tego na:	29 600	27 036	91,3
1.6.1	ubezpieczenie społeczne	25 900	24 566	94,8
1.6.2	Fundusz Pracy	3 700	2 470	66,8
1.6.3	Fundusz Emerytur Pomostowych	-	-	-
1.7	płatności odsetkowe wynikające z zaciągniętych zobowiązań	-	-	-
1.8	podatki i opłaty, w tym:	3 300	1 668	50,5
1.8.1	podatek akcyzowy	-	-	-
1.8.2	podatek od towarów i usług (VAT)	200	95	47,5
1.8.3	opłaty na rzecz budżetów jednostek samorządu terytorialnego	300	167	55,7
1.8.4	podatki stanowiące źródło dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego	600	434	72,3
1.8.5	opłaty na rzecz budżetu państwa	30	0	1,0
1.9	pozostałe koszty funkcjonowania	14 300	9 652	67,5
III.	**Wynik brutto (I - II)**	**2 400**	**27 906**	1 162,8
IV.	**Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego****	**1 400**	**23 391**	1 670,8
V.	**Wynik netto (III - IV)**	**1 000**	**4 515**	451,5
VI.	**Środki na wydatki majątkowe**	**9 000**	**8 544**	94,9

* Dane na podstawie sprawozdania budżetowego za rok obrotowy 2015 r.

** Nadwyżka ANR za 2015 r., która zostanie wpłacona do budżetu państwa w 2016 r.

Tabela A.21

Wpływy Zasobu WRSP w 4 kwartałach 2015 r.
(w tys. zł)

Lp.	Jednostka organizacyjna Agencji	Wpływy Zasobu WRSP ogółem*				
		razem	z tego:			
			ze sprzedaży mienia Zasobu	z odpłatnego korzystania z mienia Zasobu	inne z działalności w zakresie gospodarowania i rozporządzania mieniem Zasobu	w tym: odsetki od środków na rachunkach bankowych
1.	OT Warszawa	311 667	242 807	66 577	2 283	56
2.	OT Bydgoszcz	212 204	183 626	28 017	561	29
3.	OT Gdańsk	201 456	176 642	23 614	1 200	41
4.	OT Gorzów	171 900	154 307	16 918	675	62
5.	OT Lublin	55 390	49 556	5 690	144	11
6.	OT Olsztyn	382 228	342 398	36 742	3 088	77
7.	OT Opole	217 261	180 953	34 459	1 849	24
8.	OT Poznań	470 172	409 833	57 164	3 175	36
9.	OT Rzeszów	103 005	90 085	10 858	2 062	33
10.	OT Szczecin	341 803	278 110	61 611	2 082	93
11.	OT Wrocław	468 189	401 374	57 027	9 788	118
Biuro Prezesa		19 264	0	0	19 264	14 198
RAZEM		**2 954 539**	**2 509 691**	**398 677**	**46 171**	**14 778**

* Dane na podstawie sprawozdania budżetowego za rok obrotowy 2015 r.

Tabela A.22

Wydatki Zasobu WRSP w 4 kwartałach 2015 r.
(w tys. zł)

Lp.	Jednostka organizacyjna Agencji	Wydatki Zasobu WRSP ogółem*							
		razem	z tego:						
			przekazy zewnętrzne**	środki na koszty funkcjonowania Agencji	wydatki w zakresie gospodarowania mieniem Zasobu	w tym:			
						inwestycje i remonty***	bezzwrotna pomoc finansowa	utrzymanie mienia niezagospodarowanego	wydatki związane z rozdysponowaniem mienia
1.	OT Warszawa	34 183	-	19 207	14 976	4 453	2 466	2 048	1 919
2.	OT Bydgoszcz	20 241	-	11 547	8 694	3 242	2 273	1 094	943
3.	OT Gdańsk	32 639	-	16 220	16 419	3 261	5 469	3 338	2 598
4.	OT Gorzów	22 994	-	14 867	8 127	931	333	4 155	2 396
5.	OT Lublin	17 993	-	10 617	7 376	66	4 736	1 171	1 143
6.	OT Olsztyn	84 886	-	27 992	56 894	38 346	5 423	5 274	5 668
7.	OT Opole	36 814	-	14 627	22 187	6 293	5 598	3 899	1 672
8.	OT Poznań	44 673	-	22 533	22 140	4 177	1 490	4 658	4 460
9.	OT Rzeszów	23 014	-	14 788	8 226	410	2 709	1 545	2 284
10.	OT Szczecin	51 472	-	23 887	27 585	3 316	1 453	11 619	7 830
11.	OT Wrocław	61 505	-	23 343	38 162	13 932	6 461	10 129	3 209
	Biuro Prezesa	1 969 631	1 829 459	66 172	74 000	0	1 075	0	84
	RAZEM	**2 400 045**	**1 829 459**	**265 800**	**304 786**	**78 427**	**39 486**	**48 930**	**34 206**

* Dane na podstawie sprawozdania budżetowego za rok obrotowy 2015 r.

** w tym wydatki z tytułu wpłat na Fundusz Rekompensacyjny 744 712 tys. zł

*** w tym zakup usług remontowych 14 979 tys. zł